

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, vasárnap, szeptember 18-án.

257. szám.

A föld alatt.

Czélnál van már. Bevégezte legutolsó utját a Burgtól a kapuczinusok kriptájáig. Elért a legutolsó stáció-jához s ez már a legkönnyebb utjaiból való volt, ki a szenvedések kálváriáját járta.

Mind megvolt az a pompa, ami a császárnékat illeti, úgy, ahogy az udvarmesterek és szertartásmesterek elméjében él — több ennél csak messze volt, sok mértföldnyire onnan, itt minálunk Budapesten, ahol pont négy órakor a fekete fátyollal bevont utcái lámpákban kigyulladtak az éji lángok, a villamos vasutak lámpáiról lefüggő fátyolok mint holló-szárnyak usztak a légben. Még a szegény komfortáblis is meggyújtotta kocsilámpáját, a boltok redőnyei tompa dübörgéssel ereszkedtek le és a külvárosi munkás letette kezéből a gyalut vagy a vésőt s vedlett, fekete kabátját huzta fel, mert most temetik messze, más városban, idegen földön Magyarország királynéját.

Ah, ez a temetés itt nagyszerű volt. Itt nem volt kíváncsiság, itt igazi bánat volt. Ezt nem a szertartásmesterek csinálták, se a hivatalos rendeletek, ez egy nagy megnyilatkozása volt a nemzeti erőnek. Amely népnek ilyen nagyon tud fájni a szíve valakiért — abban még van szikra, abban még van érzés, nagy tettekre és nagy jövőre képesítő anyag.

De hát Bécsben volt a temetés. Mi nem láttuk őt viszont. Csak küldötteink mentek el, hogy elkísérjék mindnyájunk nevében a magyar királynét, ha nem is a végső nyughelyére, hanem legalább addig a pontig, a meddig a czeremoniamesterek engedik. Nekünk csak a hideg táviratok jöttek, hogy meg volt a nagy pompa és minden rendben történt. Rendben mentek a testőrök, a katonák, a fáklyások, a lámpavivők, az apródok, a magas személyiségek hintájánál, hogy ott vitték a fehér keztyűt és a fehér legyezőt a koporsó előtt, hogy ott volt a bánatos király az első kocsiban, hogy részt vett a végtisztességben a német császár is, aki már eleve oly meleg, oly mély és vallásos sürgönyt küldött királyunknak, hogy kitünt a koronás fők sürgönyei között és nagy dicsőségére vált volna a pápának, ha ő küldi.

De alapjában ez is mindegy — a stílus csak stílus és ekkora fájdalomban nem határoz a prozodia. Itt minden csak mellékes, mert minden eltörlődik azon megrázó tudattal szemben, hogy Ő nincs többé. Még az is mellékes, hogy rendben ment-e a temetés vagy nem. Mit ér a rend — mit ér minden, ha őt vissza nem adhatja semmi?

Hanem azért rendben ment a dolog . . . Ott jöttek sorba a többi királyok és királyok képviselői, a családtagok, a kis unokák. Igen, ott voltak láthatók a gyerekfejek is, a Józsi, az Erzsi, a kis Gizella, ők is elkísérték a nagymamát, ott volt a királyné udvari személyzete és a rettenetes nagy birodalom urai, mágnásai, mind mind, akiknek valamelyes joguk van közel lenni az élő császárhoz. Azok mind ott voltak a holt császárné körül. Az utcákon félmillió ember tolongott, hogy még egy isten hozzádot rebegjen a császárnénak, Bécs valamennyi tornyában zugott a harang s ment a menet, ment ment, míg végre megállott a koporsó a kapuczinusok templománál.

Mindez igen rövid ideig tartott, igen rövid ideig, pedig a királyné már nem türelmetlen. Még csak egy kicsike szertartás következett. A világ nagyjaitól átvették a papok. A király összetörve állt a koporsónál és néhányszor kapott remegő kezeivel a homlokához s ajkai mozogtak, mintha újra, meg újra azt rebegné: „Mindennek vége van“.

Aztán fölemelték a koporsót és levitték a kriptába, és most már megérkezett Erzsébet királyné a célhoz. Tíz emberöltő császársjai, császárnői és főhercegei fekszenek a szomszédságában. Ilyen előkelő társaságban még ő se volt. De közvetlenül ott van mellette, akinek az elvesztét siratta, az édes fia. Végre összehalálkoztak.

Csak még egy perc, Erzsébet királyné. Csak még egy perc, s ezek a szertartásbeli urak mind eltávoznak innen, s végül az utolsó kapuczinusbarát is elmegy, a kulcs megcsikordul a kriptaajtóban s azzal megkezdődik az örökkévalóság és a mély csönd. A csöndben talán kikelnek drága érzekoporsóikból a holt császárok és császárnék, a holt fiú is és hódolattal fogják fogadni fölségedet. Az örök pihenés itt lenni a föld alatt. — kivált akinek a szíve beteg volt, jól esik. Fölségednek azonban a túlvilági élet csak félig jut, mert ott kívül is élni fog a történelemben és a magyarok szívében örökké.

A királyné temetése.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Bécs, szeptember 17.

Nem temetés volt ez, hanem apotheozis! Bécsben örök nyugalomra vitték a magyar királynét. Egy nagy, fényes szertartást szab elő ily szomorú alkalmatosságra a Habsburg-háznál érvényben levő spanyol etikett, de minden ceremónián át gátat tört magának az általános részvét és fájdalom, melyet az osztrák-magyar monarchia népei éreznek a legjobb felséges asszony elhunytá felett.

Ezer meg ezer kép vonul el szemem előtt, mikor most papírra próbálom vetni e szomorú ünnepség váltakozó, hatalmas impresszióit; mindig csak egy mély érzelmű ömborodott ki belőlük és az a meghatottság, mely erőt vett mindenkin, kinek lelkében örökre bevésve maradhat a mai temetés emléke.

Két óra van! Verőfényes, szép nyári napnak délutánja.

Bécs, ez a szép metropolis, mintha nem gyászruhát öltött volna magára, hanem egy ünnepségre készülne, oly szép, oly élénk, oly vidor! Az utcákon tolong a nép. Ezer meg ezer kocsis robog, mind egy irány felé. Az utca hángulata nem tükrözi ossza eléggé a bánatot, mert az utca zajos, de az emberek ajkán csak egy téma lebeg:

— A szegény, jó királyné!

Katonaság vonul fel. A tiszték, mintha kevésbé érelyesen osztanak ki a parancsszavakat. A legénység is, mintha nem oly dallásan járna a Parade marsot, mint máskor.

A házak ablakai, melyekért mesés árakat fizettek idegenek, vidékiek, bécsiek egyaránt, megtelnek egymásután gyászruhás nézőkkel, többnyire hölgyekkel, akik tolongnak egymás hátán, nézik az utcán egymásután váltakozó képeket.

De ezeknek a képeknek mélyebb hatásuk csak mi reánk, magyarokra van. A bécsi közönség mintha kissé hűvösebb volna. A bécsiek más iránt is tudnak érdeklődni, mint

a szerencsétlenül járt királyné tragédiája iránt. Csak a mi szomorúságunk, csak a magyarok gyásza nagy!

(Az utcán.)

Még sem virradt még egészen, mikor a Burg környékét ezerszámra szállták meg azok, akik be akartak jutni a kápolnába, hogy utójára láthassák a holt királynét. Az emberáradat a hasadó hajnallal együtt növekedett s mire kisütött a tiszta őszi nap, a Burgtól a kapuczinus templomig terjedő vonalon sok-sok ezer tömeg hullámzott.

A harangok pedig egyre zúgtak és zúgásuk betöltötte a császárvárosnak minden részét.

A nép sűrű tömegekben vonult be a kápolnába, amelynek levegője szinte tűrhetetlen volt. Fél nyolczkor már olyan nagy volt bent a tolongás, amilyen még tegnap délután sem volt. A katonaságnak és rendőrségnek rendkívül kemény dolga volt az utcán várakozó roppant tömeg rendbetartásával.

Kilencz órakor elzárták a kápolnát a közönség elől. Ekkor már teljesen meg volt szállva a rövid utvonat, úgy, hogy rémülve gondoltak arra a vészedelemre, amelyet a tömeg növekedése okozhat. Az udvari köcsik, amelyek szüntelenül az udvarhoz tartozó urakat és hölgyeket vittek a kápolnába, csak lassú tempóban haladhattak, mert a kocsit el volt lepve kíváncsiaktól.

Az osztrák-magyar birodalom minden nemzetiségeinek népviselete képviselve volt Bécsben a mai napon s az oláhok, dalmátok, szászok és olaszok tarka ruhái élénken kiváltak a fekete polgári ruhák komor egyformaságából.

Az üzletek mind be voltak zárva, míg a menet a Burgból a kapuczinus templomhoz ért s a tömeg valamennyire szétesőzlött.

A kávéházak, vendéglők és magánlakások ablakaiban ember ember hátán szorongóit és gyönyörködőit az utcák folyton váltakozó képében, élénk hullámozásában.

Tizenkét órakor kiürült a templom: Bécsutkák az ajtókat és kapukat s csak néhány

testőr és pap maradt bent. Közelgett a temetés ideje.

Ekkor már vagy félmillió ember szorongott a kis útvonalon, szorosan összehúzóval.

(A temetés előtt.)

A Hofburghoz vezető utcákon életveszélyes mérveket öltött a tolongás. Noha ezek az utcák mind a széles Grabenra nyílnak, a forgalom teljesen megakadt és senki egy lépést előre nem tehet. Sokkal előbb, mint meg volt állapítva, vonulnak a gyászmenetre kirendelt csapatok. Sorfalat többnyire magyar ezredek állanak. A csapatok csak lassan haladhatnak előre. Negyed három lesz, míg a sorfalra kirendelt csapatok elfoglalták helyeiket.

Most vonul fel a gyászmenet kíséretére kirendelt lovasság is, amely a József-téren helyezkedik el. Három órakor kezdődik a Neue Markt-platz felől az udvari és egyéb méltóságok felvonulása.

A templom belseje komor, fekete. A középső hajótól balra fekete imapad áll, őfelsége a király és a koronás uralkodók számára. Mögötte a többi fejedelmi gyászolók és a főherczégek számára áll egy imapad.

Egy kissé távolabb van a kormányok számára fentartott hely.

A templom többi helyét a tábórnokok és a kamarások számára tartják fenn, míg a legutolsó helyet a küldöttségek foglalják el. A jelenlévők között feltűnik a magyar diszruha, amely túlsúlyban van.

(A magyarok felvonulása.)

A magyar országgyűlés mindkét házának menetre küldöttségehez csatlakoztak a magyar törvényhatóságok és a magyar honvédség küldöttségei. Ez a nagy ömbertömeg a maga gyönyörű gyászpompájában alkotta azt az egyetlen pompás szívet, amely ennek a hűvös osztrák metropolisznak azt mutatja, hogy Erzsébet királyné halála megrázkódtat egy egész nemzetet.

A bánkgassói magyar házban gyülekeztek katonatiszték, politikusok, méltóságok, egy-

Az anarchista.

Az én fiatalabb barátaim Cesare Lombrosót tudományos orákulumnak tartják s az utóbbi napokban sokat emlegettek őt. A professzor úr ugyanis kizárólag uralkodik a fantáziá emberen: sejtésünk tán megsugja, hogy tizenhárom éves korában ő is drámát írt. Ellenben a legtanulékonyab ujságírónak sem jut eszébe, hogy a szelleműs tanártól nem származik egyetlenegy olyan felfedezés sem, amilyen például a Bunsen-féle szinképelemzés vagy a Röntgen-sugár. Turini csillagunk ugyanis nem tett egyebet, mint hogy bebizonyította azt a régi gyanút, hogy az emberek kivétel nélkül rosszak; mert tudniük, ha a tükörbe nézünk, akkor a nagy Cesare „stigmát” mindnyájan meglátjuk bécses arcunkon és koponyánk alakulásán, vagyis tényleg kiderül, hogy igen aljas az emberi nem. Tudvalevő is, hogy Lombroso szerint különösen a széles állkapcsot és az elálló fület terheli a komor gyanu; s az ember valóban borzalommal szemléli önmagát, mert a természeti határok összefolynak s a tatár tudja, hogy hol is kezdődik az az elálló fül... De mondatott, hogy mi ujságírók azért ebből a könnyű szempontból nem bíráljuk Lombroso atyát, mert tudjuk, hogy ő nagy írómeister s nekünk különösen ez imponál, miként a Kolompár-cigányának a mulatós. Nem látjuk, hogy a kriminal anthropolo-

giában például a tizenhét esztendőes Lã Röcca grófnő hasonlíthatatlanul többre vitte a nagy professzornál, mert ő a birhedű Francesconiról előre megmondta, hogy ez az ember gyilkolni fog, Lombroso meg mindig csak utólag szokta megállapítani a tényálladékokat. Az ő típusai, Lazzarretti, Passanante és az a nápolyi orvos professzor, aki minusz husz fokos fürdőkét ajánl és továbbá a hetvenkilencz olasz tébolydának, fegyháznak sok ezer lakója, mind kikészített anyag gyanánt kerül a tudós Lombroso konyhájába s nem vár egyebet csak stiláris feldolgozást. Az valóban sikerül is az öregnek, de mi azért gyérünk tovább. Próbáljuk meg Luigi Lucchenit Lombroso mellőzésevel letárgyalni. A világon ugyanis nem minden csak fiziológia és ha én Luigi Luccheniről csak ebből a szempontból beszélnek, méltán magamra vehetném az örök Schopenhauer rövid gorombaságát: „A természetfilozófok a természet bolondjai.”

Nem is keresek fiziológiai momentumokat. Érdekesebb ennél az, hogy a genfi rabot mindenki igyekszik „lerázni” magáról. Királya előljár a nemzetek részvételében, kicsiny faluja, ahol gyermekkorában polentát evett kecsketejjel, a kicsiny pármái falu má legfeketébb egész Olaszországban. Rokonsága nem jelentkezik, különösen az anyjáról nem hallani, pedig az valahol még él, mert nem is öregbűt negyvenöt-ötven esztendőnél. Apjáról perze-

nem is lehet beszélni, mert az édes papája, a lákcezipő párisi ügyhök már születése alkalmával lerázta őt. Luigi ugyanis törvénytelen születésű és a kriminalisták és szociológusok ezt különös terheltségnek tartják, pedig a dolog tines egészén úgy. Az emberek ezen tulajdonságuk mellett néha meghízának és utóbb úgy emlékeznek vissza gyermekükre, mint egy melancholikus, kissé nedves őszi napra, amely szép volt és szomorú és egy kis rheumát hagyott hátra. Mondom, Luigit, a gonosztevőt mindenki lerázza, legfőképp a szociáldemokraták rázzák le magukról. A középeurópai szociálista sajtó most téli van apodiktikus cikkekkel, amelyek nehéz bizonyítékokkal állnak elő annak igazolására, hogy az anarchia tulajdonképpen a leggyűlöltebb ellenfele a szociáldemokracziának és viszont. Egy egész irodalom bizonyítja ezt, emlékezzünk csak Engelsnek a Bakuninistákról írott brosurájára, emlékezzünk csak Liebknechtnek a sanct-galeni szociálisták gyűlésén mondott beszédére, Gabriel Devillenek az antarchizmusról írott könyvére, a párisi, zürichi, erfurti, hainfeldi nemzetközi gyűlések határozataira, a kiközösített Most sorsára, avagy már arra a régi támadásra, amelyet Marx intézett Proudhon ellen, emlékezzünk ezekre, ugyanúgy a szociáldemokrata sajtó és el kell ismernünk, hogy a szociáldemokraczia mindig harcolt az anarchia ellen. Ezzel, a szociáldemokraczia is

házfők, művészek és írók. Az egész környéken nagy csoportosulás támad, mert híre ment Bécsben, hogy a magyarok felvonulása nagy-szerű lesz.

És ez a hír valót mondott. Három óra-
kor megindultak. A miniszterek kocsiba ültek,
mert nekik meg volt jelölve a helyük a tem-
plomban. Szilágyi Dezső és Károlyi Tibor gróf
is odasietnek, a többiek azonban gyalog men-
nek. Gyönyörű, daliás csoport.

A menet élén Fejérváry Géza báró ha-
lad, aki a honvédek közt megy. Lovassági tá-
bornokok, ezredesek, főtisztek haladnak egy-
más mellett, feszitlen sorokban, de mindegyik-
nek arczán mély, igaz fájdalom tükröződik
vissza.

Utánuk a törvényhozók. Minden párt és
rang képviselve van. A kormánypártiak impo-
náló nagy száma mellett kitesznek magukért a
nemzeti és függetlenségi pártiak is. Mánások,
püspökök, kik pompás fogatokat hoztak fel
Bécsbe, gyalog mennek, hogy ezzel is kifeje-
zést adjanak a királyné halála feletti mély fáj-
dalmuknak.

Amerre a magyar csoport elhalad, min-
denütt mozgás támad.

— E z s z é p, e z i m p o n á l, mondo-
gatják egymásnak az emberek, mialatt gyönyör-
ködnek abban a remek látványosságban, mel-
lyet a magyar diszruhák fekete pompája nyújt.

A menet áthalad az új Burgkapu mel-
lett. Itt már katonaság tartja elzárva az utat.
Fejérváry báró egy intésére megnyílik a ka-
tonai kordon és a magyarok benn vannak a
Burgtéren.

Itt mintha ki volna halva a tér, mert a
temetési megkezdéséig ez a terület el volt
zárva.

Csak a korzó körül levő paloták abla-
kaiból intettek le arisztokrata hölgyek egy-egy
ismerős mánásnak, hogy mennyire imponáló
ez a szép menet.

Az Albrecht-Rampén már ember ember
hátán tolong. Itt van együtt Bécs lakossága,
melyet a kíváncsiság hozott ide. Rokonszen-

ves tetszésnyilvánításokkal kísérik a magyarok
elhaladását.

Mindenütt sűrű sorfalak között halad a
magyar csapat, míg a Neuer-Marktra ér, a ka-
puczimus templom elé.

A tér már el van foglalva sok ezer meg
ezer ember által. A templommal szemben vagy
kétszáz katonatiszt tolong. A katonákon kívül
mindenki, akit a bürokratikus schematizmus
megnevez a hivatalnoki hierarchia valamely
magasabb fokán, az mind ide szorult.

A magyar uraknak csak nehezen lehet
helyet csinálni a templom kapuja előtt. A tá-
bornok urak kezdenek elégedetlennek lenni,
hogy elébük közkatona kordont húznak, a
magyar urak elé pedig nem! Oda is szólnak
egy rendőrtisztviselőnek, hogy a magyar urak
miért részesülnek ily különös kedvezményben.

Perczel Béni, aki ezt a megjegyzést hallja,
hangosan megjegyzi:

— A magyar országgyűlés itt egy szuvere-
n testület, melyet a legelőkelőbb hely
illet meg,

Gorup báró, a rendőrtisztviselő pedig
siet a tábornok urat megnyugtanni.

— Ja, gegen die ungarischen Herren
kann ich nichts machen. Dass sind lauter
Excellenzen, denen ich nicht befehlen kann.

De azért mégis sok ok van a rekriminá-
cióra. A magyarokat minden joguk és igényük
mellett mégis folyton hol előre, hol hátra szo-
ritják, úgy, amint azt valamely újabb főudvar-
mesteri dispoziáció szerint követeli a hivata-
los rend.

Egy főispán meg is elégette ezt a zakla-
tást és keményen rászól a disponáló funkció-
nárásra, de ez azzal menti ki magát, hogy he-
lyet kell csinálni a menetnek.

(A gyászmenet.)

Tompa harangzugás tudatta pontban
négy óraker, hogy a gyászmenet a Burgból
megindult. A felséges halott koporsóját ko-
mornyikok és udvari inasok levették a rava-
tálról, majd újabb beszentelés után a svájci
udvarban várakozó halottas kocsiá tették. A

koporsó előtt ment: két udvari biztos, udvari
templomszolgák a keresztel, a tömjénnel és a
szenteltvíztartókkal, két segédkező udvari káp-
lán és az udvari és várpalotai lelkész égő
gyertyákkal. A koporsót jobbról és balról ne-
mes apródok égő gyertyákkal, hat arciére- és
hat magyar testőr, nyolcz darabont-testőr és
nyolcz testőrlovas, chargejaik előlépkedése
mellett kísérték. Fájdalomtól megtörve jött
utánuk az elhunyt királyasszony udvartartása:
a királyné főudvarmestere, a két kamarás, a
főudvarmesternő és a két palotahölgy.

A gyászmenetet egy szakasz lovasság
nyitotta meg. Aztán következett: egy udvari
fogatóló lóháton, egy kétfogatu udvari kocsi
egy udvari főbiztossal, egy kétfogatu négy-
ülékes udvari kocsi komornyikokkal, egy szá-
zad lovasság, egy udvari fogatóló lóháton, egy
udvari biztos lóháton, egy hatfogatu kétülékes
udvari kocsi a két kamarással, egy hatfogatu
négyülékes udvari kocsi néhai ő felsége fő-
udvarmesternőjével és a két palotahölgygyel
és egy hatfogatu udvari kocsi néhai ő felsége-
nek főudvarmesterével. Valamennyi udvari kocsi
ajtainál két udvari inas haladt. A kocsikat kö-
vették: az udvari inasok párosan, egy szakasz
testőr-gyalogság, egy szakasz testőr-lovasság és
egy szakasz darabont-testőrség, mindegyik egy-
egy tiszttel az élén.

Ezután jött a nyolcz fekete lótól vont,
feketével borított nagy halottas kocsi. A ko-
porsó alig volt látható a remekkoszorúk soka-
ságától.

A halottas kocsi két oldalán négy-négy
udvari inas és ugyanannyi nemes apród ha-
ladt, az utóbbiak égő viaszfáklyákkal. Hat ar-
ciére- és nyolcz drabont-testőr jobbról, hat
magyar testőr és nyolcz testőrlovas balról ki-
sérte a halottas kocsit.

A koporsót az arciére- és a magyar test-
őrség egy-egy szakasza követte lóháton. A sort
egy század gyalogság és egy század lovasság
rekasztette be.

Ebben a sorrendben vonult a menet a
belső Burg-téren, a Mihály- és József-tereken

lerázza Lucchenit. Persze ez a nagy nemzet-
közi párt állandóan szerencsétlenül járt a dok-
trináival, mert akármekkora is most a szabad-
kozás, a polgári társadalom nem nagy bi-
zalommal nézi az egész distinkciót. A pol-
gári társadalom az ő békés hálósípkájában
egészen jól tudja, hogy a különbség erősen
akadémikus természetű, hogy hiábavaló az a
doktrína, hogy amott kollektizmus, emitt in-
dividualizmus van a zászlóra írva. A szocziá-
lizmus (igen jól tudja ezt a hálósípkás polgári
társadalom, nem olyan ostoba a hálósípkás
társadalom, hogy semmit sem tudjon), a szo-
cziálisták egy harczó nagy tábor, amelyben
fegyelmezett csapatok, a szocziálisták
együtt járnak a guerillákkal, az anarchistákkal:
közös vár ellen támadnak mind a ketten, a
meglevő békés „filiszteusi” rend ellen s azt
minden kétség nélkül el lehet ugyan hinni,
hogy Bebel, Vollmar, doktor Csillag és Szaba-
dos Sándor soha életükben sem szándékoz-
nak bombát vetni, de hogy a guerilla-csa-
pat most már teljesen el van különítve
és hogy az elégedetlenek nagy táborá-
ban ez a csapat sohasem fog vezetni, hogy
a szocziálista pártok tagolása ezentúl is a
mai marad, azt a hálósípkás polgár nem hiszi
el. Mert pártfegyelmű érvekkel nem lehet itt
megczáfolni azt, hogy a két frakció-testvér
tulajdonképen és bármikor fuzionálhat, hogy to-
vábbá az egyikraj a másikat gyarapíthatja. Külön-

ben is, ha a hálósípkást megijeszti azok, akik
gyilkolni szoktak, akkor az internacionale ne
vegye neki rossz néven, hogy azoktól is fél-ő,
akik csak utcái zavargásokat rendeznek; mé-
lyen az ember természetében lévén, hogy az
ember nemcsak az életét őrzi, hanem a kis-
ujját is. A szocziáldemokrácia mindazonáltal,
úgy hiszszük, őszintén beszél most és tényleg
ő is lerázza Luccheni Luigit, a genfi rabot,
aki pontos tudomásunk szerint 560 gramm kenye-
ret kap naponként és tegnap a Revue des Deux
Mondesot kérte kölcsön a vizsgálóbírótól. Min-
denki lerázza őt. Tehát ebben az általános lerá-
zásban van valagyi jótékony balzsam s ha a szo-
cziológusok újabb két táborra szakadtak, az
optimisztikus és a pesszimisztikus táborra,
akkor az ember, látván az általános fölháboro-
dást, szinte hajlandó az előbbi táborhoz csat-
lakozni: az emberiség, úgy látszik, mégis ne-
mes hajtás, a közmorál mégis erősebb, sem
mint hinnők. Szemem behunyom és elhiszem
ezt és elfelejtem, amit ép tegnap olvastam az
igen tiszteletreméltó doktor E. F. Havellock köny-
vében. Abban a fegyenczek pszichológiája fog-
laltatik s a doktor igen vonzóan írja le, hogy a
csalók, sikkasztók és gyujtogatók is sokszor
mily nemes lelki tulajdonságokat mutatnak.
Kis gyermek születik a börtönben?!... Nincs
jobb ápolója a betegágyas asszonynak, mint a
főgyilkos czellatárs. Tüdővészbe esik az
egyik?!... A hullafoszlogató odaadja a gyön-

gének a maga falat husát. Teli van a kór-
ház? . . . A szolgarabok úgy viselkednek,
hogy medáliát érdemelne valamennyi. Jó vo-
nások szóval a fegyencben is föllelhetők. Az
ilyesmi, úgy látszik, nem bizonyít semmit.

De maradjunk ott, ahol nem kerestünk
fiziológiai momentumokat. Luigi Lucchenit más-
különbén egy szelleműs elméletbe skatulyáz-
hatnók be; Winarski fejtette ki ezt az elmé-
letet tavaly a „Revue Blanche”-ban. Hogy azt
mondja, az ősidőkben két embertípus van;
az egyik típus csapatostul él, társas ösztönö-
ket mutat; a másik magányosan él, egy férfi
legfőlegbb több asszonynyal; az első típustól
származik az értelmes, államfentartó, phil-
szocziális polgár, a másodiktól származnak az
egyéni tökéletességnek azok a képviselői, aki-
ket lángelméknek hívunk, de ő tőle származ-
nak azok is, akik ősapáiktól csak az anti-
szocziális ösztönöket, a végtelen önzést és a
poligám hajlamokat örökölték, vagyis akik szü-
letett anarchisták. Luigi Luccheni ehbe az
elméletbe szintén igen jól bele volna illeszt-
hető, mert ez a theoria magasan fölötte áll a
Lombrosoénak, mivel a büntettes ember ere-
detét nem az atavizmus szóval üti el, hanem
egy fix kiindulási ponttal. Mindazonáltal ez
sem tetszik, mert ez is fiziológia vagyis
alkalmas keret ahhoz, hogy a tettést,
mint a természeti erők öntudatlan produkta-
mát, quasi mint egy bizonyos fokú szána-

át az Augusztini- és Tegethoff-utczákon végig a Neuer-Marktra, ahol az uralkodó család tagjainak örök pihenőhelye, a kapuczinus templom áll.

(Hozzák a koporsóti)

Négy óra felé nagy mozgás támadt a templomban. Halk dobszó, harangzugás, katonai vezényszavak hallatszanak, a messze távolban mintha nehezkes csapatok indulnának meg. Egy egy siető diszfrakkos udvari hivatalnok az utolsó dispoziciókat teszi meg. A fő-fő méltóságok sietnek be a templomba, hogy elfoglalják az őket megillető helyeket, a menet csakugyan közeledik.

Egy század lovasság jön elől. A lovak toporzékolnak és nyugtalankodnak abban a félelmetes csönben, mely az óriási embertömegeket egyszerre megszállta.

A lovasság után a spanyol etikett minden szereplője tűnik fel. Fogatolók, hirnökök, komornyikok, puder-parókás, selyem-harisnyás udvari alkalmazottak vonulnak fel. Csak járnak, mozognak, de más élet nincs bennük! Minden mozdulatuk merev.

Most egy hatfogatos kocsi áll meg a templom ajtaja előtt. A királyné udvarhölgyei! Négy előkelő, szinte fejedelmi kinézésű hölgy ez. Minden szem Sztáray grófnőt keresi. Mélyen megindulva száll ki a kocsiból és megáll a templom ajtajában. Itt várja meg elhunyt urnójét.

Egy második kocsi! A királyné főudvarmestere és főudvarmesternője ülnek benne. Bellegarde gróf és Harrach grófné. Szoborszerű magatartás jellemzi őket. Úgy ülnek a kocsiban, mintha a szertartás megtöltaná a sirást.

És most ismét az udvari személyzet nagy apparátusa vonul fel a maga merevségében, de már hallatszik a halottas kocsi mehez kerekének dübörgése.

A kocsi, mely a drága halottat hozza, befordul a templom kapuja elé. Az emberek, akik ddig csak kíváncsiaskodtak, most egy-

szerre meghatottan szemeiket kezdik törölni. A kocsi megáll. A bakján ülő kocsis egy mesteri mozdulattal megállásra parancso nyolcz tüzes spanyol ment.

A kocsis arczán egy izom sem mozdul meg, mialatt a szolgálk leemelik a koporsót a kocsiról. Egy ujtás! Gépezettel emelik le a koporsót! Hamarosan vállaikra emelik a szolgálk azt a koporsót, mely pehelykönnyűnek látszék lenni.

A magyar urak kalpagjaikat leemelik, a többiek mozdulatlanul állanak! Csak néhány pillanat és a fekete templom kapujában eltűnik a koporsó.

Mellettem állt Bogdánovics a szentendrei püspök. Csak akkor tértem magamhoz, amikor az ő szavát hallom:

— Elvitték!

Az ifju Szapáry Pál grófot sirni látom. Radó Kálmán rátámaszkodik a kardjára és mélyen felsóhajt:

— Jó urunk áldott neje!

Az Andrássy grófok szemeiben könyek csillannak meg. Hegedüs Sándor folyton szemét törli, Keglevics István gróf réveteg pillantásokkal kíséri a koporsót, Széchenyi Béla ismételtelen megemeli a kalpagját, — mindenki olyan csodálatosan meg van hatva. Ugron Gábor is mintha nagyon meg volna indulva. Apponyi Albert gróf szóltanul nézi a koporsót. Többet nem láttam. Szemeim előtt elmosódtak a benyomások — csak egy koporsó kocsisát láttam már, mely az ezer lángu gertyák fénye mellett is fekete, sötét templom misztikus homályában eltűnt.

Előttünk még elmasirozott a Deutschmeisterek egy százada, a magyar testőrök párducz kaczagányaikban ellovagolnak előttünk — még sok-sok katonaság járt arra — de mi csak a koporsó után néztünk.

(Várakozás a templomban.)

Délután négy órakor összegyűltek a kapuczinusok templomában az uralkodóház

tagjain kívül az idegen fejedelmi személyiségek, az udvari főméltóságok, a gárda-kapitányok, az egész udvar, Hohenlohe herceg német birodalmi kancellár, Bülow államtitkár, továbbá a külön követek, még pedig a pápa képviselőjében Taliani nunczius, a szultán képviselőjében Machmud Nedim bej nagykövet, a francia köztársaság képviselőjében Reverseaux nagykövet és Faure-Biquet tábornok, a spanyol régens-királyné képviselőjében Mina márki, a japán császár képviselőjében a japán követ, a persa sah képviselőjében Neriman khán, a cumberlandi herceg képviselőjében Lenck báró főlovászmester, a walesi herceg képviselőjében Ellis tábornok, a hollandi királynő képviselőjében Werner báró fővadászmester, a svéd király képviselőjében Gyldenstolpe udvari lovászmester, a hesseni nagyherceg képviselőjében Westerweller udvari főmarsall, a mecklenburg-schwerini régensherceg képviselőjében Maltzahn báró tábornok, a luxemburgi nagyherceg képviselőjében Hadell főkamarás, Ernő Günther schleswig-holsteini herceg képviselőjében Buddenbrock báró, a braunschweigi régens képviselőjében Münchhausen kamarás, a Brazíliai Egyesült-Államok képviselőjében a brazíliai követ, a Johannita-rend követe: Hardegg gróf, a dán király képviselőjében Ahlefeld követ, a portugál király képviselőjében Parati követ; megjelentek továbbá: Schönborn prágai bibornok-érsék, Haller salzburgi bibornok-érsék, Vaszary Kolos hercegprimás, Schlauch Lőrincz bibornok, a miniszterek, a titkos tanácsosok, a kamarások, az asztalnokok, az osztrák birodalmi tanács mindkét házának elnökségei, a magyar országgyűlés mindkét házának elnökségei, a horvát szlavon tartománygyűlés elnöksége, valamint Lobkowitz herceg tartományi főmarsall, a cseh tartománygyűlés és a cseh tartományi bizottság képviselőjében, Lueger polgármester, a tábornoki kar, az arciére-testőrség, a magyar testőrség, a darabont-testőrség, a gárda-lovasság, az elhunyt császárné és királyné

lomraméltó bábót tüntessük fel. Ettől pedig ép ez alkalommal méltán reiteneke vissza. Abszolute nincs szándékomban Luigi Lucchenin szánakozni, egyáltalán nem akarok számára egy szikrányi mentő körülményt sem találni. Ezért nem kell nekem a fiziológiai szempont, a mesterséges nagy kazal, melynek tetején örült bakkecskeugrásokat tesz a humanizmus. Maradjunk csak a jó alma maternél, a tisztos öreg metafizikánál, mely sokról nem világosított föl bennünket, de széles boltíves termekben oktatott minket vén foliánsokból. Lámpája ott nem vakított, de világított még az ablakon túl is valamennyire s ő a vén mester feszes tógákat rakott ránk, mik gátolták a mozgást, de szívünket is vértették, mert nem oesztették ki belőle az illuziókat. Áldás neki a harmóniáért, mit érett férfielmékekben maga után hagy.

Luigi Luccheni anarchista. Vagyunk persze mi ósdiak oly szabadszellemeik, hogy az anarchistát nem kívánjuk mindjárt tüze; vagyunk mi ily szabadszellemeik. Tudniillik az anarchisták között is nagyon sok kezes bárány. Spenczer Herbert, a feloszlásnak mint törvénynek, tehát a világrend kodifikált anarchiájának elszánt prófétája bizonyára nem öl meg egy csirkét sem és Nietzsche az egyén gonoszságának hirdetője szintén sohasem sikasztott váltót. Ama jámbor magyarhoni német doktor Schmitt Jenő sem jár bombákkal és egyike a leggyakoribb anarchiának, midőn

a sértett emberarczú úti a sértőt, vagyis midőn az akció embere teljesen individuális szabadságot hirdet, s amidőn a köztudat mégsem kíván lenyakazást. Az anarchia, miként látható, a polgári léttel, a katedrával s a lovagiassággal is megfér, ha vagy teoriának marad vagy gyakorlati nyilvánulásában csupán annyira jelentékeny, mint egy mérges kölyök, aki minden rend és házi szabály ellenére a földön fetreng. Azonban Luigi Luccheni, a királygyilkos az más, azzal másképp beszélünk.

Az Ego filozófiája oly erős, hogy a gyöngé judiciumu embert megingatja, mutatja például az éretlen tacsóknak az a serege, mely a Nietzsche ösvényén erőltet botorkálással követi a mester dobogó járását. Az Egoé az ország. De a régi metafizikusok, az erkölcsianok e kigunyolt vitézei könnyen meglátják az utat, amely kivezet az Ego labirintusából és a korlátlan individualizmust, amely kezdetben a gondolkodó elmének is tetszetős, a csábító Dámont azzal a mondással tudják ok megerősíteni, ami a jövő erkölcsianának alaptétele lesz: „Similis simili gaudet.” Mit csinálnál te nagy individualista, ha körülötted és veled is ugy cselekednének a többiek, ahogy te cselekszel?

Luigi Lucchenihez, a gyilkos anarchista-hoz is így beszél az ósdi barókruhájú erkölcsian. S ime hallgatás és szégyenkezés helyéit felelet következik:

— Nem bánom, ha a többiek is úgy

cselekesznek. Öljenek meg engem is, ha én öltem . . .

Igy válik világossá a szakadék, amely Luccheni Luigitól a többi világot elválasztja. A vén erkölcsian nem tanít szükségképeni törvényre, mint a fiziológia, hanem egy megátalkodott tagadót mutat a gyilkos anarchistájában. Áldom őt érte. Feljogosít arra, hogy az eleven veszedelmet elpusztítsam.

Épen csak meglynchelni nem akarom az eleven veszedelmet. A lynchelés, ugymond a tudós bostoni sebész-doktor Brown, nehéz hangsütésekkel szokott bevezettetni, melyek száz és száz kicsiny eret, különösen a májnak gazdag vénáit szétszaggatják s így egyrészt heves belső vérzést okoznak, másrészt meg a zsigerek erőszakos összetorlasztásával rendkívül heves fájdalmakat szülnek. Szuró vagy vágó fegyverek továbbá nem alkalmaztatván, a halál rendkívül lassu, sőt ha az erős zuzások funkcióképtelenné teszik a vesét, és egyéb sérülések nem siéttetik a halált, akkor urámiával is komplikálódhatik az eset. Nem szabad azonkívül elfelednünk, hogy a a kaliforniai angolok a lynchelés fogalmával a hátrányban való meghengergtetést (másként az „eleven fáklá“-t) is egybekötik. Lynchelni tehát fölösleges. Más minden meg van engedve Luigi Luccheniével, az eleven veszedelemmel. Ezt valljuk mi, ósdi szociológusok, akik régi tanítások szérint keressük az igazságot.

Papp Dániel.

kamarai személyzete és az udvari énekar tagjai.

Mikor a halott's menet közeledtét jelentették, az evangéliumi oldalon helyet foglaltak: A király ő felsége és Stefánia özvegy trónörökösné és leánya, a légközelebbi rokonok, Thurn-Taxis Albert herceg, a jelen volt idegen uralkodók, Luitpold bajor régensherceg, az olasz trónörökös, Alexis orosz nagyherceg és az összes főherczegek és főherczegnők. A többi fejedelmi személyiségek részint az evangéliumi oldalon, részint az oratoriumban foglaltak helyet.

(A bezenntelés.)

Már három óra felé tele volt a templom. Mindenki benn volt, akinek állása és rangja ezt megengedte.

Négy órakor megkondultak Bécs összes harangjai. Évtizedek óta ma szólaltatták meg először a Szent István-templom legnagyobb harangját, amelyet a bécsiek „die grosse Brummerin”-nek neveznek.

Ebben az időben körülbelül nyolczvan püspök ragyogó ornátusban félkörben helyezkedett el a ravatal körül. A görög katolikus püspökök tiarája és az ó-hitű katolikusok mitrái különösen feltűntek. Az egyházi fejedelmek közepén állott Gruscha dr. biboros-érsek, akinek szomorú kötelességévé jutott fényes assistentiájával az utolsó áldást adni a királynéra.

Ez alkalommal némi kis eltérés volt az udvari szertartástól. A templomban levők kényelme végett a katafalkot egész a főoltárhoz tették. Eddig minden hasonló esetben a templom kellő közepén állott a ravatal, ma azonban nem lehetett volna bebocsátani valamennyi vendéget, ha nem helyezték volna magasabbra.

Benn a templomban! Csak egy pillantást volt szabad bevetni. Mily kép! Európa minden birodalma képviselve van benne. Két hatalmas császár, négy uralkodó király és ki tudja, hány uralkodó fejedelem van benne! Tömjenfüst és énekhang tödul ki. Csak alakokat látunk, fényeseket és ragyogókat, de a legszebb csillogásuk mégis csak a szemekben fölcillanó könnyek! Ott közel a főoltárnál sok száz pap által körülvéve Bécs érseke, Gruscha biboros, aki utóbb majd beszenteli a drága halottat! De nem őt nézem. A királyt keresem! Látom, hogy mereven áll a helyén. Csak egyszer, egy rövid pillanatra rázkódott meg, kezével a szeméhez kap, leánya. Mária Valéria feléje fordul, amire az ősz király ismét kiegyenesedik és szemét rászögezi arra a barna koporsóra, melyet ép akkor hintenek meg szentelt vízzel!

A német császár daliás alakja mozdulatlanul áll helyén. Csak a könyező szeme árulja el, hogy fejedelmi barátjával együtt gyászol!

A harangok zugása tompán hallatszott be a templomba. Mindenki feszült várakozással tekintett a templom baloldalán levő ajtóra, ahonnan négy óra után néhány percczel aranytól ragyogó gyönyörű fekete díszmagyarban jött be Hunyady gróf főszertartásmester. Ő jelentette, hogy a halottas kocsit megérkezett.

Mikor a koporsót behozták, valamennyi uralkodó mélyen meghajolt előtte. Így köszöntöttek némán a magyar királynét haló poraiban.

Mély csend uralkodott a templomban, amidőn udvari énekesek rázendítették a Miserere-t.

Ekkor kezdték meg a püspökök a beszentelést.

Az egyházi fejedelmek tompa, mormoló

imája hallatszott csak. A beszentelés rövid negyedóraig tartott.

Utána Hunyady gróf megjelent ismét ő felsége előtt és mélyen meghajtotta magát előtte.

Most kezdődött a legnehezebb pillanat. Ő felsége utána ment a koporsónak, követték vejei, fivére és a királyné fivére és valamennyi jelenlevő uralkodó és azok képviselői.

A király eddigelé a legnagyobb önuralmat tanusította. Katonás tartásban, szemét folyton a koporsóra szögezve, ment előre. Még a szemöldöke sem rándult meg. Észre lehetett ugyan venni halvány arcán, hogy mily megéröltetésébe kerül a nyugalom, de azért mégis a legnagyobb önuralmat gyakorolta.

(A sirboltban.)

Mozgás a templomban! A koporsót ismét fölemelik. Királyok, fejedelmek, herczegek, grófok, bárók, főherczegnők, udvarhölgyek felemelkednek helyükről. A királynét leviszik a kriptába. Most már a fájdalom hangos zokogásba tör ki. Amerre a koporsót viszik, mindenütt zokogás hallatszik. . . Igy érkezik le a koporsó a kriptába. A papságon kívül csak két katona halad mögötte. A király és a főudvarmester.

Lenn a kriptában kapuczinus atyák vártak.

A boltozat ajtaján kopogtat a főudvarmester.

Az ajtó kinyílik. A koporsót beeresztik a szent barátok.

A koporsó lassan leért a sirboltba, ahol letették Rudolfé mellé. A halott anya odakerült halott fia mellé. Szomorú, megkapó találkozás.

A sirboltban Gruscha biboros még egyszer utoljára beszentelte a koporsót. Még e szertartás alatt is erősen tartotta magát a király, legyőzte fájdalmát, de amint annak vége volt, már nem hirt magával, lerogyott u g y s z ó l v á n e g y i m a z s á m o l y r a, a fájdalom elementáris erővel kitört belőle és sirt, zokogott a király a koporsó előtt. Ez volt a király bucsuja hitvesétől.

Ezután felkelt, kétszer megcsókolta a hideg koporsót.

A koporsó fedelét most felnyitják és a királyné hült teteme láthatóvá lett.

Liechtenstein herczeg kéri Wolf Lukács guardiántól:

— Ismeri e halottat?

— Igen. Ismerem, ő felsége Erzsébet császárné és királyné.

— Gondozására bizom a drága halottat.

— Őrizetünkbe vesszük a drága halottat.

Erre befedik a koporsót. A guardián még egyszer beszenteli. A király hevesen zokog, aztán ráborul a koporsóra, mely legdrágább kincsét rejti magában!

A főudvarmester feléje halad:

— Felség!

A király még egy pillantást vett a koporsóra, aztán föl halad, lassu, nehéz léptekkel. A kriptá ajtaja bezárul.

Mielőtt kiment volna, még oda ment Vilmos császárhoz, meghajtotta magát előtte és kérte, hogy menjen előre. A császár azonban, épugy mint a hogy ezt királyunknak a lemenetelőtt tett felszólításánál mondta, most is azt felelte királyunknak, hogy köszöni az előrebocsátást, mire a két uralkodó egymás oldalán ment fel a sirboltból, mint a hogy lejött.

(A temetés után.)

A király ma este hat órakor visszahajtatott Schönbrunnba, ahol visszavonulva fájalmának óhajt élni.

A német császártól és a többi uralkodótól a király még a Hofburgban bucsuzott el.

Az udvari ebéden, amely ma este hat órakor volt az István-teremben, a király Ferencz Ferdinand főherczeggel képviseltette magát.

Albert szász király nem vett részt az ebéden, mert ő is kiment királyunkkal Schönbrunnba, hogy ifjúkori barátját a gyász óráiban vigasztalja.

A mai nagy temetkező nap további eseményeiről az alábbi távirati tudósítások szólnak:

A magyar kormány koszorúja.

Bécs, szeptember 17.

Ma reggel már együtt volt az osztrák fővárosban az egész magyar kormány. Délfelé gyülekeztek össze a magyar házban, hogy Bánffy Dezső báró vezetése alatt elmenjenek a királyné ravatalához, s ott letegyék a magyar kormány hatalmas koszorúját.

Az óriás koszoru babérból és pálmalevelekből való, az alja csupa vörös és fehér ősziróza. Hatalmas nemzetiszín szalagjain kétoldalt aranyhimzésben ez a fölírás áll:

A magyar kormány — Erzsébet királyasszonynak.

A koszoru olyan nagy, hogy kocsin kellett vinni.

Kevéssel a déli harangszó után indultak meg a kormány tagjai a Burgkáporna felé, amelyet ekkor már elzártak a közönség elől. A koszorut a koporsóra tették, az utolsót, a magyar földről jött virágadományok közül. A miniszterek mély megilletődéssel körüljárták a ravatalt s lassan megindultak kifelé, egy utolsó pillantást vetve Magyarország nagyasszonya ravatalára.

Ebben a pillanatban lépett a kápolnába Károly román király, letérdelt a koporsó mellett és csöndes imát mondott. Csak mikor elmondta az imádságát és lehorgasztott fővel indult kifelé, üdvözölték a magyar miniszterek, kikkel egyenkint kezet szorított. Szót nem váltottak a halál csöndes helyén.

A minisztereken és a törvényhozás két házának küldöttségein kívül ötvenkét vármegeye és harminczhárom magyar város küldöttsége van Bécsben.

. . . et Regina Hungariae.

— — — a koporsó fölött ott lebeg az ezüst kétéfű sas, nagy betűvel: „*Elisabetha, Imperatrix Austriae*”, Ausztria császárnéja. A hü, a gyászoló, a fájdalomtól roskadozó és összezavart udvari emberek, hogy felejtették el a másik nagy címet, azt a kisenvedettnék hallatára most ne keressük. Hiszen ha a könyek mérlegelgetnek és nem a spanyol szertartások hivatalos betűi, akkor ama ravatal körül ugys ép aként ragyog, vagy talán még százszor fényesebben az a másik két szó: „*Regina Hungariae*.”

Tegnap irtuk ezt. Nem is a panasz, csak a fájdalom hangján. S fájdalmas panaszunk még el se jutott Bécsig, már is megjött az orvoslás; amint ezt a következő hivatalos jelentés adja hírül:

Bécs, szeptember 17.

Az Istenben boldogult királyasszony ravatala fölött ez az ezüst felírás olvasható: „*Elisabetha Imperatrix Austriae, Regina Hungariae*.” Az utolsó két szó csak ma éjszaka óta van ott, de az illetékes udvari hatóság maga rendelte el a sürgős éjszakai kijavítást, még mielőtt valahonnan figyelemzetést kapott volna.

A levéltárban őrzött régi mintákról másolták le a hibás felírást, s a technikai sze-

mélyzet minden jóváhagyás nélkül elhelyezte. A főudvarmesteri hivatal még tegnap észrevette a mulasztást és azonnal elrendelte a felírás kijavítását. Ma reggel már az összes czimereken ott volt a jobban fénylő két szó:

„Regina Hungariae.

Királyi szal. . .

Bécs, szeptember 17.

A király délelőtt fogadta Bánffy Dezső báró miniszterelnököt s hír szerint így szólt hozzá:

— Ne kíméljenek a munkától, sőt mostantól kezdve többet akarok dolgozni, mint eddig, mert egyetlen vigaszomat csak a munkában találhatom.

A fejedelmi vendégek.

Bécs, szeptember 17.

Ő felsége ma délelőtt az uralkodókat és az uralkodók képviseletében megjelent személyiségeket külön kihallgatáson fogadta. A külföldi fejedelmek képviselői már délelőtt kilencz órakor gyülekeztek ő felsége lakosztályában, a Hofburgban. Midőn ő felsége a terembe lépett Goluchowski gróf külügyminiszter bemutatta egyes külföldi udvarok képviselőit, kik meghatározott szavakban tolmácsolták uralkodóik nevében részvételüket.

Egy órával később ugyanott gyülekeztek a temetésre érkezett uralkodók, kiket a király itt fogadott, kivéve a szász királyt, kit ő felsége már tegnap este a pályaudvaron üdvözölt.

Bécs, szeptember 17.

Az egyetlen uralkodó, akit Ferencz József király tegnap várt a vasutnál, a szász király volt. A többi érkező fejedelmet a főudvarmester üdvözölte a megérkezéskor. A király Schönbrunnból hajtatott az északnyugati vasut állomására s bekísérte a szász királyt a Burgba.

Bécs, szeptember 17.

Reggel 5 óra 35 perczkor érkezett meg Luitpold bajor régensherceg és azonnal a Hofburgba hajtatott.

Bécs, szeptember 17.

A román király háromnegyed hét órakor érkezett ide. Fogadására megjelentek Ottó főherceg, Ghika román követ és Arnold román konzul. Ugyanakkor érkezett meg Keresztély schleswig-holsteini herceg, akit Jedina sorhajókapitány és Rumbold nagykövet fogadott. Ugyanezen a vonaton jött Alfréd szász-koburgi herceg.

Alexej nagyherceg hét óra negyven perczkor érkezett meg Karlsbadból. Fogadására megjelentek Ferencz Ferdinand főherceg, Liechtenstein herceg pétervári osztrák-magyar nagykövet, továbbá gróf Kapniszt bécsi orosz nagykövet a nagykövetség személyzetével, a nagyherceg mellé beosztott báró Spaun altengernagy, a hadtestparancsnok, a városi parancsnok, a helytartó és a rendőrőrnök.

Bécs, szeptember 17.

A király porosz gránátos-ezredének egyenruhájában és a fekete sas-rend szalagjával husz perczzel a német császár megérkezése előtt nyílt udvari fogaton kihajtatott az északi pályaudvarra és a fekete drapériával díszített udvari váróterembe ment, ahol a német nagykövetség tagjai, Hohenlohe herceg birodalmi kancellár és Bülow államtitkár már várták császáruk érkezését. Pontban egy órakor berobogott a vonat. Vilmos császár, aki osztrák-magyar lovastábornoki egyenruhát viselt a szent István-rend szalagjával, az ablaknál állott és gyorsan leszállt a vonatról. Ferencz József király elébe ment a császárnak és a két uralkodó kétszer kezet fogott egymással, majd födellen föl háromszor szívélyesen megcsókolták egymást. Mind a két uralkodó mélyen meg volt hatva. A környezet észrevette, hogy Vilmos császár kondoleált a királynak, aki ismételtlen meghajolva köszönte meg

a részvétet. A kíséretnek bemutatása után az uralkodók a Burgba hajtatottak. Az a vonat, amelyen a német császár jött, két hatalmas koszorút is hozott. Az egyik a császáré, a másik a császárnéé volt. A koszorukat Vilmos császár, amint a Burgba érkezett, rögtön letette a királyné ő felsége koporsójára. Este hat órakor a német nagykövetség ebédet ad, amelyen a német császár és kísérete is részt vesz. A német császár nyolcz óráig marad ott, azután hazautazik.

Bécs, szeptember 17.

Erzsébet királyné temetésén az uralkodó háznak következő tagjai, királyi herczegek és királyi herczegnők vettek részt: Stefánia özvegy trónörökös, Mária Terézia herczegnő, Ferencz Ferdinand herczeg, Ottó herczeg, Mária Jozefa herczegnő, Ferdinand Károly herczeg, Mária Annunciata herczegnő, Erzsébet Amália herczegnő, Lajos Viktor herczeg, Ferdinand herczeg, toszkánai nagyhg, Alice hgnő, toszkánai nagyherczegnő, Lipót Ferdinand hg, József Ferdinand herczeg, Péter Ferdinand herczeg, Henrik Ferdinand herczeg, Mária Immaculata herczegnő, Lipót Szalvátor herczeg, Blanka herczegnő, Ferencz Szalvátor herczeg, Mária Valéria herczegnő, Mária Raineria herczegnő, Lipót Szalvátor herczeg, Erzsébet herczegnő, Frigyes herczeg, Izabella herczegnő, Mária Krisztina herczegnő, Károly István herczeg, Mária Terézia herczegnő, Jeno herczeg, József herczeg, Klótild herczegnő, József Ágost herczeg, Ernő herczeg, Rainer herczeg és Mária herczegnő.

Részvettek továbbá a következő uralkodók és herczegek: A német császár, a szász király, a román király, a szerb király, Luitpold bajor régensherczeg, Viktor Emánuel olasz trónörökös nápolyi herczeg, Konstantin görög trónörökös spártai herczeg, Alexej orosz nagyherczeg, Lipót bajor herczeg, Gizella bajor herczegnő, Lipót bajor herczeg, György, bajor herczeg, Mária Terézia württembergi herczegnő, Mary hannoverai királynő, Miklós württembergi herczeg, Károly Tivadar bajor herczeg, Mária Jozefa bajor herczegnő, Erzsébet és Mária bajor herczegnők, Lajos bajor herczeg, a pármái herczeg, a pármái herczegnő, Szigfrid bajor herczeg, Kristóf bajor herczeg, a szász-koburgi herczeg, a badeni örökös nagyherczeg, az oldenburgi örökös nagyherczeg, a szász-weimari örökös nagyherczeg, Keresztély szleswig-holsteini herczeg, Ferdinand bolgár fejedelem, Adolf mecklenburg-strelitzi örökös nagyherczeg, a hohenzollerni örökös herczeg, a szász-altenburgi herczeg, Fülön szász-koburg-góthai herczeg, Lipót herczeg, Ágost herczeg, Ágost Lipót herczeg, Lajos herczeg, Danilo montenegrói trónörökös, XXVI. Henrik Reuss herczeg, Vilmos és Albrecht schaurburg-lippe herczeg, Alençon herczeg és Albert belga herczeg.

Két ebéd.

Bécs, szeptember 17.

A király ő felsége este hat óra előtt Schönbrunnba ment, előzőleg elbucszván a Hofburgban Vilmos német császártól és a többi fejedelmi személyiségektől.

A családi ebéden, amely a Hofburgban volt s amelyen az idegen fejedelmi személyiségek mind résztvettek, a király ő felségét Ferencz Ferdinand főherczeg képviselte. Albert szász király nem vett részt a családi ebéden és szintén Schönbrunnba ment.

A német nagykövetségénél adott ebéden résztvett Hohenlohe herczeg birodalmi kancellár és Bülow államtitkár is, valamint a német nagykövetség személyzete, a német császár kísérete és a diszszolgálatra melléje rendelt urak. Ebédután Vilmos császár cercelet tartott és azután egyenesen a pályaudvarra hajtatott és este kilencz órakor elutazott Berlinbe.

Ma este elutaztak még: Sándor szerb király, Luitpold bajor régensherczeg Münchenbe, Miklós württembergi herczeg, a szász-koburg-góthai herczeg, az olasz trónörökös és Alexis orosz nagyherczeg, aki Karlsbadba megy.

A gyászoló Budapest.

Ma egy hete alkonyat előtt még nem tudtuk: és már a nyolczadik napja, hogy csakis alkonyat van. A nyolczadik nap, a temetés napja! Mértföldek választanak el a nagy, a komór Bürgtől, de lelünkől víziók szállnak föl és sorakoznak egymás mellé. Kitágul szemünk és reszket az ajkunk a nagy látományra. Mert mindent látunk. A halott még ott nyugszik a kandelaberek és orchideák közt, most mormogja a kapuczinus barát az imázsálmolyán az utolsó ájtatos fohászt, most fölemelik a koporsót és viszik, könyes szemek bámulják és bucsuztatják a szent ereklyét, most odaérkeztek a kapuczinusok sirboltjához, amely oly ünnepélyes, oly sötét, oly mély! Erzsébet királyasszony nincs többé e földön: megkezdődött varázslatos, szimbolikus léte, az örökkévalósága . . .

Mindent látnak . . .

Az utcákban a gázlángok sárga fénye szűrődik át a sötét fátyolokon. A robogó kocsik lámpásain és a merev paloták erkélyein fekete mez. Az üzletek ajtai zárva, a kirakatokban az ő édesbus képe égő gyertyák között.

Harangoznak. Az utcái nyüzsgés egy pillanatra megakad: kriptai hangulat szállja meg az elfogódott szíveket. A harangszó elnémul. Az utca ismét zajosabb. Az embertömeg tovább hullámozik. A gyzáspompa egy-egy pazarabb képe leköti a figyelmet. A Lloyd-épületen, ahol a szabadelvű párt helyiségei vannak, fekete draperia szalad hosszan végig az első emelet ablakai alatt. A Nemzeti kaszinó épületének oszlopai ünnepélyes gyászt öltöttek, a régi városháza erkélyén páncélos vitézek mintha halotti őrséget teljesítenének. A Gizella-téren a Haas-palota és a kereskedelmi bank épülete díszlik hatásos pompes funéres-ben. A képviselőház környékén a főúri paloták szintén mély gyászban.

Egy kirakalban villamos mécsesek vetnek sápadt fényt a királyasszony arczképére, egy másikban nagy fehér kartonon mosolygó, színes angyalkák lébegnek körülötte; a virágkereskedésekben rózsák és szekfűk álmodoznak a nagyasszony meliszobra mellett.

A templomok hajóiból kiárad az utcára a tömjén füstje. Benn imádkoznak. Az utca népe az ájtatos macabre-hangulatban velük imádkozik. Négy óra! A temetés órája. Lelünk száll, messze száll és száguld irtóztató sebes-séggel mértföldeken keresztül. Ott vagyunk a kapuczinusok sirboltjánál: egy millió összeszorult magyar szív a kriptá szűk bejáratjánál. Mindnyájan ott voltunk és nem választott el tőle egy arasznyi távolság sem és ő felcsókolta valamennyiünk könyvét . . .

Sötét katalak emelkedett a hívőkől benépeült templomokban és minden ima az Ő lelki üdvéért esengett.

A herczegprimás rendeletéből valamennyi katolikus plébánia és szerzetes-rend templomában requiem volt.

A budavári koronázó Mátyás-templomban délelőtt tíz órakor volt a gyászistentisztelet, amelyet Nemes Antal dr. budavári plébános czelebrált nagy papi segédlettel. Ott voltak a misén az összes államtitkárak, a főbb állami tisztviselők, a felsőbb bíróságok tagjai, az egyetemek rektorai és dékánjai, a tábornoki kar s törzstisztek. Az idegen államok képviselői közül ott láttuk: Bazili orosz főkonzult a konzulátus tagjaival együtt, Barlovác György szerb főkonzult, Veisz Soma szerb királyi alkonzult, Lufti heg török főkonzult, Kunz spanyol, Saxlehner belga, Birnbaum portugál, Brüll angol konzult, továbbá az olasz alkonzult a konzulátus tagjaival. Mise alatt az énekhar és zene megható régi énekeket adott elő.

A belvárosi főplébánia-templomban délelőtt tíz órakor volt az ünnepi requiem. A templomot egészen megtöltötte a gyászoló közönség. A főoltár előtt hatalmas katalak állott, mely délszaki növényekkel volt díszítve. Kirner Károly apátplébános mondotta a misét.

Az Erzsébetvárosi templomban Tóthfalussy Béla plébános mondott gyászmisét. A templom fekete drapériákkal volt díszítve. A nagy gyászoló közönség sorában ott volt az előljárási tisztikara is.

A ferenczrendiek belvárosi templomában a gyászmisén a katalakot huszonnegy 48-as honvéd

állotta körül mint diszörség fegyver nélkül, fődelen fölvel. A gyászmisét Bán Sándor házfőnök mondotta.

Az egyetemi templomban Krizsán Mihály pápai kamarás, szeminaryumi aligazgató misézett.

A szervita atyák templomában a gyászmisét Brichta Sales, a rend tartományi tükára mondotta.

A vizivárosi plébánia templomban Dömötör Gedeon plébános a vizivárosi szent Erzsébet-plébánián Berger Márk kapuczinus atya végezte a szertartást.

A krisztinavárosi plébánia templomban Rosztahy Kálmán plébános, az ujlaki templomban Ott Ádám plébános, az országúti plébánia-templomban Liposevics Laurus kapuczinus atya, a tabáni plébánia-templomban Zierer Károly plébános, az ó-budai templomban Kirschhoffer Károly plébános mondta a gyászmisét.

A lipótvárosi bazilikában Lollok Lénárd apát-plébános, a terézvárosban Stieber Vincze apát-plébános, a Józsefvárosban Kanovich Béla Mór esperes, apát-plébános, a ferenczvárosi plébániatemplomban, hol a többek közt a honvédegyesületek központi bizottsága is jelen volt, Kurz Vilmos plébános, ferenczrendi atya, a kőbányai plébánia templomban Benedikovich Károly plébános mondotta a gyászmisét. A Szent Rókus kórház kis kápolnájában is volt gyászmise, amelyet Veszely József helyettes plébános mondott.

A kerepesi-úti ágostai evangélikus templomban Bachát Dániel főesperes mondott megható gyászbeszédet. A gyászistentiszteletet itt is nagy közönség hallgatta végig.

A szerb egyházköztség zöldfa-utcai kápolnájában tartott istentiszteleten Barlovác budapesti szerb főkonzul vezetésével a budapesti szerb kolónia sok tagja megjelent. A misét Kosztics esperes mondotta.

A tabáni görög-keleti szerb templomban ma délelőtt volt az ünnepélyes gyászistentisztelet a királyné elhunytá alkalmából. A hívők nagy számban vettek részt, ott volt az egyházi képviselőtestület választmányja a főváros részéről Wasziliévics tanácsnok. A gyászistentiszteletet Raics Demeter helyi adminisztrátor végezte fényes papi segédlettel.

A pesti ágostai hitvallású evangélikus német egyház délelőtt tíz órakor tartott gyászistentiszteletet a Deák-téri templomban, Schwarz János lelkész mondott emlékbeszédet.

Ugyanitt volt ma délután a magyar egyházköztség gyászistentisztelete. A templom belsejét fekete lepel borította, csak az oltár helyén emelkedett óriási ezüst fehér kereszt. Az első padso-rokban láttuk Podmaniczky Frigyes bárót, Zsilinszky államtitkárt, Wagner Géza drt, a magyar egyházköztség elnökét és Zsigmondy Jenőt, Péterfy Sándor királyi tanácsost, a Deák-téri gimnázium és elemi iskolák tantestületét, Horváth Sándor lelkész mondott megható imát, majd a teljes énekhar-éneke után gyönyörű beszédet, mely könyekig meghatotta a közönséget.

A budapesti német evangélikus református egyházköztség hold-utcai templomában Gladisowszky lelkész beszélt.

A Calvin-téri református templomban Papp Károly lelkész tartotta a gyászistentiszteletet az ünnepi gyászbeszédet. A hatalmas aranyu templomot zsufolóság megtöltötte a gyászoló közönség amelynek soráiban ott voltak: Károlyi Tiborné gróf, Veszprémy Janka, Solymossy Mária, Schedius Paula, Ráday Gedeon gróf, Kun Gyula fővárosi tanácsnok, Hegedüs István egyetemi tanár, Mezay Albert kuriai bíró, Giczey Béla, Eble Frigyes, Sigray Pál, Farkas József államszámzéki tanácsos valamint az Országos Nőképzo és az Andrássy-úti tanítónő képezde református növendékei.

A dohány-utcai zsidótemplomban dr. Kohn főrabbi, a budaiiban Goldberg Ráfael dr. beszélt.

(A magyar nők gyászja.) A magyar nőknek Erzsébet királyné emlékezetére tervezett alapítványja ügyében a magyarországi nőegyesületek szerdán, szeptember 21-én délután négy órakor az új városháza dísztermében nagygyűlést tartanak. A napirend a következő:

1. Elnöki megnyitó: Özv. Teleki Sándorné grófné.
2. Jókai Mór beszéde.
3. Az „Erzsébet királyné”-alap megteremtésére vonatkozó határozathozatal és a felhívás fölolvastása.
4. A központi bizottság elnöksége, bizottsága és tisztikarának megválasztása.
5. Ügyvezető bizottság megválasztása.
6. Zárzó.

A gyűlésre meghívókat bocsátottak ki, az elnökség azonban fölkeri azokat, akik a meghívásra számítottak, de azt még nem kapták meg, hogy az értekezleten — fekete ruhában — meghívó nélkül is — jelenjenek meg.

(Gyászmise a várkapolnában.) A budai királyi vár szent Zsigmond-kápolnájában szeptember 21-én, szerdán, reggel ünnepi gyászistentisztelet lesz Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A gyászmisén testületileg jelennek meg: az udvarnagyi hivatal, a várkapitányság hivatalnokai és a vár összes alkalmazottai.

(Elhalasztott kiállítás.) Októberre nagy virágkiállítást terveztek Budapesten. A kiállítást azonban el kell halasztani, mert azok a virágok, amelyek a tárlatot látogató közönséget gyönyörködtették volna, mind elvándoroltak Bécsbe a királyné koporsójára.

(A szabadalmi hivatal.) A magyar királyi szabadalmi tanács tegnap tartott teljes ülésében Schnierer Gyula dr. elnök indítványára legmélyebb fájdalomnak és részvételnek nyilvánítását kijelentette és annak a legmagasabb helyre juttatására a kereskedelemügyi minisztert kérte fel.

(A műemlékek bizottsága.) A műemlékekre felügyelő országos bizottság tegnap Forster Gyula elnöklése alatt tartott ülésén elhatározta, hogy legmélyebb fájdalommal a kormány útján a trón előtt kifejezésre juttatja.

(A budai polgári kör.) A budai polgári kör választmányja Rupp Zsigmond elnöklése alatt ma tartott ülésén százötven forintot utalványozott a szobor költségeire, elhatározta, hogy megfesteti a királyné arcképét a kör díszterme számára és csatlakozik a királyhoz részvétfeliratot intéző többi társas-körhöz.

(A Kárpát-egyesület gyászja.) Az országos Kárpát-egyesület részvétfeliratot intéz a királyhoz s az emelendő szobor javára tagjai között gyűjtést indít, megfesteti a királynénak, mint a legelső magyar turistának arcképét, végül a főváros vidékének legszebb pontján a királyné emlékére „Erzsébet kifestő” névvel tornyot építtet.

(Az építőmesterek részvéte.) Az építőmesterek országos egyesülete Kausser Gyula elnöklése mellett rendkívüli választmányi ülést tartott. A felséges asszony emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg; az egyesület tagjai harmincz napig karjukon gyászfátyolt viselnek.

A vidék gyászja.

Jászberény, szeptember 17.

A városi képviselőtestület a királyné szobrára ötven forintot szavazott meg, az új községi iskolát, amely épülőfélben van, Erzsébet királynéről nevezi el s emléktáblával díszíti fel. Ma délelőtt minden felekezet templomában ünnepi gyászistentiszteletet tartottak.

Sátoraljaújhely, szeptember 17.

Ma délelőtt fényes gyászistentisztelet volt, amelyen az összes megyei tisztviselők megjelentek Molnár István főispán és Matolai Etele alispán vezetése alatt s jelen volt a honvédtisztikar is.

Kis-Jenő, szeptember 17.

Ma az összes felekezet zárva voltak. A főhercegi uradalomban munkaszünetet tartottak. Minden templomban gyászistentisztelet volt a hatóság és nagy gyászoló közönség jelenlétében.

Ujvidék, szeptember 17.

Délelőtt minden templomban gyászistentisztelet volt. A temetés órájában az összes harangok zúgtak.

Eger, szeptember 17.

Hevesmegye köztörvényhatósága Hellebrant Béla alispán elnöklése alatt részvétfeliratot intéz a királyhoz s ezer koronát utalványoz a királyné szobrára.

Igló, szeptember 17.

A városi képviselő-testület Huszko Antal tanácsnok indítványára ezer forintot szavazott meg a szoborra s Erzsébet királyné nevére kétezer forintot alapítványt tett, hogy annak kamataiból évente a királyné halála napján a város szegényei részesüljenek.

Nagy-Kőrös, szeptember 17.

A főgimnázium dísztermében ma gyászünnepély volt. Holnap délelőtt a református templomban fényes gyászistentiszteletet tartanak.

Moson, szeptember 17.

Mosonvármegye köztörvényhatósága tegnap gyászmisét szolgáltatott a királynéért, azután pedig rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Pálffy-Daun Vilmos gróf főispán és Bobleter plébános megható beszédet mondottak a királynéről Pogány József alispán pedig felolvasta a részvétfelirat szövegét, amelyet el is fogadtak. A vármegye koszorút küldött a ravatalra, s küldöttséggel képviseltette magát a temetésen, amely küldöttségnek Pálffy-Daun Vilmos gróf, Dezsasse János gróf, Óshegyi József, Bobleter, tápiósápi dr. Sötér Ágoston voltak a tagjai. A közgyűlés a szoborra ezer forintot szavazott meg.

Miskolc, szeptember 17.

Az összes templomokban gyászistentisztelet volt ma délelőtt a királynéért. Délután négy órakor minden harang megszólalt s egy óra hosszágig zúgott.

Eperjes, szeptember 17.

A római katolikus nagy templomban és a görög-katolikus püspöki templomban gyászistentisztelet volt; a római katolikus templomban Pletényi Endre apát-plébános, a görög-katolikus templomban pedig Vályi János püspök végezte fényes segédlettel. Az állami kisdudóvónó- és tanítóképző-intézetben gyászünnep volt, melyen szintén nagy közönség velt jelen.

Nagyvárad, szeptember 17.

Az akadémiában és a premonstrei-rend gimnáziumában gyászünnepély volt. Az ügyvédi kamara, a kereskedelmi- és iparkamara, a kereskedelmi csarnok és más egyesületek feliratokban fejezik ki részvétfeliratukat. Az Erzsébet királynénak emelendő szoborra gazdag és szegény egyaránt adakozik.

Szeged, szeptember 17.

Minden templomban ünnepes gyászistentiszteletet tartottak. A főünnepség a gyászpompába burkolt belvárosi templomban délelőtt tíz órakor volt a helybeli összes katolikus papság segédletével. Itt valamennyi polgári és katonai hatóság, társulatok, egyesületek gyászba öltözve, testületileg jelentek meg. Egyidejűleg a templomból kiszorult óriási közönség és tanuló-ifjuság számára a templom előtt levő téren fölállított díszes sátorban is tartottak istentiszteletet, melynek befejezéseig a város összes harangjai szólottak. A szegedi nők talpig gyászban, testületileg vonultak a templomba és az istentisztelet után a belvárosi óvóintézet dísztermében gyászünnepet rendeztek. A kerületi börtönben is volt gyászünnepély és emlékbeszéd.

Magyar-Óvár, szeptember 17.

A plébánia-templomban Sohár esperes mondotta a requiemet. A főhercegi uradalmat a tisztartó képviselte. A requiem után a képviselőtestület tartotta rendkívüli közgyűlést, melyen Klein városbíró indítványára a királyné szobrára száz forintot szavaztak meg és harmincz napi gyász tartását rendelték el.

Keszthely, szeptember 17.

A város képviselőtestülete kétszáz koronát szavazott meg a királyné szobrára, ezenfelül gyűjtést indít a közönség körében. A királyhoz részvétfeliratot intéz s hivatalos iratain félévig fekete pecsétet használ. Délelőtt gyászmise volt, Dunszt apát mondotta, a városi hatóságon, a katonaságon és a tanintézeteken kívül az egyesületek is mind jelen voltak.

Marosvásárhely, szeptember 17.

Minden templomban gyászistentisztelet volt. Maros-Torda vármegye és Marosvásárhely város közönsége külön-külön részvétfeliratokat küldöttek a felséghez.

Kassa, szeptember 17.

A bazilikában délelőtt kilencz órakor tartották meg a gyászistentiszteletet, melyet Lessko István kanonok pontifikált. Míse után a kanonok felolvasta Bubits püspök pásztorlevelét. Istentisztelet volt még a református, evangélikus és izraelita templomokban is.

Huszt, szeptember 17.

Valamennyi felekezet templomában a hatóság és a közönség nagy részvételével gyászistentiszteletet tartottak. A temetés órájában a harangok zúgtak és a gyászfátyollal bevont lámpások égtek.

Fiume, szeptember 17.

Az összes templomokban egész délután szóltak a harangok. A Vulkan angol hadihajó délután a kikötőbe érkezett s a gyász alkalmából huszonnégy diszlővést tett. Gróf Szapáry László kormányzó ezer forintot adott a királyné szobrára, Fiume város közönsége pedig gyűjtést indított egy nagyobb alapítványra, amely majd Erzsébet királyné nevét viseli.

Szilágy-Somlyó, szeptember 17.

Ma a római katolikus templomban Truska Lajos esperes-plébános, a görög-katolikus templomban Barholovics püspöki helynök, az evangélikus-református templomban Gáspár István lelkész tartottak Erzsébet királyné temetése alkalmából istentiszteleteket, melyeken a városi képviselet, az összes hatóságok, hivatalok, testületek, iskolák és nő-egyletek jelen voltak.

Máramarossziget, szeptember 17.

Ma az összes felekezetek templomaiban gyászistentiszteleteket tartottak.

Pozsony, szeptember 17.

Valamennyi üzlet zárva volt. Négy órakor az utcai lámpákat, melyek fekete fátyollal voltak bevonva, meggyújtották. A legközelebbi nyolcz nap alatt minden mulatság elmarad.

Esztergom, szeptember 17.

Délelőtt a főszékesegyházban fényes gyászistentisztelet volt, amelyen a város és a megye, valamint a katonai hatóság fejei s az egyesületek, tanintézetek és testületek mind jelen voltak.

Déva, szeptember 17.

Délután általános munkaszünet volt. Gyászelölthe borított lámpák emlékeztették a mélyen megilletődött lakosságot a királyné temetésére. Harangzugás töltötte be az egész vidéket.

Győr, szeptember 17.

Reggel kilencz órakor gyászmise volt a székesegyházban. Zalka püspök pontifikált fényes segédlettel. Az összes hivatalok tisztikarai, a hatóságok, a katonai tisztikar testületileg jelentek meg. Délután négy órakor az összes harangok megszólaltak.

Nagybecskerek, szeptember 17.

A római katolikus templomban a hatóságok, testületek és nagy közönség jelenlétében ünnepi gyászmisést tartottak. Az iskolában Szabó Ferenc esperes mondta az emlékbeszédet.

Zágráb, szeptember 17.

Erzsébet királyné temetése alkalmából a gyászszerentás órájában valamennyi harang zúgott, az üzletek és nyilvános helyiségek zárva voltak. Óriási néptömeg tolong az utcákon és mindenütt a szomorú esetről beszélnek. Számos kirakásban a királynénak gyászdíszítéssel ellátott mellszobra látható. Hétfőre a megyék székvároisaiban gyászünnepélyre készülnek és a templomokban istentiszteleteket fognak tartani.

Békés-Csaba, szeptember 17.

A királyné szobrára Csaba városa ezer koronát, Orosháza és Békés kétszáz-kétszáz koronát szavazott meg. Orosháza mai ülésén elhatározták, hogy az új menházat és a pesti-utcát a királyné nevével nevezik el. Minden községben gyászistentiszteletet tartottak.

Arad, szeptember 17.

A minoritáknál Csák Czirjék tartományi rendfőnök fényes requiemet mondott a királynéért. Az összes hatóságok, hivatalok és testületek megjelentek. A templomban a nagy hőségben ketten el is ájulnak. Volt gyászistentisztelet a román templomban, a zsidók-, reformátusok-, luteránusok, görög-katolikusoknál és a szerbeknél is.

Debreczen, szeptember 17.

Az evangélikus református templomban délelőtt kilencz, a katolikus templomban pedig délelőtt tíz órakor volt a gyászistentisztelet. Jelen volt az egész királyi tábla és a város valamennyi tisztviselője.

Kolozsvár, szeptember 17.

Az összes templomokban gyászistentisztelet volt. Az egyetemi ifjuság délután a redouté nagrtérképében, az egyetemi tanács és óriási közönség jelenlétében ünnepélyes gyász-köszöntést tartott, amekvem Turner egyetemi rektor hatásos megnyi-

tója után Bodor Antal szép beszédben emlékezett meg Erzsébet királynéről. A közgyűlésről ő felségéhez feliratot intéztek. Ezután a tanári karral, ezekre menő közönségtől kísérve, a város főbb utcáin keresztül impozáns menetben a temető előtt levő térre vonult az ifjuság, ahol Hédervary Lehel joghallgató mondott nagyhatású beszédet. A munkások zászlók alatt csatlakoztak a menethez.

A külföld részvéte

Berlin, szeptember 17.

Ma délelőtt tizenegy órakor az emléktemplomban Neuberg prépost nagy segédlettel requiemet mondott Erzsébet királyné ő felségéért, Lászlófalvi Belics báró osztrák-magyar nagykövetségi tanácsos és Küllay főkonzul fogadták az érkezőket. A császárné képviseletében Brockdorff grófné főudvarmesterné, Keller grófné, Stollberg grófné és Knesebeck főszertartásmester jelent meg. Jelen voltak továbbá német császár itt időző főhadsegédei és szárnysegédei, Lyncker báró házmarsall, Wedel gróf főistállómester, az udvarhoz tartozó hölgyek és urak, az itt időző hercegek és hercegnők, Posadowsky gróf államtitkár, mint a birodalmi kancellária képviselője, Wilmowski báró a birodalmi kancellária főnöke, az összes itt lévő államminiszterek és államtitkárok, a szövetségi meghatalmazottak, a külügyi hivatal számos tagja, a diplomácia tagjai, köztük Lanza gróf olasz nagykövet és Guttenberg báró Bajorország képviselője, a külföldi tisztek, a tábornoki kar, Berlin város képviselői, az idevaló katonatiszti egyesületek, az osztrák és a magyar egyesületek stb. Óriási gyászyülekezet töltötte be a tágas templomot. A requiem után az orgonából az osztrák néphimnusz akkordjai hangzottak fel. A középületeken felárbockra eresztett zászlók lengnek. Sok városból hasonló gyászünnepélyeket jelentenek.

Berlin, szeptember 17.

Vilmos császár parancsára valamennyi német hadihajó, még azok is, amelyek a külföldön teljesítenek szolgálatot, Erzsébet császárné és királyné ő felsége temetése alkalmából kitűzték a gyászlógót.

Boroszló, szeptember 17.

Ma délelőtt Gleich felszentelt püspök a székesegyházban ünnepies requiemet mondott Erzsébet királyasszonyért. Ott voltak: a meiningeni örökös hercegnő leányaival és kíséretével, az osztrák-magyar konzul a konzulátus tisztviselőivel, a hatóságok fejei és az „Ausustria“-egyesület számos tagja.

Zürich, szeptember 17.

A Liebfrauen-templomban Erzsébet királyné ő felségéért ma requiemet mondott Matt lelkész, a templom falai fekete draperiával voltak díszítve és az oltár előtt ravatalt állítottak fel. Körülbelül ezeröttszáz ember volt jelen. A kormányt Stessel, Wegeli, továbbá Müller városi tanácsos, Usteri, Blore iskolatanácsos és Graf tanár képviselték. A konzulok is mind ott voltak.

Hága, szeptember 17.

A Szent Jakab-templomban Tarnassi pápai internunczius mondott gyászmisést Erzsébet királynéért. A királyné képviseletében ott volt a wiedi herceg, ott volt továbbá a szász nagyherceg és az egész diplomáciai testület.

Kopenhága, szeptember 17.

A katolikus templomban ma délelőtt gyászistentiszteletet tartottak Erzsébet királyasszonyért. Jelen voltak: A görög király, a dán trónörökös, Keresztély és Valdemár hercegek, János sonderburg-glückburgi és Frigyes schaumburg-lippe hercegek, a cumberlandi herceg legidősebb fiával, a külügyminiszter és a hadügyminiszter, Trauttenberg báró osztrák-magyar követ és a diplomáciai testület többi tagjai. A remek díszítésű oltár előtt ravatalt állítottak fel. A püspök távolléte miatt Baun plébános két plébános segédletével végezte a szertartást.

London, szeptember 17.

Erzsébet királyné temetése alkalmából Plymouth és Davenport hadikikötőkben valamennyi zászlót felárbockra eresztették.

London, szeptember 17.

A Szeplőtelen fogantatásról nevezett katolikus templomban, a Farm-streeten ma délelőtt ünnepies gyászmisést tartottak Erzsébet királyné lelkiüdvéért. Az egész templom fekete draperiával volt díszítve és a közepén nagyszerű aranyozott ravatal állott, koszorúktól körülveve. Az osztrák-magyar kolónia két koszorút tett a ravatalra. Az istentiszteleten kétszáz ember volt jelen. Ott voltak: York herceg és neje, Keresztély herceg neje, Lorne márk, Lujza hercegnő, Pembroke grófja Viktória királyné képviseletében és Suffiel lord a walesi herceg és neje képviseletében, továbbá az egész diplomáciai testület díszegyenruhában, a külügyi hivatal államtitkárja és sok más előkelőség.

Páris, szeptember 17.

A Xavéri Szent Ferenc-templomban ma délelőtt gyászistentiszteletet tartottak Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A templom falai hermellinnel tarkított fekete posztóval voltak bevonva és a császári címerrel díszítve. A nagykövet távolléte miatt Dumba dr. és Eszterházy gróf nagykövetségi tanácsosok és Schneider ezredes, katonai attaché fogadták a hivatalos személyeket. A köztársaság elnökét kabinetjeinek fejei, Hagron és Le Gal tábornokok, továbbá Blondel, a magántitkárság feje, a kormányt pedig Delcasse külügyminiszter képviselte. Ott voltak még: a connaught herceg, csaknem valamennyi nagykövet és követ s valamennyi miniszterium képviselői. A misét Gréa abbé mondta, az abszolúciót Richards hibornok képviseletében Burceau abbé fővikárius adta. Az egyházi énekeket a nagy opera művészei és kara énekeltek. A mise végeztével a jelenlevők kondoleáltak Ferenc József király képviselőinek.

Brüsszel, szeptember 17.

A Szent Jakab-templomban ma ünnepies istentisztelet volt Erzsébet királyné emlékére. Résztvettek benne az osztrák-magyar követség és a diplomáciai testület tagjai, több miniszter és számos katonatiszt. A király magas udvari méltóságokkal képviseltette magát.

Genua, szeptember 17.

Az osztrák-magyar konzul ma a Santa-Annunziata-templomban Erzsébet királyné lelkiüdvéért misét mondott az érsekkel. Jelen voltak az osztrák-magyar konzul a konzulátus tagjaival, a többi konzul, a hatóságok fejei, az itt horgonyozó osztrák-magyar hajók tisztjei és legénysége és nagyszámú közönség. A gyászünnepély alatt huszonnégy ágyúlővést tettek.

Torino, szeptember 17.

A király parancsára a Santissimo-Sudario-kápolnában ma délelőtt requiemet tartottak Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A misén jelen volt a király és a királyi család valamennyi tagja nagy kísérettel.

Lavalotta (Málta), szeptember 17.

Az érsek a székesegyházban misét mondott Erzsébet királynéért. Jelen voltak: a kormányzó, több tengernagy, köztük Hopkins is, számos tiszt és valamennyi közigazgatási hatóság fejei.

Athén, szeptember 17.

Erzsébet királyné ő felségéért ma délelőtt gyászmisést mondtak a katolikus templomban. Ott voltak: a miniszterek, a diplomáciai testület, az államhivatalnokok és nagyszámú ájtatos közönség.

Belgrád, szeptember 17.

Sándor király Erzsébet császárné és királyné halála alkalmából négyheti udvari gyászt rendelt el. Az osztrák-magyar követség kápolnájában a királyné ő felsége lelkiüdvéért tartott requiemet a hivatalos személyiségeken kívül jelen voltak a diplomáciai testület és az osztrák-magyar kolónia valamennyi tagja is.

Nis, szeptember 17.

A katolikus templomban ma délelőtt gyászistentiszteletet tartottak Erzsébet királyasszonyért. Ott voltak: Milán király, a külföldi hatalmak konzuljai, köztük Budisavljevic osztrák-magyar alkonzul, az egész tisztikar, valamennyi katonai és polgári hatóság, az osztrák-magyar kolónia küldöttsége és nagyszámú polgárság. Burján lelkész nagyhatású beszédet mondott.

Bukarest, szeptember 17.

A katolikus Szent József-székesegyházban ma délelőtt fél tizenegy órakor ünnepies requiem volt Erzsébet királyné lelkiüdvéért. A bazilika, amelynek falai fekete lepellel voltak bevonva, teljesen megtelt. A templomhoz vezető utcákon sok ezer főnyi sokaság gyűlt össze. A templom közepén nagy ravatalt állítottak fel a császári czimerral és virágokkal díszítve és gyertyáktól körülvéve. A misét a bukaresti római katolikus érsek mondotta a káptalan és számos lelkész segédletével. A jelenlévők áhitatos hangulathoz hallgatták végig az impozáns gyászmisét. Sokan könyeztek. A gyászünnepélyen jelen voltak: A trónörökös, aki csakis erre az ünnepségre jött Szinaljából Bukarestbe, osztrák-magyar ezredesi egyenruhájában, továbbá Sturza miniszterelnök, Stolóján, Berendev, Haleb, Palladi és Bratiano miniszterekkel, Aebrenthal báró osztrák-magyar követ a követség és a konzulátus egész személyzetével, a diplomáciai testület összes tagjai, a király és a trónörökös egész polgári és katonai udvara, Moschuna belügyi és Ghika külügyi államtitkárok, a tábornoki kar és az egész tisztikar, osztrák-magyar rendjeleikkel díszítve, az osztrák-magyar kolónia főtisztviselői és számos idevaló román előkelőség.

Szófia, szeptember 17.

Ma délelőtt tíz órakor Erzsébet királyné lelkiüdvéért ünnepies gyászmisét tartottak, amelyen jelen voltak az összes miniszterek, a katonai és polgári hatóságok főtisztviselői, a diplomáciai testület és óriási közönség.

Cettinje, szeptember 17.

Miklós herceg külön rendeletére ma délután a gyász jeléül az összes állami hivatalok zárva lesznek, délután négy órakor pedig ünnepies requiemet tartanak.

Tunisz, szeptember 17.

Turnier püspök ma reggel gyászmisét mondott Erzsébet királyné lelkiüdvéért. Ott voltak: Achmed herceg a tuniszi bej képviselőjében, Millet elnök és hivatalnok kara, Pereira-Arnstein báró osztrák-magyar főkonzul, Leclerc tábornok, a tuniszi helyőrség parancsnoka, a konzulok és nagy számú közönség.

Algír, szeptember 17.

Az itteni székesegyházban ma délelőtt gyászistentiszteletet tartottak Erzsébet királyné emlékére. Ott voltak: Laferrière főkormányzó a melléje beosztott parancsörtsztekkel. Granet prefektus, a diplomáciai testület, Larchey tábornok, a 19-ik hadtest parancsnoka és valamennyi polgári és katonai hatóság.

A gyilkos.

Genf, szeptember 17.

Lucchenit ma délelőtt 11 órakor a vádtanács elé vezették, amelynek ülései rendszerint nyilvánosak ugyan, de most, a nagy tolongás elkerülése végett a nyilvánosság kizárásával tartattak meg. Csak néhány ügyvéd volt jelen az ülésen.

Luccheni viselkedése még szemtelenebb, mint eddig volt. A csendőrökkel mókázik és szemükbe nevet. Luccheni egyes szigorú fogását 25-éig meghosszabbították, nehogy másokkal érintkezessék és így indiszkrécziókat követhessenek el. Luccheni e határozat értelmében, amelyet a vádtanács a vádló ügyész indítványára hozott, nem levelezhet senkivel, nem fogadhat látogatást és kérdést intézni hozzá csakis egy bíró jelenlétében lehet.

Neufchatel, szeptember 17.

Luccheni szorgalmasan olvasta a „L'Agitateur” című olasz anarchista lapot. A lapot egy hónap óta E. Gilmani adja ki, akivel a rendőrségnek már a milánói zavargások alkalmával sok dolga akadt. A lapot lehetőleg kapni nyilvános kioszkokban is. Ebből a lapból szerezte Luccheni az impulzust szörnyű tettéhez. A lapot csak ismert anarchistáknak küldték a külföldre, akik gondoskodtak annak terjesztéséről.

Az összes itteni anarchistáknak a papírjai rendben vannak. Az érvényben levő szabályzat sze-

rint a hatóságok tizenöt napi határidőt szoktak adni az esetleg hiányzó papírok beszerzésére.

Luccheni levele.

Egy pár sor irás s előttünk áll a gonosztevő cinikus lelke egész förtelmességében. Azt a levelet küldi be genfi levelezőnk, amelyet Luigi Luccheni a vizsgálóbíróhoz írt s amelyben szívtartólé. Itt közöljük azt a néhány sort, amely még jobban megutáltatta ezt a bestia-embert:

Kedves vizsgálóbíró ur!

A börtönből, 1898. szeptember 18.

Az a haszontalan társaság, amelynek ön is tagja, megfosztott engem a munkától és megakadályozott abban, hogy meggyilkoljam orleansi Henrik herceget, Ferencz József császárt, Vilmos német császárt, az olasz királyt stb.

Hogy tétlenül ne álljak s hogy időmet jobban eltölthessem, kellett volna, hogy ön egy szívtartó küldjön nekem.

Ha tehát ön egy olasz jövedéki szívtartó küld, kívánom, hogy ez ne legyen se Minghetti, se egy Grimaldi, Cavour vagy Seila elnevezésű szívtartó, mert e személyek már nem élnek, hanem legyen egy Branca nevű, ki még él, hogy így élvezhessem harapdálását és elfüstölését... Vajha így hamuvá válva látnám e világ összes bougeois-ait.

Nem zárkozom el öntől olasz jövedéki szívtartó is kérem, ezt azért teszem, hogy anarchista érzelmeimet változhatatlanul föntartassam. E szívtartó olyan rossz, hogy ha egyet elszívunk, kénytelenek vagyunk az egész emberiséget gyűlölni! És ez az, amire szükségem van.

Nem mondom önnek köszönetet, mert ez nem szokásom, mindenestre higgyen nekem.

Luccheni Luigi.

Luccheni ifjusága.

Luccheni ifjúkoráról részletek jutottak nyilvánosságra, melyek élénken hevítik a gyilkos gonosz jellemének fokozatos fejlődéséhez.

Luigi Lucchenit a pármai szeretőház igazgatósága egy szegény polgáresuládnak adta ki tartásra. Luccheni akkor kilenc éves volt. Nevelőatyja mezőgazdasággal foglalkozott, de dolgozni nem szeretett és inkább kolduláshoz tévedt. Nicas, a gyilkos nevelőatyja, ma is él. Nyolczvanéves, törődött aggastyán. A falu Valano-Kelegari, melyben Luccheni nevelkedett, negyven kilométernyire van Pármától. Mindig melegágya volt az olasz szociáldemokráciának s a mult ciklusban is szociálista néptanító képviselte a parlamentben.

Tizenegy éves volt a fiatal Luccheni, mikor az iskolában kalapját odavágta Umberto király arczképéhez, melynek üveghoritka az ütéstől összetört. A tanítója oly keveset törődött ezzel a cselekedettel, hogy a kép üvegfedele mai napig sincs pótolva. Iskolatársai közül Luccheni szorgalmával és tehetségével vált ki. Kitűnő fejszámoló volt. Valami különös tekintélye volt iskolatársai előtt. Daczára, hogy talált gyermek volt és dadogott is, a többiek nem merték csufolni.

Ilyen apróbb vonások gyanítták, hogy Luccheni nem volt normális gyermek. Dadogásából, kiváló számolóképeségéből, korai forradalmi gondolataiból gyanítták, hogy idegrendszerében zavarok voltak. Lombrozó rendszere szerint koponyáján megvannak azok a jelek, melyek a született gonosztevőt gyanítták.

Tizenegy éves korában egy lelkészhez került Luccheni. Innen máshová szegődött szolgálataiba, majd pedig beállott a Parma és Spezzia közti épülő vasut munkásai közé. Ott sem sokáig maradt. Mint munkás előbb a Svájcban, majd Ausztriában és Magyarországon vándorolt. Sehol sem maradt hosszabb ideig, sem pedig mesterségre nem adta magát. Munkástársai, kik közt nagyon sok forradalmárra találhatott, a folytonos csavargás közben üzték Lucchenit sőtét pályafutásán.

Egészen 1894-ig folytatta Luccheni csavargó életmódját, mikor is bevonult egy nápolyi ezredhez, hogy katonáéveit leszolgálja. A folyton kóbor életmódot élt munkás kitűnő katona lett. Felebb-

valói iránt feltétlen engedelmisséget tanusított és szigorúan a parancsokhoz tartotta magát. Az afrikai hadjárat idejében érmét is megkapta. Mikor leszolgált katonáéveit, az elbocsájtó okmányban külön kiemelték szorgalmát és becsületességét, sőt kapitánya Deyera d'Argona herceg megfogadta család-jához szolgának.

Katonasága idejéből egy levélre találtak, mely Casertából való 1895. évi márczius 21-iki kelettel. Egy vele egyivású fiatal emberhez írta azzal a megszólítással: Kedves testvér! Nicas, Luccheni nevelőatyja nevelte a fiatal embert is, akihez ez a levél szólt. A levél egyes részletei élénken jellemzik Luccheni gondolkozási módját. Miután elmondja az akkor nap történt katonai dolgokat hozzátesszi:

— De ami az ember túrelmét leginkább próbára teszi, az a sok keserűség és düh, melyet el kell nyomnia az altisztek bánásmódja miatt. Ha igazad van is, azt mondják, hogy fogd be a szádat! és hallgatnod kell, különben rögtön lecsuknak. Eddig, há! Istennek még nem voltam büntetve. Sőt mondhatom felebbvalóim szeretnek is.

A levél végén ezt írja Luccheni:

„Kedves Enrico, arra kérek, küldj nekem némi segélyt. Ne sokat, csak épen annyit, hogy a többiek előtt mutathassam, nekem is küldenek valamit hazulról. Ha kérésomat teljesíted, szabadulásom után nem fogod megbánni. Tudom, hogy míg külföldön voltam, nem törődtem veletek, de te ezt meg fogod nekem bocsátani.”

Amint ebből a levélből kitetszik, a katonakodás sehogysem volt szája ize szerint való, de Luccheni örizkedett, hogy ezt valahogy elárulja. Az erős fegyelem lenyűgözte. A pénz csak a többiek miatt kérte, hogy lássák, ő is kap segélyt. Ez is mutatja mennyi hiúság lakott benne, mely beteges hiúság valószínűleg szörnyű tettének is rugója volt.

Egy ifjúkori barátja a merénylet hírére azt mondotta, hogy Lucchenit alighanem nagyvási hóbort bántotta, mely ifjúkorában is gyakran előtört.

Gazdáját, Deyera herceget, két hónappal szolgálathoz lépése után otthagya, mert az nem engedte el egy löversenyre, amelyre el akart menni. Ezelőtt másfél évvel ment a Svájcba, mely idő óta folyton anarchista környezetben volt.

A hatóságok most Luccheni anyját keresik. Kutatnak más két asszony után is, kikkel Luccheni közeli ismeretségben volt. Ezek: Erzilia Grandi és Mária Grácia. Az anyja nyomait még nem tudják feltalálni. Erzilia Grandiról, aki azelőtt több anarchistával élt együtt, megtudták a hatóságok annyit, hogy most cseléd Franciaországban. Mária Gráciát Palermóban megtalálták. Huszonegyéves csinos leány, aki azt állítja, hogy Lucchenitől pénz-segélyt nem kapott, sőt még ő adott neki apróbb összegeket.

Az anarchisták ellen.

Róma, szeptember 17.

A rendőrség tegnap Rómában, a Romagna más városaiban és Lombardiában sok anarchistát fogott el. Ezeket kényszer utján fogják valahol letelepíteni.

Bern, szeptember 17.

A svájci kormány egyelőre várakozó álláspontot foglal el a külföldi államok ama javaslatával szemben, amelyek az anarchisták ellen teendő nemzetközi intézkedésekről szólnak. A nemzetközi eljárásról itt a következő elveket vallják: Egyetlen állam se adjon letelepedésre engedelmet olyan embernek, akiről tudva levő hogy anarchista; ebből következik az is, hogy egy állam se adjon a külföldre való utazáshoz szükséges okiratot olyan alátvalójának, aki anarchista. Ilyenformán minden államban otthon maradnának az anarchisták, akik ellen azután tettség szerint preventív intézkedéseket lehetne tenni. A külföldön lakó anarchistákat a rendőrség által haza kell szállíttatni és különösen arra kell vigyázni, hogy az anarchista könyvek nyomása és terjesztése lehetetlenné váljék.

KÜLFÖLD.

A revíziót elrendelték.

(Távirati tudósítások.)

Megtörtént. Soha ennél izgalmasabb minisztertanács az elyséi palotában, soha ennél lázasabb és nervózusabb embertömeg a boulevardokon! Az a háború, amely Franciaország közvéleményében, a nagy nemzet társadalmában dúlt és amelyet egész Európa figyelt és kísért háborgó indulattal, ma egy döntő fordulóhoz jutott.

A minisztertanácsban megbízták Sarrien igazságügyminisztert, hogy hívja össze a revízió-bizottságot. Ez a köztársaság mai eseménye. És ha Dreyfus Lucie, a mártirasszony, a napokban, mikor a szerencsétlen Henry elbeszélte a saját bűnét és a vezérkar sötét ármányait, így kiáltott föl: „Ez hosszú, hosszú hónapok óta az első napsugár!”, ma feketén lefüggönyözött ablakának egy nyílásán keresztül belopódzott hozzá a második napsugár. Sőt egy egész fényözön, amelyről már alig mert álmodozni.

Mily rideg, vigasztalhatatlan tájakon, meredek lejtőn, ijesztő örvényeken, utálatos mozarakon keresztül lopódzott be ez a tiszta napsugár! XIV. Lajos és Napoleon nemzetének testét előbb meg kellett mérgezniük: megmérgezte a csillogó egyenruhába bujt cselzővény, aztán a Drumontok és Rochefortok. Hamisítottak, csaltak és hazudtak azok, akikben a nemzet megannyi tiszta, fenkölt jellemet, megannyi hőrozt látott, akikről azt hitte, hogy készek meghalni, de nem csalni a „hazáért”.

Vakmerő hazugságokat kürtöltek világgá az igazságszolgáltatás termeiből, emelkedett, férfias és erőteljes hangon, kezüket a szivökre téve és tisztai becsületökre esküdözve. És elszédítették vele Franciaország fejét. Mennyi mithikus erény foszlott szét egyszerre, miután sebet ejtett rajta Henry borotvája és előzetesen Esterházy Keresztély vallomása és a nap nap után szenzációsabbá és meggyőzőbbé váló leleplezések!

És mennyi áldozatot kívánt ez az összeesküvés! Sandherr őrnagy, egyike a legádázabb cselzővöknök, megőrült, Henry önön kezével vetett véget áldatlan életének, Esterházyt, a piszkos parazitát és Du Paty de Clamot, a mindenre képes emberek prototípusát, elbocsátották a hadsereg kötelékéből, miniszterek men'ek-jöttek, Picquart-t pörbe fogták, ezt a hősi karaktert, akinek bátorsága nagyobb, mint akármelyik katonáé volt Gravelotnál, mert egymaga szembe szállott egy egész hadsereggel, és „Le Zolával” kiáltotta a csőcselék, mikor ott látta az esküdtek előtt Franciaország legnagyobb élő gondolkozóját, aki akkor is többet tett Franciaországért, mint e nemzet vétkezhetett ellene. Mert fölrázva a népet és kormányát bűnös eszméletlenségéből kiserőszakolta, hogy Franciaország lemorogja a rut foltot. Jobb, hogy megteszi most, mint soha.

Ez órában még lehetetlen tudni, hány porba omló büszke alak és hány füstölő revolver fog ezután csak belevegyni e színjátékba, hogy mi jut még napfényre és mi marad örökre eltemetve, vagy misztikus felhőmályban, egyedül mint szálló, rejtelmes legenda kísértve tovább a Notre Dame városában.

A revízió híre a táviró szétrviszi a világot minden zugába. Csak az Ördög-szigetére nem. Dreyfus Alfréd kapitány csak nézi tovább szinte üveges szemmel a köfalat, amely mögött a végtelen tenger mormog és bömböl.

Ezek a mai eseményről szóló távirataink:

Páris, szeptember 17.

A minisztertanács felhatalmazta Sarrien igazságügyminisztert, hogy a Dreyfus-ügyben a perújítási eljárást megindítsa és e végből az igazságügyminiszteriumnak ugynevezett revízió-bizottságát egybehívja. (N. Fr. Pr.)

Páris, szeptember 17.

Ma óriási embertömeg állott az elyséi-palota előtt. Mindenki meg akarta tudni, hogy mit határoz a minisztertanács. A tanácskozás három és fél óra hosszat tartott. 12 órakor elment Zurlinden hadügyminiszter; ebből már arra következtettek, hogy a revízió elhatározott dolog. Így is volt. Félegy előtt kijöttek a többi miniszterek is és közölték néhány ismerősükkal, hogy a revíziót elhatározták és megbízták Sarrient, hogy hívja össze a revízió-bizottságot.

Ez a bizottság dönt afölött, hogy a büntetőtörvénykönyv 443. szakaszának 4. bekezdése alapján Dreyfus perét revideálni lehet-e vagy sem. Ez a bizottság hat tagból áll. Ezek között három a semmitűszék tagja, három pedig igazgató az igazságügyminiszteriumban. Ha ez a bizottság a revízió mellett lesz, akkor a végleges döntés a semmitűszék kezében van letéve.

Brisson és a kabinet többsége nyilvános tárgyalást követel. Zurlinden ellenzi a revíziót, mint törvénytelen eljárást és valószínűleg lemond. Vele megy Tillet közmunkaminiszter is. Brisson kabinetje ki fogja magát egészíteni. Tillet helyére valószínűleg egy szenátor kerül. Delcassé kijelentette, hogy külügyi bonnyodalmaktól még az esetre sem kell félni, ha teljes nyilvánosság mellett foly is a tárgyalás.

Mikor a miniszterek az Elyséet elhagyták, óriási lelkesedéssel üdvözölték őket a tömeg.

— Éljen a revízió!

— Éljen Brisson!

Kiáltások hallatszottak minden oldalról. Sokkal gyérebbe kiáltották:

— Le Brissonnal!

— Éljen a hadsereg!

Ezek a kiáltások a Zola-per izgatóitól származtak, a Drumont által fölbérelt csőcseléktől, mely azonban egyuttal kisebb számban verődött össze, mint annak idején.

Páris, szeptember 17.

A törvény értelmében a revíziót a 443. §. alkalmazása esetén csak az igazságügyminiszter kezdeményezheti.

Más revízió-okok fenforgása esetén a vádlott vagy képviselője is jogosult a revízió kérésére.

Páris, szeptember 17.

A jövődő hadügyminiszter gyanánt Chanoine-t a lille-i hadosztályparancsnokot emlegetik.

A „Temps” örömmel üdvözi a minisztertanács határozatát és azt írja, hogy most már teljes bizalommal lehet megvárni a kérdés normális lebonyolítását.

Páris, szeptember 17.

A „Libre Parole” szerint az a tisz, akinek letartóztatását jelezték, Kelet-Franciaországban állomásozó ezredes. Ő adta át a bírának a Dreyfus-ügyben azokat az okiratokat, amelyeket a védelemmel nem közölték s amelyek alapján Dreyfust elítélték.

Páris, szeptember 17.

Zurlinden hadügyminiszter kijelenti, hogy semmit sem tud egy Dreyfus-ügybe belekevert ezredesnek a letartóztatásáról, amiről a „Libre Parole” adott hírt.

Páris, szeptember 17.

A mai minisztertanácsról a következő közleményt adták ki:

Sarrien igazságügyi miniszter kifejtette, hogy tanulmányozás tárgyává tette a Dreyfus-ügyre vonatkozó iratokat, előadta tanulmányozásának eredményét és konstata, hogy a büntető perrendtartás 444. cikkének intézkedése értelmében valamely pör revíziója iránt a büntető perrendtartás 443. cikkének 4. szakasza alapján beadott kérelem fölött a törvény értelmében fennálló igazságügyminiszteriumi bizottság véleményének meghallgatása nélkül nem szabad dönten. A minisztertanács megadta Sarrien igazságügyminiszternek a felhatalmazást, hogy ezt a bizottságot összehívja. A tanácskozás fél egykor ért véget.

Páris, szeptember 17.

Ma délután a belügyminiszteriumban újabb minisztertanács lesz. Hír szerint e tanácskozás után hivatalosan közzé fogják tenni Zurlinden hadügyminiszter és Tillaye közmunkaminiszter lemondását, akik ma délelőtt még a tanácskozás befejezése előtt eltávoztak a minisztertanácsból. A hadügyi tárczát ebben az esetben Lebrun tábornoknak vagy Freycinetnek fogják felajánlani. Ha a nevezettek nem fogadják azt el, akkor Brisson miniszter elnök venné át a hadügyi tárczát és Vallé belügyi államtitkár a belügyi tárczát.

Páris, szeptember 17.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Zurlinden tábornok hadügyminiszter a következő levelet intézte Brisson miniszterelnökhöz:

„Tisztelettel kérem, vegye tudomásul lemondásomat a hadügyi tárczáról. A Dreyfus-ügyre vonatkozó iratok gondos tanulmányozása sokkal inkább meggyőzött engem Dreyfus bűnösségéről, semhogy mint a hadsereg feje elfogadhatnék bármely más megoldást, mint a Dreyfus-ügyében hozott ítélet teljes fentartását.

Fogadja stb.

Zurlinden.”

Páris, szeptember 17.

Érkezett éjjel 2 1/4 órakor

Chauvine tábornokot, az első hadosztály parancsnokát kinevezték hadügyminiszterre és Godin indre-megyei szenátort közmunkaügyi miniszterre.

Páris, szeptember 17.

Tillaye közmunkaügyi miniszter abban a levélben, amelylyel lemondását Brisson miniszterelnökkel tudatta, kijelenti, hogy nem osztozhatik a felelősség elvállalásában a Dreyfus-ügyre vonatkozó iratoknak az igazságügyminiszterium bizottságához való átküldéseért, mert véleménye szerint az átküldés a revízió megejtésének kötelezettségét foglalja magában.

Páris, szeptember 17.

A hivatalos lap holnap fogja közzétenni az új hadügyminiszter és a közmunkaügyi miniszter kinevezését. Az igazságügyminiszterium véleményező bizottsága szerdán délelőtt ül össze, hogy megkezdje a Dreyfus-ügyre vonatkozó iratok átvizsgálását.

Piquard.

Páris, szeptember 17.

Szerdán tárgyalják Piquard ügyét, aki még mindig fogságban van. A kamara határozatából, amelyben Piquard szabadonbocsátását nem engedte meg, kivehető, hogy a bíróság szándéka mégis az volt, hogy Piquard-t szabadon bocsátja, amint ezt az indoklás következő része mutatja.

„Henry vallomása és öngyilkossága Piquard ügyének megítélésére döntő befolyással lehetnek és ezek alapján a bíróság dönthetne

Piquard sorsa fölött, ha az akták a kezében volnának."

Henry volt Piquard főváltója, ez öngyilkos lett és hamisításon is fogták, tehát előre látható, hogy Piquard ellen a vádat visszavontnak fogják tekinteni.

Ondurman eleste.

Azt a nagy örömrivalgást, amelyvel Anglia a szudáni győzelem hírére fogadta, most egy disszonáns hang zavarja meg. Mr. Wilfred Scaven Blunt, a „Times” munkatársa, akiről pedig mindenki tudja, hogy alaposan ismeri a szudáni viszonyokat, megszólal most lapja hasábjain és azt mondja, hogy az ondurmani csata nem volt az angol fegyverek diadala, hanem mészárlás volt, rémes gyilkolás, pusztítás volt, amely nem érdemli meg a csata nevet.

Néhány nap alatt immár másodszer emeli Scaven Blunt ezt a rettenetes vádat, habár jól tudja, hogy ezáltal nemcsak a „Times”-szel, hanem az egész angol néppel konfliktusba kerül. Az angolok ujjongó lelkesedéssel olvasták a szudáni táviratokat, a sajtó dithyrambusokban zengette az angol katonák dicsőségét, Scaven Blunt pedig azt feleli erre, hogy az ondurmani napot nem volna szabad Te Deum-mal ünnepelni, mert ez volt a legnagyobb mészárlás, amit civilizált állam hadserege valaha elkövetett: huszezer ember legyilkolása.

Scaven Blunt érzi, hogy e szörnyű vádat be kell bizonyítani és meg is teszi ezt. Ismerteti első sorban a szudáni viszonyok fejlődését, még pedig fájának teljes objektivitásával. A khalifa kormányzását ő is elítéli, de azt mondja, hogy még sötétebbre rajzolták le ezt holmi politikai czélok elérésére.

— Meg van boszulva Gordon!

mondja a német császár távirata. Ez visszahangozza Anglia is. Csak az a kérdés, hogy a boszu Gordonért igazolhatja-e a rettenetes vérengzést? Emlékeztet Blunt arra is, hogy Gordon keresztény hős volt, aki a feketéket ép úgy szerette, mint a fehéreket és senki sem rosszalná a mészárlást annyira, mint épen Gordon maga.

Ami különben az angol csapatok vitézségét illeti, érdemüknél jobban dicsérik őket. Senki sem vonja kétségbe bátorságukat, de a szudáni sikerekkel nevések dicsőkedni. Mert a munkának legnagyobb részét az egyiptomi hadsereg végezte, az egyiptomi hadsereg három évi sikeres működése és a vasútépítésük biztosította az angol csapatok előrehaladását. De még a csatatéren is az egyiptomi sereg vette ki magának a küzdelem oroszlátnak részét. Ők szenvedték a legnagyobb veszteséget is. Az angol katonának nem maradt más hátra, mint fegyverével a derviseknek majdnem védetlenségében lenni.

Az angol újságíró cikkeit így végzi be:

— Kell-e kommentár a szudáni táviratok számadataihoz? Tízezer embert öltek meg a csatatéren, tizenhatezer sebesültet dobtak a folyóba, három-négyszáz esett el Ondurmanban, fogoly pedig mindössze csak három-négyezer van. Ez lehet boszu Gordonért, de semmi esetre sem bátorsággal megírt küzdelem, semmi esetre sem olyan győzelem, amelyet Te Deum-mal lehetne ünnepelni!

A szudáni hadjárat révén újabb angol-francia konfliktus van keletkezében. Erre vonatkozólag ma a következő táviratot kaptuk:

London, szeptember 16.

A „Morning Post”-nak jelentik Kairóból: Kitchener pasának korlátlan felhatalmazása van arra, hogy Fasodára, mint egyiptomi területre igényt támaszson és szükség esetén erőszakot is alkalmazzon a jelenlegi helyőrség eltávolítására. A „Daily Telegraph”-nak kairói távirata szerint Kitchener pasának az a szándéka, hogy Marchanet ultimátumban szólítja föl Fasoda azonnali kiűzésére. Ha a francziák erre tüzetnének, erőszakkal veszik be az erődöt.

TÁVIRATOK.

A német-flottagyakorlatok.

Wilhelmshaven, szeptember 17. A flotta-gyakorlatok befejeződtek. A vezénylő tenger-nagy délelőtt fél tíz órakor levette zászlaját a „Blücher”-hajóról. Az utolsó flotta-jel a császár kiáltott háromszoros hurrah volt. A Kielbe tartozó hajók még ma elhagyják Wilhelmshavent.

Békekötés előtt.

Madrid, szeptember 17. Bizonyosnak mondják, hogy a Párisban összeülő békebizottságnak Montero Rios, Abarruzza, Barnica, Cerrero tábornok és Villarutra lesznek a tagjai. A bizottság elnöke Montero Rios lesz.

A hivatalos lap közlése a területátengedésre vonatkozó törvényt.

Bilbaóban verekedések voltak a szeparatisták és antiszeparatisták között.

Tortozában a választási küzdelem zavarásokra vezetett. Katonáság volt kénytelen közbelépni, több ember megsebesült.

A lázongó Kréta.

London, szeptember 17. A Daily News közlése szerint Canevaro olasz külügyminiszter állítólag jegyzéket intézett a hatalmakhoz, hogy Nemzetország és Ausztria-Magyarország a krétai kérdésben csatlakozzék az európai konferenzhez. A hatalmak szólítsák föl a portát, hogy a krétai török csapatokat és hivatalkokat hívja vissza, viszont ők kezességet vállaljanak Törökország szuverenitásának fönntartásáért. A szigeten azonnal léptessék életbe az autonómiát s nevezzenek ki egy kormányzót, de az ideiglenes nemzetközi katonai őrseget hagyják ott.

Konstantinápoly, szeptember 17. Kandiai jelentés szerint tegnapi negyvenkét zavargót szolgáltatott ki az angoloknak. Dsevad basa azt táviratozta a kandiai angol konzulnak, hogy Noel tengernagy szigorú hangját tekintve, a kiszolgáltatót foglyok rögtöni elítélésétől tart s azért a török részről vegyes bíróság kiküldésére tett előterjesztés elintézéséig halasztást kér. Az angol tengernagy állítólag azt indítványozta, hogy a többi hadihajó és csapat távozzék Kandiából s az angolok maguk maradjanak ott. Kandiában ismét kétszáz főnyi orosz csapat költött ki.

HIREK.

Minő emléket állítsunk a királynénak?

Az eszme fölmerült, hogy emléket kell állítani annak a jó királynénak, aki, míg élt, minket szeretett s kit halála után a nemzetnek elfelednie nem szabad.

Erről beszélgettem a minap Schikedanz Alberttel. Idegenül, de nem ismeretlenül hangzik ez a név Magyarországon, művészi körökben jól ismerik s ha hogy az a terv, mely agyában megszületett, valóságá válik, tisztelni és becsülni fogja minden magyar ember.

A lelkesedésnek és művészi ihletnek a hangja szólott arról az emlékről, mely Magyarország nagyasszonyához legméltóbb volna. Ez a lelkesedés ragadt e sorok írójára is, mert érezte, hogy Schikedanz, midőn a magyar nemzet kegyeletének művészi kifejezést akar adni, új, nálunk eddig szokatlan módon nagyszabású, merész gondolatot akar a képzőművészet eszközeivel megtestesíteni.

— Barátom — mondá nekem — előre felek attól, hogy a szokásos sablon mellett maradnak művészeink. Hallottam, hogy az Erzsébet-térrel beszélnek, azt akarják a majdan létesítendő szobor teréről kiszemelni. Hidd el nekem, fáj a szívem, ha arra gondolok. A piaci szobrok, ha még oly nagy szülte is azokat, nyilvános látványosságok, melyek a profanáló környezetben rövid idő múlva hétköznapiakká válnak. A járó-keelő, csevegő, néha triviális muzsikaszóra hallgató közönség

elke idegen marad, az emlékszóbor megszórt, s legfeljebb a fővárosba rándulók nézik meg kíváncsiságból. A hétköznapi élet szürkesége, a piaci élet lármája csakhamar lerontja azt, amit a kegyelet féltetten őriz. Fázik a lelkem attól a gondolattól, hogy ott lássam Erzsébet királyné szobrát a lármás Erzsébet-téren, hova nem elmélni, nem komoly érzelmekkel meunek az emberek, hanem szórakozni.

Aztán mit is csinálhatnának oda? Álló szobrot, mely a nemes királyné élete egy mozzanatában tüntetné fel, nem is híven, nem is jellemzően, nem is szépen. Avagy eszébe juthat-e valakinek az, hogy a megrendítően gyászos sorsu, még gyászosabb végű királyasszonyt lovas szoborral ábrázolja? Képzhet-e olyan művész, aki egyetlen alakban kifejezze azt, ami nekünk magyaroknak drága és kedves volt a jó királynében? Képzhető-e művész, ha még oly lángelméjű is, aki a piac közepén felállított szobrot lelket meghatóvá, áhitatot és szent érzelmeket felkeltővé tudja tenni?

Pedig annak az emléknak, melyet a magyar nemzet fog Erzsébet királyasszonynak állítani, nemes, szent érzelmeket kell a szemlélőben keltenie, mert Erzsébet a magyar nemzetet mindig szerette, mert jó és gyöngéd érzelmű volt, nehéz napjainkban vigasztalónk, biztatónk; az egykor letiprott nemzet úgy tekintett fel a szépséges királyasszonyra, mint őrző angyalára; mosolya irgalom, szava balzsam kezevonása kegyelem, szeretete védő pajzs volt. A koronás fő meghajlott az egyszerű polgár ravatala előtt s Magyarország királynéja imádkozott Deák Ferencz koporsója mellett. És sorra látogatták olyan csapások, melyek még a trónon ülők szívét is összezúzzák, s a kapcsot a királyné és népe között még szorosabbra fűzik; végül pedig halála... ő ez a halál!... Lehet-e ilyen tragikai végű ilyen jó, és minket, magyarokat mindenha szerető királynénak pompázó, nehézkes szobor állítanunk olyan nyilvános téren, mely minden nap, sőt a nap minden órájában gyülekező helye a napi fáradságot feledni kívánó, mulatságra sovár közönségnek?

Nem, barátom, ennek megtörténnie nem szabad.

Erzsébet királyné emlékét másutt és másképen látom — szeretném látni lelkem szemével. Talán bohó vagyok ezzel az én nagyralátó tervemmel, de a művészet lángoló szeretete nőgat, nem hagy békét. El kell mondanom.

Én valami vallásos kegyelet keretében szeretném azt az emléket felállítani, hova nem megy a látogató triviális gondolattal, hol a szemlélő mintegy megnevesül, teljes súlyát érezi a jó királyné egész mivoltának, lényegének. Templomban szeretném látni, valamely kápolnában, hova oszlopos csarnok vezet... orgona-bugást hallana a fül, megalázkodást, szent kegyeletet érezné a szív, s domborművek sórozata példánzá a pillérek között művészi reliefekben a jó királyné életének azokat a mozzanatait, amelyek őt a magyar nemzet előtt olyan kedvessé és feledhetlenné tették.

Az egyik feltüntetné őt ragyogó szépségében, mikor bejárta az elnyomott országot s reményt élesztett jóságával a kétségbeesett nemzet szívében, a másik feltüntetné őt, mint megmentőjét a rabságra ítéltnek, a harmadik a koronázás jelenetét ábrázolná, a negyedik: amint a „haza bölcsé”-nek ravatalánál imádkozik és mind a többi egy-egy kép volna s maga és a magyar nemzet múltjából. Egy-egy kép, mely ebben a környezetben mélyen bevésszük a szívbe s így a lelki világ, az erkölcsi érzés fejlesztőjévé válik nem rövid időre, hanem századok múlva is. Főleg pedig csak akkor válik azzá, ha a kápolna, mely a jó királyné emlékét őrizi, a vallásos érzés mellett a nemzetet is fölébreszti a szemlélőben. Ennek a két eszmének kellene kifejezésre jutnia: vallásosnak és a nemzetinek.

Miért ne építhetnénk a történetileg nevezetes multu Mátyás-templomhoz egy Erzsébet-kápolnát, mely a királyné emlékének volna szentelve? Hiszen voltak már történelmünkben királynék, akiknek életéből

szintén lehetne ott megörökítésre méltó jeleket feltüntetni. Így fejeződnek ki még határozottabban a nemzeti eszre.

Ha pedig ez bárminő okból nem valósítható meg, hadd álljon ez az emlék-csarnok a budai várpalota kertjében, hol a megboldogult királyné oly jól érezte magát, hova olyan sok emlék fűzte; a királyi palota mellett, melyre minden magyar ember olyan vágyva, olyan hagyományos tisztelettel tekint. Nem lesz-e a késő utódoknak, az uralkodóknak és a nemzetnek egyaránt kegyeletesebb a budai várpalota, ha tudják, hogy ott van a tragikus végű Erzsébet királyné emléke? A felzárandóklók az emlék-csarnok küszöbét megilletődés, benső meghatótság nélkül át lépni nem fogják, mert ott fog lebegni az elhunyt királyné szelleme, Buda várának hagyománya, a fák sűrű lombjai között, hahogy szellő kél szárnyra, sutogni fognak szomorú regét a csodaszép, a jó királynéról, kit a végzet szörnyű keze olyan érdemtelennél sújtott, s kit a nemzet szeretete méltóan tisztelt meg.

Ha ez sem volna alkalmas hely, tegyük fel a Gellérthegyre s egy csapással megoldjuk a Pantheonnak régen vajdó kérdését. Ez a hely volna a legméltóbb, a legszebb. A leomló várfalak, melyekhez, hajh, sok keserű emlék fűződik, helyet engednének annak az emlék-csarnoknak, melyből a nemzeti pantheon egészülne ki. A nagy halottak sorát az a királyné nyitná meg, aki a nemzet szívének dobogását a szenvedés napjaiban értette meg a legjobban, annak a királynak a hitrestársa, aki a czitadella köveit királyi szavával megmozgatta, s a mult fájdalmas emlékeit a nemzettel el tudta feledtetni.

A király és a nemzet szívének ez újabb csapás alatt kell még jobban összeforrnia s a Gellérthegy orman építendő emlék-csarnok nem csak Erzsébet királyné nevét őrizné meg időtlen-időig, hanem a király és nemzet szeretetének is legfényesebb bizonyítéka volna.

Gaál Mózes,

Lapunk mai száma 22 oldal.

— **Rendjelviselési engedélyek.** Mint a „Budapesti Közlöny“ mai száma írja, a király folyó évi augusztus 22-én kelt elhatározásával megengedte, hogy Harrach-Taxis Mária Terézia grófné, a császárné és királyné ő felsége főudvarmesternője, a souverain Johannita-rend dísz- és devotio-keresztjét, Cholowiecki Ede gróf, Stefánia főhercegné asszony özvegy trónörökösne ő császári és királyi fensége főudvarmestere, a nagyhercegi hesseni Nagylelkű Fülöp-rend nagykeresztjét, lovag Hauer Ferencz dr. nyugalmazott udvari tanácsos pedig a királyi portugáli Sz. Thiago-rend középkeresztjét elfogadhassa és viselhesse.

— **Kurtics község veszedelme.** Kurticson — amint Aradról távirják — ma délelőtt tűz ütött ki s a nagy szélben husz ház a melléképületekkel együtt leégett. Az aradi tüzoltók különvonattal kimentek és délután a tüzet nagynehezen lokalizálták.

— **Egy költött merénylet.** Néhány lap révén az a hír kelt szárnyra, hogy az olasz trónörökös ellen, a temetésre való utazása alkalmával, merényletet terveztek s hogy emiatt valami Tizzi nevű olasz anarchistát St.-Veitban le is tartóztattak. Utón-utófélen erről beszéltek ma egész nap s néhol az olasz trónörökösön kívül egész sereg külföldi uralkodót emlegettek, mint akik ellen szintén merényletet terveztek, vagy követtek el. Szerencsére az egész dolog valami aggódó fantázia terméke volt s mint ahogy Klagenfurtból jelentik, „St. Veitban az olasz trónörökös bécsi útjával kapcsolatosan sem miféle letartóztatás nem történt.“ A dolog nem is járt más következménnyel, mint hogy az egész felső-olaszországi, svájci és osztrák rendőrség, csendőrség izgatottan nyomozta az anarchistákat.

— **Szász Rezső kanonok halála.** Szász Rezső volt debreczeni kispripost, váradi kanonok, e hónap 16-án délután Nagy-Váradon elhunyt. A

megboldogult huszonhárom évig volt Debreczenben a Theresianum árvaintézet igazgatója, honnan ő felsége a debreczeni kispriposti állásra nevezte ki. 1892. április 17-én súlyos baleset érte, fellábát elvesztette s állásáról le kellett mondania. Ekkor Nagyváradra neveztetett ki kanonoknak. Csöndes visszavonultságban élt. Egyháza javát szolgálta tiszta meggyőződéssel.

— **Pálmai Ilka Budapesten.** Pálmai Ilka a ma esti gyorsvonattal Bécsből Budapestre érkezett. A művésznő ezúttal nem fog fellépni, csak ismerőseit látogatja meg.

— **A lengyel egyesület megalakulása.** A budapesti lengyel munkások egyesülete, amely most alakult meg véglegesen Gajda Kázmár elnöklése alatt ülést tartott. Felolvasták az új alapszabályokat s megválasztották az egyesület tisztikarát. Ezután meghívták az ülésbe Lopnek pater krakkói Jézustársasági atyát, ki hosszabb beszédben vallássosságra és munkás életre buzdította a tagokat. A beszéd után hódolótáviratot küldtek a királyhoz Mária Valéria főhercegnő útján, aki a következő választ küldte:

„Ő fensége a „Przyjazn“ lengyel munkások egyesület hódoló részvétét köszönettel fogadja s eljuttatja a trón zsámolyához. L e d e r e r báró.

Üdvözlő táviratot küldtek még Vaszary Kolos biboros érsekhez, Steiner püspökhöz és Moravszky lemergi érsekhez,

— **A czobolyprémes hölgy meg akar hajni.** A szegedi csillagbörtön „elkelő“ rabja, Fischer Jozefin, Czirbusz Mária, kit „czobolyprémes hölgy“ elnevezés alatt emlegettek, tegnap este zárkájában öngyilkossági kísérletet követett el. Ezúttal harmadszor próbálkozott börtönében az öngyilkossággal, de mind a háromszor észrevették szándékát és megakadályozták benne. A kendőjéből készített hurkot tegnap este a börtönablak rácsához erősítette és félig a földön fekve akarta az öngyilkosságot elkövetni. A börtönőrmester azonban véletlenül benézett a zárkába és megakadályozta. Reggel, mikor a fogházfőügyelő kérdőre vonta, sirva válaszolt:

— **Ugyis csak megölöm magam, nem érdemeltem én öt esztendő.**

— **Seper Kajetán ur.** Valóságos istenostora volt Kispesten valami Seper Kajetán dologtalan betűszedő. Amióta megtelepedett a községben, egyebet se csinál, csak hol a bírót, hol a jegyzőt, hol a plebánost, hol más tekintélyes polgárokat gyaláz. Van neki egy bizonytalan időközönként megjelenő lapocskája, ebben követi el „társadalmi“ czikkeit, amelyekben csak kivételes alkalmakkor elégszik meg egyetlen példával, rendszeren három-négy embert ránt le egyszerre a sárga földig. Ujév napján a községi előljáróság egyik tagjának úgy tolmácsolta a jó kívánságát, hogy kirajzolta a lapjába, amint az illető ur széles jó kedvében dudolgatja: „Én is oda való, való való vagyok, ahol az a három csillag ragyog“ a v idám előljáró előtt pedig jó magasan a bizonyos három csillag fölött egy akasztófa ágaskodott. Mert Seper Kajetánnak amint mondani szokta, az a hivatása, hogy Kispest nagyközséget kitisztogassa. E téren való működésében sok kellemtelenség éri, alig szabadul ki a fogházból, már ismét visszaviszik, de ez őt nem lankasztja, buzgón folytatja „társadalmi“ kiserkezéseit. A napokban a község deputációján járt a megynél, engedje meg, hogy Seper Kajetánt kitegye a község határából. Seper neszt vette a dolognak, megpróbálkozott, vajjon nem venné-e föl az előljáróság a község polgárai közé. Kispest képviselőtestülete azonban tegnap Ács László bíró elnöklése alatt azt a feleletet adta a kérelemre, hogy „folyamodót nemcsak elutasítja, de lépéseket tesz aziránt is, hogy Seper Kajetánt midél előbb kitoloncolhassa.“

— **Munkások gyűlése.** Holnap, vasárnap két, hétfőn is két munkásgyűlés lesz. Vasárnap délelőtt tíz órakor a kerepesi-ut végén egyik vendéglőben nyilvános munkásgyűlés lesz, amelyen az anarchizmust és szocializmust fejtegetik. Este nyolcz órakor az örömvölgy-utcában lesz nyilvános fel-

olvasó gyűlés, amelynek napirendje: A társasélet kezdete, fejlődése, annak szükségessége és haszna. — Hétfőn, este nyolcz órakor munkásgyűlést tartanak a külső váci-ut egyik korcsmájában a következő tárgysorozattal: 1. A munkásvédelem és a kormány. 2. A sajtó és a munkások. — Esti félkilenc órakor a szobrászsegédek gyűléseznek a kerepesi-uti helyiségekben a szobormunkások helyzetének és a munkásvédelemnek megvitására.

— **A szászhermányi választás.** A szászhermányi mandátumért, amely Bethlen András gróf halálával megüresedett, erős lesz a küzdelem. A szabadelvű pártiak Jakabffy Imre belügyi államtitkárt, a szászok Obert Ferencz brassói esperest, az agráriusok Papp Árpád szászhermányi ügyvédet léptették föl.

— **Egy kerékpár-verseny áldozata.** A napokban futották Chicagóban a százkilométeres bajnokversenyt, melyen harmincz versenyző vett részt. Amerika legkiválóbb kerékpárosai futottak a nagy díjért. A harminczadik kilométerig minden legcsekélyebb baleset nélkül folyt a verseny, ekkor azonban az egyik vezető quadruplet gummija elszakadt és a rajtlevő elesett a géppel. Közvetlen utána jöttek a versenyzők, kik már nem fékezheték gépeiket és halomra estek egymás fölé. A heves összeütközéseknél tíz ennyolcz versenyző súlyosan, négyen könnyebben megsérültek.

— **Kossuth Lajos sétapálcája.** Kossuth Lajos 1848. szeptemberében bejárta az Alföldet, fegyverre szólítva a népet. Karczagra is elment és ott a Papp-család vendége volt. Távozásakor a család főnek, Papp Mórnak átadta nyolczvanhat centiméter hosszú, bambusz nádából készült botját, amelynek végén elefántesontfogó van. Ezt a botot a család kegyelettel őrizte eddig s most a családi tanács határozata szerint odaadták Hentaller Lajos országgyűlési képviselőnek, aki meghatottan köszönte meg a nagybecsű ereklyét.

— **Tüzek Szepesmegyében.** Lőcsei tudósítónk írja: Illésfalván e hónap 14-én tüzvész pusztított, amely három lakóházat és hat gabona- és takarmánykészlettel megtelt csürt hamvasztott el. A kár hivatalos becalás szerint ötezeröt száz forint. Minden biztosítva volt. Mivel rövid idő óta már ez a harmadik tüzeset, azt hiszik, hogy gyújtogatás történt. — Kolínfalván is nagy tűz volt, amely négy lakóházat és több melléképületet elhamvasztott.

— **A Murányi-utcai rejtély.** A Murányi-utczában, mint említettük, áldott halántékkal, halva találtak Blau Ede vasuti hivatalnokot. A hatóság emberei a legszorgosabb kutatás után sem akadtak a revolverre, s így az a gyanu is fölmerült, hogy az illető öngyilkosság áldozata lett. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították, ahol ma boncolták föl a törvényszék és rendőrség kiküldötteinek jelenlétében. A törvényszéki orvosszakértő csupán csak annyit állapíthatott meg, hogy a lövés közvetlen közletről történt. Semmi nem mutathat arra, hogy idegen kéz lötte meg s így csak öngyilkosság esete áll fenn. A holttestet boncolás után koporsóba tették s az izraelita temető halottas házából temetik el.

— **Medve egy nyaralótelepen.** Lőcsei levelezőnk írja: A Poprad közelében fekvő kias Virágvölgy-villegiaturán tartózkodó nyaralókat egy, az erdőből odatévedt medve, nagy rejtégységben tartja. Az erdő alatt legelésző csorda kolompjai lecsalták egész a völgybe a rémületes vendéget. A maczkó kihasználta a jó alkalmat s a csordából két tehenet legott összemarczangolt. Hajtóvadászatot terveznek a vakmerő medve kiirtására.

— **Házasság.** Ursits Dezső budapesti gyógyszerártulajdonos, e hónap 17-én tartotta esküvőjét a spalatói székesegyházban Mazzucchelli Angelo nyugalmazott császári és királyi főtörvényszéki tanácsos Nerina leányával.

— **Szenzácionális.** „Crème de Faichon“ rögtön finomító és szépítő arccrème. Zsirtalan! Ártalmatlan! 1 tévely 2 korona. Kapható mindenhol. Főraktár: „Ursits“ gyógyszerár, Budapest, Rákóczy-tér.

Naplirend.

Naptár: Vasárnap, szeptember 18. Római katolikus: B. 16. Kup. J. — Protestáns: B. 15. Titusz. — Görög-orsz.: (szeptember 6.) D. 15. Mihály. — Zsidó: Tischni 2., 5659. év, Reschhaschona. — Nap két 5 óra 26 perczkor, nyugszik 5 óra 46 perczkor. — Hold két 8 óra 19 perczkor reggel, nyugszik 6 óra 20 perczkor este.

A miniszterek nem fogadnak.

Nemzeti muzeum: természettajzi tára, nyitva d. e. 9-12-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (Hilaf-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődj mellett tekinthetők meg.

Iparművészeti muzeum, nyitva d. e. 9-12-ig és 2-5-ig.

Iparművészeti társulat kiállítása nyitva d. e. 9-12-ig és 2-5-ig.

Természettajzi gyűjtemények muzeuma nyitva 10-12-ig. (Muzeum-körut 4.)

A „Hódoló díszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 7 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekek 30 krajczár.

Rovargyűjtemény a nemzeti muzeumban nyitva 9-1-ig.

Az egyetemi fűvészkert (Üllői-út) nyitva reggel 7-től este 7-ig.

Technologiai iparmuzeum nyitva 9-1-ig.

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 órától délután 1 óráig.

Az új országház kupolacsarnoka megtekinthető 10-1-ig 50 krajczár belépő díj mellett.

Egyetemi könyvtár nyitva 9 órától 12 óráig és 2-5-ig.

Kereskedelmi muzeum a városligeti iparsarnokban nyitva d. e. 9-12-ig és d. u. 3-6-ig.

Muzeumi könyvtár zárva.

Akadémiai könyvtár zárva.

A királyné nyugvóhelye.

A Neuer-Mark modern építményei közt áll a bécsi kapuczinusok ódon temploma, régi emlékeket ünt századoknak.

A Habsburg-ház temetkező helye van ebben a régi templomban harmadfél évszázad óta. Száz évvel ezelőtt a koporsókat őrizték a kapuczinus barátok templomukban, bennük a Habsburg-ház meghalt tagjai.

A templomból nyílik egy hosszú, széles folyosó, amelynek végét nehéz, nagy vasajtó zárja el. Mögötte van a Habsburgok temetkező helye.

Nehéz, dohos a kriptá hideg levegője. A szem csak sokára szokja meg a magasan fekvő kis ablakokon beszűrődő felhomályban a látást.

A hosszú, keskeny kriptá világos márványkövein ott sötétlenek elszórva a koporsók. A vezető páter elmagyaráztatja a kriptá látogatóinak: ... Mária Terézia ... József császár ... Napoleon fia ... Rudolf trónörökös ... Zsófia herczegasszony ...

A látogató nem juthat a koporsók közelébe. A kriptán végigfutó oszlopsorok között erős vasrác húzódik. Csak innen láthatja a megbarnult érckoporsókat, melyek közt elszórva emelkedik egy-egy fényes, hatalmas sarkophag.

A kriptá vastag falain át a külvilágból egy hang sem hatol le. A felhomály nyomasztó csöndje örökös a rideg, sivár falak közt.

II. Mátyás kora óta nyugszanak a kapuczinusok sírboltjában az összes uralkodók, II. Ferdinand kivételével, akit Gráczban temettek el a felesége mellé. Ott vannak az azóta meghalt családtagok is csaknem mindannyian. Tizenegy császár és király, tizenöt egykori uralkodóné, négy idegen földön uralkodott fejedelem van e nagy sírboltban, köztük olyan történelmi nevek is, minők Mária Terézia és nagy hírvé fia II. József. Itt nyugszik I. Napoleonnak Ferencz császár leányától, Mária Lujzától született egyetlen fia, a korán elhunyt reichstadti herczeg s itt a mexikoiak szerencsétlen véget ért császára, Miksa, uralkodónk fivére. A legnevezetesebb és leggazdagabb sírboltok egyike ez s megtekinthető századok történelmi emlékeit kelti fel a látogatóban s borús gondolatokat ébreszt a hatalom és pompa mulandósága felől.

Ott nyugszik egyszerű ólomkoporsóban Zsófia főherczegasszony, királyunk anyja is.

A hírneves családi sírboltot tiroli Anna, II. Mátyás neje alapította s ő volt az, aki a sírbolt őrzésére az akkor legszigorúbb szerzetes rend tagjait, az egy századdal ezelőtt Matteo di Bassi atya által szervezett kapuczinusokat hívta meg. A buzgó fejedelem azonban nem érthette meg a családi sírbolt építésének kezdetét sem, mert alapítványa megtelele után csakhamar meghalt. Az

építést II. Ferdinand 1622-ben kezdte meg s tíz év múlva befejezték. 1633-ban ünnepies szertartások között hozatta át első „csendes lakóit”, Mátyás királynak és nejeének addig ideiglenesen az egykori király-zárdában elhelyezett holttestét.

Idővel a sírboltot többször nagyobbitották, legelőször I. Lipót alatt 1701-ben, majd Mária Terézia idejében 1748-ban s legutóbb II. Ferencz uralkodásakor 1824-ben. Mária Terézia a Habsburg Lotharingiai ág számára egészen új üreget készített, melyet az előbbi vasrácossal választ el s ugyanaz cseréltette föl a régi rongált koporsókat bronz-koporsókkal Moll Róbert szobrász által, ki egyuttal Mária Terézia fényes koporsóját is elkészítette. A fekete márványon nyugvó oltárt Eleonóra, II. Ferdinand neje csináltatta csakhamar a sírbolt felavatása után.

A sírboltba vitel ősrégi időktől fogva meghatározott szertartás szerint történik. A temetés órájában a kapuczinus barátok testületileg vonulnak a Burghoz egészen az Augustinusok templomáig s itt megfordulva, a többi papság elé kerülnek s fáklyákkal kezükben vezetik a gyászmenetet. Templomukban ravatalra teszik a koporsót, melyet ily alkalommal, ha uralkodó vagy neje fekszik benne, aranydíszítésű fekete selyemszövettel borítanak be, máskülönb pedig ezüst díszítésű piros bársonnyal. A beszterelés s más előirt egyházi szertartások után fáklyafény mellett leviszik a koporsót a kriptába, ahol még egyszer kipitykák s ekkor a fődvarmester kérdést intéz a páter guardianhoz, hogy valóban az-e a halott, akit ide akartak hozni? s a guardian igenlő válaszára lezárja a koporsót s átadja neki a kulcsot, mire a guardian ígéretet tesz, hogy a reábizott holttestet gondosan megőrzi. A koporsó helyének végleges megállapítása a fődvarmesteri hivatal teendője, de már 1844-ben külön szabályzatot adtak ki, hogyan következzenek az egyes családtagok koporsói egymásután.

A Bismarck-akták titkaiból.

Busch Móricz dr.-nak, a kiváló német historikusnak most megjelent „Geheime Blätter aus Bismarck's Geschichte” című könyvében érdekes fejezeteket olvasunk a kancellár életéből. Bismarcknak II. Vilmos császárhoz való viszonyáról többek között ez is áll a könyvben: 1890-ben, március 17-én meglátogatta Busch dr. Bismarckot. Busch a beszélgetés folyamán így szólott:

— Lehetetlenségnek tartom fenséged visszalépését.

— Lehetetlen! — szólt indulatosan a kancellár. Megtörtént dolog! Az események gyorsabban következtek egymásután mint gondoltam. Azt hittem, hogy a császár hálás lesz irántam, ha néhány esztendeig mellette maradok s úgy látom, hogy szíve, lelke csak azt kívánja, hogy megszabaduljon tőlem és egyedül kormányozhasson. Nem akarja öreg mentorát megtérni maga mellett. A császár szeretne Oroszországgal szakítani, de nem akarja a liberálisoktól a hádsereg szaporítását követelni.

Nekem sikerült a pétervári kormány bizalmát megnyernem, ennek napról-napra újabb bizonyítékát látom. A császár az én kívánságaim szerint cselekszik. Mit gondolnak majd Péterváron? Aztán reménykedések, amelyeket nem tudok teljesíteni, udvari intrikák, gorombaságok, kémkedések és megfigyeltetés mindazok részéről, akikkel érintkezem — visszavonulásom bizonyos.

— Majd ha hajba kerül a császár vagy valami nehéz dolga lesz, onként visszahívja fenségedet, vélekedett Busch dr.

Bismarck erre így felelt:

— Nem, ahhoz büszke. Hanem Herbertet szeretné megtartani. Csak hogy az nem járja, az amolyan egyes tehervonat-féle volna a felelőség félig-meddig mindig rajtam lenne.

1882-ben ezeket mondta Bismarck Frigyes császárról:

— Igen, ez is szeretne megtartani, csak hogy nagyon indolens, nagyon átadja magát a kényelemnek és könnyelműnek tartja a majoritással való kormányzást. Az, aki utána következik a trónon,

egészen másfajta ember. Az a maga kezeiben akarja tartani a kormányt, az erélyes és határozott és semmiképp sem akarja a parlamenti kormányzást megosztani. Idővel talán kinövi magát Rocher de bronzezá, amire szükségünk van.

1883-ban a következőket mondta Bismarck Buschnak:

— Tizenegy nappal azelőtt, hogy az első lövés elhangzott 1866-ban, elküldtem Gablenzet, az osztrák tábornok testvérét, Ferencz József császárhoz Bécsbe, dualizmuson alapuló békeajánlattal. Utasítottam Gablenzet, mondja meg, hogy mindkettőnknek jobb volna, ha frontot változtatnánk keletnek, hadi erőnket Franciaország megtámadására egyesítenénk. Elzást visszavennénk és Strassburgból német szövetséges erődöt csinálnánk. A francziák gyöngék voltak hozzánk képest. Elég okunk volna rá, hogy önállóan cselekedjünk, eselleg más hatalmaknál is bebizonyíthatnánk, hogy Franciaország igazságtalanságot követett el, mikor Elzást és Strassburgot elvette, ahonnet azóta folyton fenyegetik Dél-Németországot. Goblentz előterjesztette ezeket a császárnak, aki nem idegenkedett ettől az eszmétől, csak azt mondta, hogy meg akarja hallgatni Mensdorff külügyminiszter véleményét. Mensdorff azonban gyöngé tehetségű közpörszerűség volt és nem érett meg ilyen nagykaliberű ideák megértésére, azt mondta, hogy előbb a miniszterekkel akar tanácskozni, ezek velünk pedig akartak háboruszkodni. Goblentz erre visszajött s én két napra rá elutaztam a császárral a háboru helyére.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **A Nemzeti Színházban Erzsébet királyné halálával az országot ért gyász miatt e hónap 21-éig bezárólag nem lesz előadás.** Csütörtökön, 22-én Echegaray „Mariana” című drámája kerül színpadra, amelyben P. Márkus Emilia három havi szabadsága után lép föl először.

* **Vigszínház.** A Vigszínházban hétfőn az országos gyász miatt nem lesz előadás; e napon délelőtt tizenkettő órakor megtartják Sylvane és Artus bohózatának: „A végrehajtó”-nak főprópiját. A darab bemutatója kedden lesz.

* **Blaha Lujza első fellépése.** Blaha Lujza nyári szünideje után holnap, vasárnap este lép fel először Géczy István népszínművében: „A gyimesi vadírág”-ban. A jövő héten Konti operettejében: „A talmi herczegnő”-ben is játszik.

* **Hegyi Aranka bucsuja.** Hegyi Aranka a jövő hét folyamán két jó szerepében lép fel utoljára: „A talmi herczegnő” és „A boszorkányvár” főszerpeiben.

* **Szathmáry Károly szerződötése.** A Vigszínház visszaszerződötette kötelekébe Szathmáry Károlyt. A művész októbertől lép újra a Vigszínház kötelekébe.

* **A Krokodil.** Ferron ilyen című operetteje lesz a Magyar Színház legközelebbi ujdonsága. Most, hogy az „Áruló” próbái véget értek (holnap már a premiéréje lesz), megkezdhetik a „Krokodil” színpadi próbáit is.

TÖRVÉNYKEZÉS.

* **Megőrült a börtönben.** Lőcséről írja tudósítónk: Két évvel ezelőtt hazá vetődött Stern József eperjesi fiatal ember Amerikából. Első dolga volt Sóóvárra menni, ahol fölkereste a szépségéről híres Ungár Juliát, akit már elutazása előtt ismert. A leány azonban többé nem akart tudni a fiatal emberről, ami a szerelmes embert annyira felizgáta, hogy a leányt agyonlőtte. Emiatt tizenkétévi fégvházrá ítélték és Illaván már két évet kitöltött a rabidejéből. A szerencsétlen rab, ki iskolázott, művelt ember, testben és lélekben teljesen megtörve most a börtönben megőrült.

— **Spanyol kincskeresők.** A napokban ismét elfogtak egy spanyol kincskeresőt. Ennek a foglalkozásnak a lívai már olyan tekintélyes számban vannak, hogy a „kincskeresés” jóformán iparágga nőtte ki magát. A legújabbban elfogott kincskeresőt a valladolidi törvényszék szásznegyven-

nyolcz évi, tíz havi és három napi feygházra ítélte tömeges csalásaiért. Salvador Montes Navarro, er volt a nemes lovag teljes neve, harminczkét ízben próbált szerencsét jámbor embereknel, kikkel elhitette, hogy elásott kincsek birtokába juttatja őket. Huszonkét kísérletét siker koronázta, huszonkét emberből ki tudott csikarni előleges költségeket a kincs megtalálásához. Magyarországon is sok ábrázata van ennek a kalandornak, ámbár a sajtó gyakran figyelmeztette a közönséget arra, hogy ne üljön fel a spanyol kalandorok meséinek, akik csak előlegeket akarnak kicsikarni, elrejtett hadi kincseket ígérve érte. A spanyol kincskeresők, egytől-egyig a spanyol feygházak hajdani lakói voltak. Kivülük még tizenketten állottak a törvényszék előtt. A jámbor spanyol áldozatok, akik a kincs felkeresésére pénzt adtak. Őket azonban, korlátoltágukat enyhítő körülménynek véve, felmentették. A főbűnös huszonegy és fél évi feygházati kapott összesen, habár száznegyvennyolcz év sth-re szólt az ítélet. A törvény ugyanis az összevont büntetéseknel nem enged többet kiszabni, mint a rendes büntetés háromszorosát. Társai egyenkint tizenkétévi feygházati kaptak.

— Uj táblabíró. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Baumgarten Károly dr. budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki bíró a budapesti ítéltáblához bírónak kinevezte.

SPORT.

† Bécsi löversenyek. Az országos gyász miatt elmaradt bécsi löversenyek holnap folytatódna a Freudenauban, amivel ugyan várható volna az osztrák Jockey-Club még néhány napig. A holnapi program főeseményei a kancza-díj és a bécsi nagy handicap. A kancza-díjban Menyecske, Rose of Kildare, Duna és Daintz bírnak legtöbb esélyvel, a bécsi nagy handicap-ben Gonosz, Pavolin Malteser és Wie Seide között lehet érdekes küzdelem. Jelöltjeink a holnapi negyedik verseny napra a következők:

- I. Angely.
- II. Dauty—Menyecske.
- III. Killarney—Erbantine.
- IV. Wie Seide—Malteser—Gonosz.
- V. Esterházy-istálló.
- VI. Old Jach Dickinson.
- VII. Mon Plaisir—Castagnette.

† Az őszi kancza-díj. A holnap lefutandó őszi kancza-díjban a következő lovak fognak indulni:

Menyecske	54.5 kg.	lov.	Poole
Dainty	47	"	Cleminson
Hebe	59	"	Wilton
Longchamps	47	"	Marsh
Duna	47	"	S. Bulford

† A budapesti tornaklub versenye. A budapesti tornaklub holnap délután a millenáris verseny pályán nemzetközi atletikai és országos ke-rekpárversenyeket rendez.

† Ronny legközelebbi futása. Ronny, az Eszterházy-Memorial győztese, az október 16-án futandó százezer koronás Ausztria-díjig nem fog a nyilvánosság előtt megjelenni. Ronny legveszedelmesebb ellenfelei lesznek a klasszikus futamban: Debutante, Bogdány és a német Goldregen.

† Debutante. Rothschild báró Debutante-ja — mint értesülünk — az őszi kancza-díjban nem fog indulni, trainerje a százezer-koronás Austria-díjra praeparálja.

† Esterfi Istört. Rohoney Gedeon Esterfi-je, melynek további szereplése elé gazdája oly vérmes reményvel nézett, annyira letört, hogy összes kötelezettségeiből törölni kellett. Esterfi nagyobb győzelmei voltak: a scrajevoi eszásárdíj és a budapesti díj. Esterfi kötelezettséggel bírt a St-Le-ger-ben és az angol Cambridgeshire-ban.

† Evezős-verseny. A magyar atletikai klub csónakdája holnap rendezi házi-versenyét a Dunaágban. A programot már közöltük, a versenyintézőség a következő urakból alakult:

Versenybizottság: Andrassy Géza gróf, Széchenyi Imre gróf, Gereuday György dr., Lisznavy D. Tibamér, Lázár Pál, Gereuday Béla, Grum Iván, Czélbörök Kropelka O. Béla, Martin István. Indítók: Mantuanof Rezső dr., Raics Aurel. Versenybírók: Babes Titusz dr.

† Merész uszó. Holmes Ferencz birminghami táv-uszó e hónap 8-án Doverből kísérletet tett, hogy a Manche csatornát átúszza Calaisig. Délelőtt kevéssel tíz óra előtt indult neki a nagy feladatnak. Egy evezős-csónak egy kormányossal, két matrózzal, néhány jó barátjával és fivérével kísérte. Behunytt szemmel kellett usznia, mert a vízszínen csillogó napfény vakította. Csak néha nyitotta ki szemét, hogy uszását a csónak szerint irányítsa. Holmes perezenként harmincz-harminczhárom tempót csinált. Délben már nyolcz angol mértföldnyire volt a parttól. Ekkor erősítőt adtak neki. Délután hat óraker a levegő nagyon lehült s a csatorna francia oldalát sűrű köd vonta be. Hét óraker kísérői lebeszéltek az ut folytatásáról, Holmes nem akarta abbahagyni, mert érezte, hogy még néhány óráig is bír uszni. De mikor a francia partról szél kezdett fujdogálni s a felkorbácsolt hullámok elébe csapódtak, engedett a kísérők rábeszélésének s felhagyott az uszással. A merész uszó kilencz óra alatt huszonnégy angol mértföldnyire uszott.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Magyar név. Musitz Vendel érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Erzsébet, Géza és Béla Medgyesire, Neder Ferenz érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Teréz és Rozina Nemesre, Neubrunn Gyula tiszgaughi lakos, valamint kiskoru gyermekei Anna, Gusztáv, Aranka és Ilona Nemesre, Neugeboren Dávid budapesti lakos Nemesre, Oravecz István érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Margit és János Oroszira, Ottava Károly érsekújvári lakos Óvárira, Ottinger János jabloniezi lakos Sziklaira, Pfeifer Gyula szeniezi lakos Pongráczra, Poláček Károly érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei István, Ferencz, Mária, Sándor, Julia, Teréz, Anna, Erzsébet és Károly Horvátra, Polák Imre érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Mária, István, Julia és János Erdészre, Polák József érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Mária, József és Katalin Erdészre, Polák Pál érsekújvári lakos Erdészre, Policzter Áron budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei Fanni és Henrik Zsolnaira, Prauze György érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Gyula, Mária és Ilona Péterváriira, Priboj József érsekújvári lakos Pálnaira, Prihoda Rezső érsekújvári lakos Péterváriira, Prikril Antal érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Mária, Ferencz, Lajos és Ilona Harmatra, Prohászka Imre érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Imre és Mária Pártosira, Psenko András érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Erzsébet, Gyula, Károly és Matild Királyra, Radymeczky János érsekújvári lakos, valamint kiskoru fia Alajos, Rónaira. Rausch János érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Ferencz, Margit, Matild és János Rónaira, Reinhardt Zsigmond budapesti lakos, Keményre, Reisz Ármint nagysurányi lakos Radóra, Radimeczky Lajos érsekújvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Lajos, Gizella, Árpád és Olga Rónaira magyarosították vezetéknevüket miniszteri engedéllyel.

Árverések a fővárosban. Singhoffer Ágoston ingóságai IX. Imre-utca 9. szeptember 20. Scheibner Ignác ingóságai VII. Arena-ut 58. szeptember 19. Schlenski Ilona és társa ingóságai VII. Elemér-utca 6. szeptember 23. Pick Frigyes ingóságai VII. Murányi-utca 41. szeptember 19. Pohl Károly ingóságai VII. Mexicói-ut Pohl-villában szeptember 19. Báró Perczell Andor ingóságai VIII. Kerepesi-ut 49. szeptember 22. Mészáros Gyula ingóságai VII. Cserhát-utca 20. szeptember 19. Énsel Kálmán ingóságai VIII. Bezerédy-utca 5. szeptember 19. Glósz Béla ingóságai VII. Csengery-utca 58. szeptember 19. Weisz Adolf ingóságai VII. Jósika-utca 11. szeptember 19. Gellér Mihály ingóságai VII. Városligeti fasor 47. szeptember 19.

Pályázatok. A pancsovai adóhivatalnál díjas gyakorlatnok állásra 2 hét alatt. — A vajdahunyadi járásbírósnágnál írnoki állásra október 15-ig.

NYILT-TÉR.

A legnagyobb gavallérok

is viselhetnek feltűnő olcsó árért készen kapható ur ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesterszabást czégünk előkelő hárneve biztosítja, a munka kivitelét pedig az üzlet képe elárulja. Méretutáni megrendelésekre külön szövetraktárunk van, kizárólag tisztá gyapjúval valóban gyönyörű mintájú keimekből.

Karácsonyi és Társa

férfi-szabók

IV. ker., Múzeum-körut 39.

Tiszt- és egyéves önkéntesi egyenruhákat legelőzansabban és legjutányosabbán készit

Büchler és Rausnitz

Budapest, Nád r-u cza 19. 137

Nagy bolthelyiség

a József-körut legélénkebb helyén f. évi

november hó 1-ére kiadó.

Czím a kiadóhivatalban.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári gyógyhely Budapestben.

(A) Nagy kénes iszapfürdő, melynek 320 négyzetméter nagysagu nyitott és zárt medenczeiben a forrásvíz naponta négy-szer megújul. Mindennemű gyógy-és üdítő-fürdők. Lakás és teljes ellátás hetenként 27 frt. Középs ár. Prospektust küld ingyen az igazgatóság.

A földmivvelésügyi magyar királyi miniszterium felügyelése magyar királyi magyar borszemelők országos egyesületének vezetése alatt álló királyi

ORSZÁGOS KÖZPONTI MINTAPINCE

A nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk azon körülményre, hogy palackozaink elárúsítását saját közlésünkbe visszavettük. A m. kir. orsz. központi mintapince és szövetkezetünk

elárúsító főraktára egyedül és kizárólag V., Akadémia-utca 8. sz. a. van. Fiókárudái vannak: IV., Egyetem-utca 1. VI., Teréz-körut 8. VIII., József-körut 15. sz. alatti.

Igazgatóság: V. ker., Gorove-utca 2. (Földmivvelésügyi miniszteri palota.) Megrendelések a főraktárnál telefon útján is (948. sz.) eszközölhetők.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

Frankfurt, szeptember 17. (Zárlat.) 4.2%-os papír-járadék 83.65, 4.2%-os ezüst-járadék 85.65, 4%-os osztrák aranyjáradék 102.45, 4% magyar aranyjáradék 101.80, magyar koronajáradék 98.90, osztrák hitelintézeti részvény 302.37, osztrák-magyar bank 767.—, osztrák-magyar államvasut 299.— déli vasut 66.87, bécsi váltóár 169.80, londoni váltóár 20.382, Párisi váltóár 80.660, bécsi Bankverein 224.25, Union-bank részvény 249.50, villamos részvény 136.—, alpesi bányarészvény 143.25, 3% magyar arany-kölcsön 88.90. Az irányzat csendes.

New-York, szeptember 17.

	szept. 17. cents.	szept. 16. cents.
Buza szeptemberre	70 ¹ / ₄	70 ¹ / ₈
„ májusra	67 ¹ / ₄	67 ¹ / ₂
„ decemberre	68 ¹ / ₄	68 ³ / ₈
Tengeri decemberre	34 ¹ / ₂	34 ¹ / ₈

Chicago, szeptember 17.

	szept. 17. cents.	szept. 16. cents.
Buza decemberre	62 ⁵ / ₈	62 ⁵ / ₈
Tengeri decemberre	29 ³ / ₄	29 ¹ / ₂

A tőzsde hete.

Az országos gyászból kivette részét a tőzsde is. Egész héten át a szomorú esemény hatása uralkodott a kedélyeken és ily körülmények között érthető, hogy az üzleti forgalom szük mederben mozgott, még azokon a napokon is, amikor a tőzsde nyitva volt. Egyébként nem fordultak elő olyan mozzanatok, a melyek lényeges változást idézhettek volna elő a tőzsde eddigi tartózkodó irányzatában. A külföldi tőzsdék hangulata a legutóbbi napokban javult ugyan és különösen Berlinben a bányapiacz újabb fellendülése általában szilárdította az árfolyamokat, e mozgalom azonban minálunk csak igen kevéssé éreztette befolyását. Mindössze annyit konstatálhatunk, hogy nemzetközi papirok 2—3 forinttal javították árfolyamaikat, amire egyébiránt speciális okok is közrehatottak. Így államvasuti részvényeknél a hét vége felé beállott árjavulás arra vezethető vissza, hogy a legutóbbi forgalmi kimutatás csekély bevételi többletet tüntet ki. Nem nagy ugyan az összeg, de hogy a folytonos minuszokat végre egy kis plusz váltja fel, ez a körülmény mégis reményleni engedi, hogy e vállalat üzemi viszonyai az év hátralevő részében még talán

jobbra fordulnak. A két hitelrészvényénél a csekély árjavulást a contremine fedezési idéték elő, rimamurány véleményvásárlásokra és kedvező mérőglincsekre emelkedett, míg jelzálogbank-részvények árfolyamát a nagyobb kínálat megszűnése támogatta. A bankrészvények között gyengébb állást tanúsított minden látható indok híján a Budapesti bank egyesület és továbbá Magyar ipar- és kereskedelmi bank. Utóbbi intézetről azt híresztelték, hogy elnöke, aki a magyar politikai életben kiváló szerepet játszik, megváltik az intézettől. E híresztelés nem felel meg a valóságnak, mindazonáltal nyomot hagyott a bank részvényeinek árfolyamában.

Sokkal figyelemreméltóbb a járadékpiac alakulása. A pénzpiac szituációja és a járadékok áralakulása között mindig van bizonyos kölcsönhatás. Ha olcsó a pénz, emelkednek a járadékkurzusok, ha fészül a kamatláb, első sorban a járadékpapírok kerülnek piacra, természetesen olcsóbbodó áron. Csakhogy a magyar járadékpapírok ezuttal igen érzékeny árhanyatlása a 4%-os aranyjáradék fél százalékkal, a 4%-os koronajáradék körülbelül ugyanannyival esett egy hét óta) nem igen találhatja indokát egyedül a pénzvizonyokban. Kétségtelen, hogy járadékpapírjaink nagyobb mértékben özönlnek vissza Ausztriából részben a járadékadó, részben az ellenünk ott most uralkodó és sok aprólékosságban nyilvánuló ellenszenv miatt. Az, hogy a 4%-os földtehermentesítési járadék is olcsóbbodott, igazolja ezt, mert köztudomásu, hogy e papírból igen nagy mennyiség forog a monarchia másik államában.

A helyi piacon a forgalom kevés számú értékpapírra szorított. Kőszénbányák gyengültek, különösen Magyar általános kőszénbánya, amelyről tartja magát az a hír, hogy az elsőbbségi kölcsön felvétele előbb-utóbb elkerülhetetlen lesz. Hogy ebben az esetben (4 millió elsőbbségi tőke mellett 6 millió részvénytőke) a törzsrészvényesek alig számíthatnak majd osztalékra, igen valószínű. Tetemesen olcsóbbodtak waggonkölcsönzők részvények. Azt hiszik, hogy a magyar államvasutak kocsi-parkjának nagymérvű szaporítása háttérbe fogja szorítani a waggonkölcsönzők szállítási eszközeinek egész bevételét. Ganzgyári részvények szintén olcsóbbodtak 10 forintra. A két helyi közlekedési vállalat árfolyama javult. A villamos vasúti részvényekből kevesebb áru kerül a piacra. Ugy látszik, a contremine, amely e papírban alakult, jónak látja szüneteltetni műveleteiben.

Budapesti gabonatözsde, szeptember 17. A gabonacsarnok ma zárva volt.

Budapesti értéktözsde, szeptember 17. Az értéktözsde ma zárva volt.

Mezőgazdaság.

Az erdővásárlási alap állása. Az 1884. évi XXVI. törvényzikk 1. szakaszának rendelkezése alapján az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyó pénzről és ennek felhasználásáról az 1897. évet illetőleg a földmivélsügyi miniszter a következő jelentést teszi közzé: Budapestje indokolásában. Vagyonállás 1897. év végén: összes bevétel 1,628.471 forint 64-5 krajczár, összes kiadás 237.927 forint 78 krajczár, összes tiszta vagyon 1897. év végén 1,388.543 forint 88-5 krajczár és pedig: Az 1897. évi készpénzmaradvány 41.144 forint 58 krajczár, bevételi hátralékban 278.513 forint 17-5 krajczár, vasúti törzsrészvényekben 1,073.600 forint, Takarékpénztárakban 176.715 forint 59 krajczár, összesen 1,569.973 forint 34-5 krajczár, levonva a kiadási hátralékokat 131.429 forint 46 krajczárt, marad tiszta cselekvő vagyon 1,388.543 forint 88-5 krajczár.

Ipar- és kereskedelem.

A dortmundi Unio mérlege. A dortmundi Unio felügyelő bizottsága elhatározta, hogy az öt százalékos osztalék kifizetését és 2000,000 márka leírását fogja javasolni. A bruttó nyereség 5,564,000 márka a tavalyi 5,504,758 márkával szemben.

Szővőipar-kiállítás. A pozsonyi államilag ségélyezett szövőiskola folyó hó 18-tól 24-ig a magyar kereskedelmi múzeum állandó kiállítása keretében (városligeti iparcarnokban) érdekes időleges kiállításban mutatja be készítményeit, melyek közül különösen a kézzel esomózott, úgynevezett smyrna-szőnyegek érdemelnek említést.

Kőbányai sertés piac, szept. 17. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczár. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krajczár. Fmatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 55—56 krigg. Közép (páronként 251—320 kigrig terjedő súlyban) 56—56¹/₂ kr. Könnyű (páronként 250 kigrig terjedő súlyban; 56¹/₂—57 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kigr. felüli súlyban 55—55¹/₂ krajczár, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 54¹/₂—55 krajczár Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 53¹/₂—54 krajczár. Sertéslelészám: 1898. szept. 15. napján volt készlet 46786 darab, szept. 16-án felhajtott 78 drb, szeptember 18-án elszállított 983 darab, szeptember 17-ére maradt készletben 45831 darab. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertés vásár, szept. 17. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vásárra 1898. szept. 16-án érkezett 439 drb. Készlet 844 darab, összes felhajtás 1283 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 805 drb, elszállítatlan maradt 478 drb. Napi árak: 120—180 kilós 53—55,50 kr, 220—280 kilós 53—55,50 krajczár, 320—380 kilós 53—55 kr, öreg nehéz 48—50 krajczár, malac 37—42 krajczár. A vásárt hangulata élénk volt.

Közlekedés.

Faluzó levélhordók. A kereskedelemügyi miniszter a postahivattal nem bíró községekben gyűjtő- és kézbesítő-jaratok, vagyis a faluzó levélhordók intézményének fokozatos berendezésére 60.000 forint új kiadást vet be a budgetbe. Ugyanis a magyar szent korona területén közel 13.000 község van, melyek külön postahivattal nem bírnak és amelyek ezidő szerint saját községi küldönczeit küldik a kijelölt utolsó postahivatalhoz. Ezek közül körülbelül 1/3-nak, vagyis kereken 4500 községnek népességi és forgalmi viszonyai olyanok, hogy a községi küldönczök által fentartott postai összeköttetés egyfelől már nem elégítheti ki az igényeket, de másfelől külön postahivatal felállítása indokolatlan nagy pénzügyi terhet róna az államra. A nyugati államokban úgynevezett „faluzó levélhordók“ által oldották meg hasonló körülmények között e kérdést és évek előtt ezen intézmény meghonosítása nálunk is tervbe vétetett, de a községek hozzájárulása kérdésén már a kezdeményező tárgyalások alatt az egész terv hajótörést szenvedett. Más módot kell tehát keresni és így jutottunk a kézbesítő- és gyűjtő-jaratok berendezéséhez és arra, hogy a közúti postajaratok mentén fekvő községek levelezései záros táskákban a közúti járat útján közvetítessenek. Jelenleg 66 ily kézbesítő- és gyűjtő-jaratunk van és 223 záros táskát közvetítünk közúti postajarat után. A kísérlet mindkét irányban teljesen bevált és a miniszter a 60.000 forintos most, mint első részletet arra kéri, hogy az említett 4.500 községben 6 év alatt, évenként tehát 750 kézbesítő- és gyűjtő-jaratot rendeztessen be. Ezen az alapon fog ezután nálunk a faluzó levélhordók intézménye fölépülni és hazai viszonyainknak megfelelő külön jellegét is nyerni.

Sorsolás.

Protestáns sorsjegyek. Az erdélyi evangélikus-református egyházkerület által a kolozsvári protestáns szeretetház javára rendezett jótékonyezelű sorsjátéknak Budapesten 1898. szeptember hó 15-én megírtott I. húzásán a következő számok húzták ki: a) nagyobb nyeremények: szám 9801 (200 korona) 48127 (200 k.) 51493 (400 k.) 78109 (400 k.) 147034 (200 k.) 151983 (400 k.) 168839 (200 k.) 194763 (20.000 k.) 197629 (400 k.) 219244 (200 k.) 241897 (400 k.) 281025 (800 k.) 308482 (200 k.) 318483 (1000 k.) 321679 (200 korona) 331127 (200 korona) 331801 (200 korona) 336087 (200 korona) 348585 (400 korona) 356784 (400 korona) 371418 (200 k.) 386604 (400 k.) 439875 (1000 k.) 460006 (800 k.) 468629 (8000 k.) 483409 (800 k.) 484745 (200 k.) 489177 (200 k.); b) 150 koronás nyeremények: Szám 1861 95054 105494 179374 213471 222823 275153 275238 316580 321987 337830 339016 339652 344148 446230 489230 489688; c) 120 koronás nyeremények: Szám 8497

37590 84064 111625 136628 145678 148739 154453 182751 201255 201256 270960 343694 353907 356079 378062 381432 404745 418530 425659; d) 80 koronás nyeremények: 9165 24223 35594 63996 72775 75084 77689 118808 122520 127458 180901 182000 223982 243288 272364 273131 277247 279214 297244 307348 332361 346700 354226 363222 380413 383617 412770 449386 480655 495080; e) 60 koronás nyeremények: 14523 20897 21679 33653 66556 76055 84901 88868 104995 127762 131049 143491 145941 161565 188790 191641 199952 213818 224546 233018 239889 242664 255250 258331 291321 338600 343279 344685 348028 366952 391297 403217 407570 429752 438191 442698 455544 459216 474583 479671.

VIZALLAS.

— Szeptember 17-én. —

Folyó	Vizmérs	Vízallás reggel	Vízallás v. apadást	Folyó	Vizmérs	Vízallás reggel	Vízallás v. apadást
km		centiméter		km		centiméter	
Schördög	+ 095	>	Tisza	M. Szécs	+ 017	>	
Pássa	+ 154	>	Tisza-Ujták		+ 050	>	
Bécs	+ 112	>	V. Namény		+ 098	>	
Pozsony	+ 118	>	Csap		+ 208	>	
Konáro	+ 149	>	Tokaj		+ 099	>	
Budapest	+ 098	>	Szolnok		+ 116	>	
Ercs			Csongrád		+ 188	>	
Paks	+ 087	>	Szeged		+ 109	>	
Mohács	+ 111	>	Titel		+ 062	>	
Ujvidék	+ 056	>	Szanno		+ 035	>	
Zimony	+ 050	>	Szatmár		+ 026	>	
Panceva	+ 092	>	Latorca		+ 000	>	
Bajász	+ 002	>	Laborca		+ 000	>	
Orsova	+ 089	>	Homonna		+ 000	>	
Höfönlát	+ 001	>	Ugvár		+ 000	>	
Zsolna	+ 002	>	Ódova		+ 030	>	
Szered	+ 000	>	Bodrog		+ 026	>	
Ercskujvár			Sajó		+ 128	>	
Sárvár	+ 028	>	Herold		+ 051	>	
Győr	+ 000	>	Báreltyő		+ 014	>	
Zákány	+ 000	>	Écb. Kőr.		+ 000	>	
Eszék	+ 000	>	Causca		+ 000	>	
M. Szardab.	+ 040	>	Nagyvárad		+ 000	>	
Zágráb	+ 002	>	F. Kőr.		+ 000	>	
Sziszek	+ 080	>	Bolcseny		+ 018	>	
Mitrovica	+ 010	>	Feh. Kőr.		+ 008	>	
Károlyvár.	+ 022	>	B. Kőr.		+ 057	>	
Novi	+ 006	>	Gyoina		+ 038	>	
Banjaluca	+ 000	>	Maros		+ 150	>	
Duboj	+ 000	>	Arad		+ 041	>	
Zvornik	+ 000	>	Makó		+ 018	>	
			K. Kőstály		+ 019	>	
			Temes		+ 000	>	
			Bépa		+ 000	>	
			Timar		+ 075	>	
			N.-Beckár.		+ 000	>	

Jelöl magyarán: > = Jóságos víz; + = Feltöltött; - = 0 alatt < = Aradt; > = Apadt; ? = Köszegés.
M e g j e g y z é s e k : Csapadék nem volt.
A Duna Bécs és Komárom között árad, többi áll. másain apad; vizállása közepesen alul.
A Tisza helyenként árad, vizállása nagyon alacsony.
A Dráva felső folyásán apad. D.-Mihálytól torlósítás árad.
A Száva egész hosszán apad.
Gázlok mélység: Körtvélyesnél 180 cm. Vajkánál 150 cm. Lipótnál 155 cm. Bajcsánál 150 cm. a vízmélység.

A szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

UTMUTATÓ.

Szállodák.

Palkovics szállodája az Angol királynő-höz.

Elsőrangú szálloda a város közepén, kilátással a Dunára. Étterem és fürdő a házban, villamvilágítás és lift. — Mérsékelt árak.

„Vadászkürt“ elsőrangú szálloda.

A város központján, ujonan és kényelmesen berendezve. — Kárház és étterem a szállodában. — Kétféle kiszolgálás, olcsó árak. — Világítás és kiszolgálás az árában bennfoglaltatik.

Idősb Kammer Ernő, tulajdonos.

Gundel János
István főherceg szállodája.

A város közepén, a kőszékházban, kilátással a budai hegyekre és a királyi várpalotára. Agórhajós és villamos vasúti állomás közelében. Rigoróz tisztaság, pontos szolgálat. Kétféle magyar és francia konyha, kíméletlen legjobb italok.

Olcsó árak. Fürdő a házban.

Vendéglők.

Barabás József vendéglője
József-kürt 28.
Híres magyar konyha. Kíméletlen jó horok, frissen csapol. sör. Mérsékelt árak. Pontos kiszolgálás.

Intézetek.

Fonctere, Pesti Biztosító-Intézet.
Alapítke 4 millió korona. Nyereség és díjaztalok, valamint évi díjből 25 millió korona. Elvállal tűz-, jég-, szállítvány- és balcsőtörvényeseket. Központi irodái: V., Sas-utca 10. saját házában.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsönk
Részvénytársaság. Befizetett tőke: 10.000.000 korona. Központi irodája és vártözlő: Andrássy-ut 5. Pótk.: Kerekes-utca 11. Zálogkölcsön: Mátyás-utca 13. Király-utca 57. József-kürt 12. és Zsidó-utca a főpótlal szemben.

Füzdők.

Dr. VASKOVITS-JÉL orvosi és gyógyszerészeti intézet.
A modern higiénia, valamint a tud. és ipar. igények teljesítésére berendezve. Szorgalmas szakmai munka, mérsékelt árak. Közlekedés villamos- és társasokozattal. Prospektust kívánatra bérmentre küld az intézet vezetősége.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 80 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czél szerző az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendő készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK az ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következők tiszteletében:

- I. ker., Járnok-utca 22. özv. Baláscevi Györgyné nagytőzsdé.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt Eisenbach Vilmos. fűszerkereskedése,
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. Szantó Már, dohánytőzsdé
- IV. „ Harisch-bazár Dévai Józsefné, dohánytőzsdé
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám Kemetsek A. J. dohánytőzsdé és ujszármáda
- V. „ Nagykörönd-utca 20. sz. Löwinger Gyula, fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. Weil Vilmos, dohánytőzsdé
- V. „ Váci-körút 6. szám Moreno Janka, dohánytőzsdé
- V. „ Sipót-körút 22. szám Wollák Zsigmond, dohánytőzsdé
- VI. „ József-körút 54. szám Brenner nővérek, dohánytőzsdé,
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám Rohonczy Ilona, dohánytőzsdé
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám Heisler Béta, dohánytőzsdé
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám Frenó J. dohánytőzsdé.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. Sopronyi V. dohánytőzsdé,

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségeesen megadatnak.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

LEVELEZÉS.

Intelligens, fiatal, szép leány ismeretség hiányában, ezúton szeretne megismerkedni egy jóállású fiatal emberrel. Leveleket a kiadóba kér „Mivira“ jelige alatt. 6248-1

Kisérlet levele van a kiadóhivatalban, kegyeslejek azt mielőbb átvenni. 6248-1

Árva leánynak. Kedves sorait csak ma vettem. Kedgy ajánlata igen alkalmas és szeretnék önnel mielőbb megismerkedni. Kérem legközelebbi sorait e lapba közölni és üdvözlő ismeretlenül „Iparos.“ 6260-1

Angella. Igen szeretnék már látni. Nem tudom mikor lesz ez lehetséges. Nagyon rossz néven veszem töredékes üzeneteket. Nem érdemlettem meg. A másikká írhatod. ötel T. 6258-1

Angyal. Örömmel értesíthetlek, hogy kedden délelőtti okvetlen odamegyek és ott megbeszélhetjük a továbbiakat. Soraidat ma ismét felbontva kaptam, kérlek tehát, hogy legközelebb ajánlva küld. Sok, sok érdekes újság van számodra. Csókol sokszor Ördögöd. 6286-1

Jolánka. Édes soraidnak roppant örültem. Igen szeretnék B-ét látni, de ez most nem lehetséges. Holnap elmegyek a k. m.-hoz. E héten még bővebben írok és amennyiben lehetséges, kívánságodnak eleget fogok tenni. Csókol M. 6270-1

HÁZASSÁG.

Nősülni szeretnék, kellő ismeretség hiányában ez úton kívánnék egy jó családbeli izr. vall. szép leánnyal ismeretséget kötni, kinek 8-10.000 frt készpénzhozománya van. Komoly ajánlatok ismeretlen 29- alatt e laphoz címzendők. Diskréció biztosítva. 6154-2

Hölgyeim. En egy 34 éves, keresztény vallású iparos vagyok, házasság céljából egy csinos 20-25 év körüli leánnyal vágyok ismeretséget kötni, hozomány nem feltétel. Levelek „Iparos“ jelige alatt kéretnek e laphoz. 6180-3

ALLÁST KERES.

100 koronát adok annak ki, nekem hivatalos vagy pénzbeszedői állást szerez előkelő nagyobb intézetnél, esetleg óvadékkal. Czim a kiadóhivatalban. 6224-3

Kisasszony, ki a kereskedelmi szaktanfolyamot végzi, most végzte kitűnő eredménnyel, a gép- és gyorsírásban jártas, sürgősen keres irodai állást szerény igényekkel. Czime a kiadóban. 6194-3

Intelligens fiatal ember keres délutáni szabad idejére irodai alkalmazást szerény feltételek mellett, elvállal otthoni munkát is. Szíves megkereséseket e laphoz kér czimezni „M. M.“ jelige alatt. 6150-3

Egy intelligens nő óhajtaná gazdasszonyi állást. Minden ágat a gazdaságban ért, vagy nagyobb gyerekek mellett. Bővebb tudósítást a kiadóhivatalban „Tantalus“ név alatt. 6192-3

Zanítójelölt ajánkozik házi tanítónak intelligens családba, ki e téren nagy jártassággal bír és a héber oktatásban kiváló tehetsége van. Igényei szerények. Czim a kiadóban. 6114-3

Megbízható 30 éves, izr. vallású, nős ember alkalmazást keres mint felügyelő, vagy raktárnok. Szíves megkereséseket e laphoz kér „Hüség és szorgalmas“ jelige alatt. 6056-3

Okleveles övönő, kinek jó gyakorlata van és kiképzésben, különösen a tanítványokkal rendelkezik, órákat adására, esetleg félnapra ajánkozik gyermekek mellé, elemi osztályokra is előkészít. Czim a kiadóban. 6118-3

Házgondnoki állást keres egy nős keresetlen hivatalos. Kívánatra óvadékot is adhat. Megkereséseket „Gondnok“ czim alatt kér e laphoz czimezni. 6226-3

Kiszolgált honvédmester az összes irodai munkákban jártas, szép kézírással, gyors fejszámoló, alkalmas irodai vagy raktárnoki állást keres. Szíves ajánlatok „Honvéd“ czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 6244-3

ALLÁST KAPHAT.

Kertész, ki már nagyobb gazdaságokban volt alkalmazva, keresetlik egy uradalomhoz. Ajánlatokat a fizetési igények megjelölésével „Önálló kertész“ jelige alatt. 6274-4

Kisasszony, ki németül és magyarul jól szótanograt, fül, a gépirászatban jártas, egy nagy üzletbe 35 frt fizetéssel felvétetik. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők „Biztos állás“ czimen. 6204-4

Zársalgó kerestetik vidékre egy előkelő ur családba. Ajánlatokat „Művelt nő“ czimen a kiadóhivatalba küldendő. 6214-4

OKTATÁS.

Minden urhölgy 2-5 hónap alatt megtanulhat alaposan zongorázni. Mérsékelt díj. Levelek „Zenecérő 40“ jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2013-5

Czimbalom-tanítónő ajánkozik, tanít a legkisebb tünőbb tanmód szerint (óránként 50 kr.). Ugyanott egy remekhangú, pedálos Korráth-féle czimbalom is eladó 60 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 5694-5

Német és francia nyelv oktatására elvállalok néhány tanuló szerény díjazás mellett. Levélbeli megkeresések „Német-francia októató“ alatt továbbit a kiadóhivatal. 6034-5

Prof. parisien Conversation française-anglaise, 10 leçons fr. 5., leçons particulières: a des dames distinguées. Adresse à l'Expedition. 6196-5

Zongora-órákat szerény díjazás mellett ad házból, vagy házon kívül gyakorolt zongora tanítónő. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 6074-5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Megbízható és jártas egyén, kik venni vagy eladni szándékoznak házat és telket (Újpest környékén), jutányosan közvetít. Az érdeklődők forduljanak hozzá egész bizalommal. Czim a kiadóhivatalban. 5268-7

A Ságymányoson, valamint Agyalföldön Szent László-úton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos áron eladó. Czim a kiadóhivatalban. 5402-7

Rákos-Falotán a Széchenyi-telep, illetőleg a körvasut közvetlen közelében egy 12000 négyszögöl nagyságu önként 3-25, telek jutányos áron eladó. 5256-7

ELADÁS.

Butorvevőknek, mielőbb szükségletüket beszerzik és Lyngyel butorraktárát, Belváros Kecskeméti-utca 6. hol mindennemű butorok egyszerű és díszes kivitelben tullelhalmozott raktár miatt bémulatos olcsó áron eladotnak. 6391-8

Elegáns menyasszonyi ruha olcsó áron eladó Czim a kiadóban. 2088-8

Joghalgató keres nagyobb ügyvédi irodába állást. Czime a kiadóban. 6210-3

Jróasztalok, két, darab, az egyik 160, a másik 140 centiméter hosszú, mindenik 7 főok olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6050-8

Ujpesten, a piac téren legelőkelőbb forgalmu helyén egy fűszerüzlet, pálinka-, sör- és borengedélyhely más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6116-8

Eladó egy nagy takaréktűzhely és egy csillár Auer-éggel. Czim a kiadóhivatalban. 2021-8

VÉTEL.

Magyar Compass 1878-1893-iki évfolyamainak vételre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6046-9

Zongora, jó szerkezetű, olcsó áron vételre kerestetik. Eladni szándékozó tudassa czimét „Zongora“ czimen a kiadóhivatalba. 6184-9

10 vagy 15 frt-ért szeretnék venni egy használt, de még jó karban levő varrógépet. Czimem a kiadóhivatalban. 6266-9

KIADÓ SZOBÁK.

Teljes ellátást kaphat két fiatal ember a jövő tanévre egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Barcsay-utcahoz. Czim a kiadóban. 5914-10

A Kerepesi-úton egy kényelmes 2-ablakos utcza szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 6144-10

Jgen szépen butorozott szoba teljes ellátással kiadó. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 6144-10

Élső, emeleti utcza szoba, csinos butorozattal, külön bejáratú kiadó. Czim a kiadóban. 5970-10

Elegáns utcza szoba a József-téren, fürdőszobával használatú kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6242-10

Jozsef-utczában egy csinosan butorozott szobába társ kerestetik igen olcsó ár mellett. Czim a kiadóhivatalban. 6240-10

Zerez-körúton, az Andrássy-ut közelében, egy kis butorozott szoba kiadó. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 6272-10

LAKÁS KERESTETIK.

Jóforgalmu pálinkamérés kerestetik megvételre, lehetőleg munkás vidéken, és lakással egybekötve. Ajánlatok M. K. jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 6256-11

SZOBA KERESTETIK.

Sépcsőházba nyíló szobát keres egy fiatal ember a József-körúton az „Országos Hirlap“ közelében havi 18-20 forintért. Ajánlatok B. C. jegy alatt a kiadóhivatalba küldendők. 6188-12

A Ferencz-városban egy tiszta utcza szobát keresek intelligens családnál, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok az ár megnevezésével „Jó lakó“ alatt kéretnek a kiadóba. 6132-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Bérbeadó. Üllői-ut, Erkel-utca kezdetén egy nagy és több rendbeli kisebb lakás, 2 üzlet igen mérsékelt leszállított díjért. Czim a kiadóhivatalban. 6919-13

Két külön bejárattal szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas, az utczára nyíló nagy pince is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6164-13

Kiadó lakás a Nagymező-utczában, mely áll 2 utcza, egy udvari szoba, előszoba, stb. Évi bér 500 frt. Czim a kiadóban. 6002-13

KÖNYVEK.

Jó francia regényeket szeretnék venni könyvtárma berendezéséhez. Ajánlatokat a czim és az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kérek „Könyvtár“ jelige alatt. 6262-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, együleti helyiségnek, vivóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-5 emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3862-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706-17

Kerekpáriskolának, könyvnyomdának, vagy más földszinti utcza helyiség, 12 nyílással az utczára, a vizsginház töszomszédságában, azonnal kiadó. Czim a kiadóban. 5848-17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 kr-ért Réthy-féle Pemete-fü-cukorkát. 1537-18

Tisztességes nő lakást és teljes ellátást kaphat a József-körút közelében intelligens családnál. Czim a kiadóhivatalban. 6250-18

Jgen ügyes varró ajánlja magát a t. hölgyeknek. Czime a kiadóhivatalban. 6264-18

MINDENFÉLE

A humbug öshazájától. Amerikában az impresszáriók sokkal ügyesebben csinálják mutatványos bódéjaik „great attraction”-jának a reklámot, mint nálunk, ahol legföljebb egy-egy jóhangu kikiáltó invitálja befelé a bódé előtt bámészkodó atyafit, nagy hőbeszédűséggel leírva a nyolczlábú bárányt, a madárfejű gyereket, vagy a csodálatos emberfejű tyukot. A reklámnak sokkal szellemesebb módját választotta például az az amerikai impresszárió is, aki Andersonban (Indiana állam) egy kétfejű hölgyet mutogatott. A lapok törvényszéki rovatában ugyanis a következő hírt tette közzé: Az andersoni híroságnak nemsokára érdekes pörben lesz alkalmja dönteni. Millie Christine, a híres kétfejű hölgy, aki Európa számos nagy városában méltó feltűnést keltett, jelenleg Amerikában mutogatja magát. Nemrég Andersonba érkezett és a város egyik elsőrangú fogadóiban vett lakást. Meg volt elégedve a kiszolgálással, a szállás és az ételek ellen sem volt panasza, míg a számla kifizetésére nem került a sor. Ekkor azonban legnagyobb meglepetésére azt látta, hogy a fogadás a szállásért és étkezésért két személy után számította fel az árakat. Millie Christine erősen tiltakozott ez ellen, már csak azért is, mivel ő „foglalkozásánál fogva” kénytelen az egész világot beutazni és minden percében más szállodában lakni, és így nem engedheti meg, hogy ez az eset precedenst alkosson a jövőre nézve. Igaz ugyan, — ugymond — hogy két feje, négy keze és négy lába van, de teste csak egy, és így ő csak egy személy. Nemrég is megnyert egy pört, melyet egy vasúttársaság ellen indított, midőn ez tőle két jegy váltását követelte. A vendéglős mindazáltal azt állítja, hogy ez az eset mítsem bizonyít, mert a vasuton nem „fejenkint”, hanem „üléskint” fizetik a viteldíjat; ennél fogva fentartja követelését, mivel az Indianiában fennálló törvények szerint az teljesen jogosult. Természetes, hogy ennek a reklámnak megvolt a kívánt hatása, és bőren behozta az állítólagos szállodai költségeket.

8700 méter magasságban. A „Revue Scientifique” következőleg ír le egy 8700 méter magasságot elért léghajózást:

A léghajó hydrogénnel lett megtöltve; 15 perc alatt a 2000 méter magasságot érte el. A levegő ködös, tömött volt, alattunk pedig felhők barangoltak. A napsugarak gyengék voltak. 1500 méter magasságban a hőmérő — 5°C.-t, 5600 méternél pedig már — 17°C.-t mutatott.

Elindultunk délelőtt 10 óra 28 perczkor és délelőtt 11 óra 49 perczkor már a 6000 méter magasságot értük el. E magasságban a hőmérő — 25°C.-t mutatott. A szív gyengén lüktetett s gyenge fáradtságot éreztünk; egyébként jól voltunk. Másfél óra múlva, vagyis délben a léghajó a 7500 méter magasságot érte el; a hőmérő akkor — 28°C.-t mutatott.

Ekkor oxigént kezdtem inhalálni, mely kitűnő eredménnyel járt. Néhány zsák homokot ledobva, 25 perc múlva, vagyis 12 óra 25 perczkor a 8700 méter magasságot értük el. A hőmérő — 38°C.-t mutatott.

Égészégi állapotunk kitűnő volt s annak daczára, hogy az oxigénből csak másodperczenkint vettünk egy-egy lélekzetet, sem kálmálást, sem más fájdalmat nem éreztünk, csupán a szemünk volt kissé elfáradva.

Ipar és költészet. Ismeretes a trarbach-i kaszanió pályázata, amely a mosoli borokat dicsőítő versek írására szólította föl Németország poétáit. Ennek a pályázatnak az eredménye arra buzdított egy német köszönbánya-társulatot, hogy hasonló pályázatot tüsszön ki az ő szénprodukci dicsőségre. És — óh költői élelmesség! — csaknem tízezer köszön-odát küldtek be a pályázók, akik közül ötezerkilencszáznyolczankette a „briquette” erényeit és dicsőségét zengették. Most már egy söröző tulajdonosa is szeretné költőileg magasztaltatni a söreit és legközelebb nagy számú hordót üttet csapra, hogy a pályázók írásközben friss erőt és impressziót nyerjenek a sördal megráczához.

BABEL.

Francia regény.

(41)

Irt: Augustin Filon.

— Mert látjuk barátaim, nem csak arra van önöknek joguk, hogy éljenek, hanem arra is, hogy jól éljenek. A társadalom még nem tette meg kötelességét, amikor önöknek odaad egy darab kenyeret, mint az éhes kutyának, vagy munkát ad, melyet teljesíteniük kell, mint a rabszolgáknak. . . . A kenyér az jó, de a sütemény, azt mondják, még jobb! A munka is jó, de két feltétel alatt. Az egyik az, hogy a társadalom minden osztálya dolgozzék.

— Bravó!

— A másik, hogy a munkás pihenjen nehéz munkája után. Vagy minden emberi lény a boldogságra született, vagy egy se. És ezért közösökké kell tennünk az élet minden javát és ezért kell, hogy mindenkinek jusson belőle.

— Igen! igen!

— A munkásnak is örülnie és mulatnia kell, vagy pedig, ezer menykő! legyen vége mindennek. Ime ez az, amit önöknek mondani akartam, én, fia egy proscríhálnak, aki vérét ontotta a szabadságért és ki bújában halt meg, látván a nép elnyomását. S ha ugyanez lesz is a sorsom, én szolgálni fogom az önök ügyét, mint ő! . . . Tehát adjanak a munkásnak sétahelyeket, könyveket, módot az utazásra, olcsó színházakat, hadd kerüljön az ő asztalára is az a jó, ami a gazdagokét lepi el, engedjenek neki is egy örömet, egy kis gyönyört — de miandenekelőtt és mindenekfelett adjanak neki tisztességes lakást, hol tartózkodhassék, jól érezze magát és szabadon vehessen lélegzetet. És gyalázat, igen gyalázat azokra, akik vadállatoknak való odukba zárják a munkást!

Julien az utolsó szótak reszkető hangon mondotta kezeivel nyugat felé, az örült elegancia, a durgazdagság városrésze felé mutatva, hol ebben az órában a milliók járják örökös ünnepüket, végtelen táncukat. Aztán nyolczszáz hang örömrivalgása közepette leült és kevés hja, hogy a tömeg diadalmasan vállára nem emelte.

XIII.

— Szép sikere volt, sugta Wemyss Julien fülébe; ön elveszti a Gillott Tamás kegyét.

Csakugyan ettől a naptól fogva „a dockok leaderje” nem fogadta már oly szívesen a fiatal szónokot, mint azelőtt. Gillott a diadal napján megölette Julient, hangosan nyilvánosán üdvözölte, azonban jelölését az ígért állásra halasztgatta. Előfordult, hogy egy más munkáscsoportnak volt szüksége egy képviselőre s az önmagától kínálta Juliennak ezt a hivatalt sokkal kedvezőbb feltételek mellett, mint amiket Gillott ígért. Julien tehát elfogadta az ajánlatot.

Beszéde feltűnést keltett. Az újságok közölték Saint-Clair ellen emelt vádjait. A közigazgatási hatóságok figyelmesekké lettek és erőlyes intézkedéseket tettek. Hamarosan hozzáfogtak az egészségtelen házak lebontásához s minthogy Saint-Clair csak a házak és nem egyuttal a telkek tulajdonosa volt, érdekeny veszteségeket szenvedett, minden kárpótlás nélkül. Julien igen örült, mikor ezt megtudta. Egy ébredő hatalmat érzett magában és előkelt szándéka volt, hogy azt a hatalmat erősíteni, fejleszteni fogja. Legelső dolga volt, hogy alaposan megösmérje irányát, óhaját és helyzetét azoknak az embereknek, kiket vezetni akart, hogy megösmérje geografiáját és fiziologiáját annak a forradalmár és szociálista társadalomnak, melyben helyet kért a maga részére. Azonban csakhamar arra a meggyőződésre jutott, hogy ebben a jövőbeli társadalomban, mely czélul tűzte ki magának az ellentétek kiegyenlítését máris elvbeli különbségek és osztálybeli egyenlőtlenségek dominálnak. A munkások két részre oszlottak. A földmunkás, a nehéz munka embere és a köműves sanda szemmel nézte azokat a mesterségeket, melyek nagyobb tanulmányt és előkészületet igényeltek. Az aspiráziók és a kultura szempontjából kisebb távolság van a herczeg és boltos, mint a gyémánt-

köszörüs vagy óratokkészítő és a föld- vagy hajó-munkás között.

A munkások e társadalmá fölé egy kis, férfiakból és nőkből álló csoport kerekedett, mely a szociálizmus fejét képviselte. Ez a homályos csoport képezte a „Société Fabienne”-t, mely nevét egy az antiquitásokban jártas opportunistától nyerte. A „Fabienne”-ek azt remélték, hogy a XIX. század polgári társadalmát és nagy tőkéjét ugyanazzal az eszközökkel fogják legyőzni, melyekkel Hannibal győzetett le egykoron: türelemmel és taktikával.

Delaunay Julient megválasztották e társaság tagjává s mint noviciust Wemyss mutatta őt be Holmes Zsófiának, a párt fejének. Holmes Zsófia egy polgári származású fiatal leány volt, kinek ritka képességei már gyermek korától fogva feltűnést keltettek. Imádandó szépsége mellett minden kiváló tulajdonságot, minden bájít egyesített magában. Rendkívül jól szónokolt s még ennél is jobban irt. A nemzetgazdasági tudományok legnehezebb problémái ő előtte sem neheztek, sem homályosak nem voltak. A „Fabienne”-ek fele szerelmes volt belé, azonban azt beszélték, hogy Withmore Jules a választottja.

Wemyss erre nézve azt mondta:

— Ha májbajom megengedi, hogy még vagy tizenöt évig éljek, bizonyára megérem, hogy a „Morning Post” ezt az újdonságot fogja hozni: „Az igen nemes sir Jules és lady Withmorenek szerencsésük volt tegnap ő felségénél Windsorban ebédelni.”

— Ez önnél valóságos mánia, válaszolt Julien, hát azt hiszi, hogy mindenki áruló? . . . Talán engem is annak tart?

— Önt? Talán inkább, mint bárki mást. Ez törvény. A nép az nép marad, akik pedig föléje kerekednek, azok ellenségeivé válnak.

— És ön, kedves Wemyss, hát ön miért nem lesz áruló?

Wemyss nyugodtan válaszolt:

— Engem még soha senki sem akart megvásárolni. Nincs szerencsém, ez az; rossz csillagzat alatt születtem. Én az élet színpadán soha első, de még második szerepét sem fogok játszani. Én e színpadon csak „kar” vagyok, mely mindent lát, de nem cselekszik soha; én az eseményeket, a bűnöket, a katasztrófákat fölfigyezem, fölvilágosítom az embereket, anélkül, hogy megjávitánám őket, de nem teszem kockára értük a bőrdömet és meghajlok az Isten akarata előtt, amikor sújt.

E párbeszédnek rendesen egy gyenge erőltetett készorítással végződtek, mely egy hősben is elfojtotta volna a bátorságot.

Julien alig hogy a „Société Fabienne” tagja lett, meghívást kapott, hogy a comité munkálataiban vegyen részt és ő igen komolyan vette föladatát. Egy este, mikor a „Fabienne”-ek otthonát elhagyta, a East-Endbe került és aztán a nagy Whitechapel utcán hazafelé ballagott.

Ez az utca, mely a Mile-End-del szinte végtelen hosszúra nyulik, a keleti London Regant-Street-je vagy Piccadilly-je. Nagy emberáradat hömpölyög itt végig, lármázva, kaczagva, veszekedve; a durva kifőzdek tömve vannak s az emberek a konyha-gőzben, érzélgős vagy tánczene mellett átengedik magukat gyönyöröknek. Ezekben a helyiségekben találkoznak egy-egy jó nap után e negyed alakjai: a tolvajok és szeretőik.

De ma este kevésbbé élénk hangulat mutatkozott. Az utca nem volt népes és a gázlámpák fénye, melyet a szitáló eső homályosított el, csak kevés alaknak vetette árnyékát a kövezetre. Akiknek még volt a zsebükben egy pár garasuk, már ottbenn ültek a csapszékben, a koldusok pedig már elfoglalták rejtekhelyeiket egyes házak folyosóján, lépcsőházában, hol másnap reggelig menedéket és oltalmat találtak e hideg éjszakán.

Julien meggyorsította lépteit, mert az eső sűrűbbre és metszőben jegerre vált. Csakhamar elérte kis utcáját, mely az ej ez idején valóságos bünbarlang benyomását keltette. A hákapuja még nyitva volt s a folyosón is pislogott még a légszszláng.

Folytatás követhet.

ÜZLETI HETI SZEMLE.

Gabona. A külföldi piacok keveset változtak. A forgalom promptárra szorítkozik, melyért magasabb árakat fizettek. Amerikában a folyó határidő vehemensen emelkedő, míg a deczemberi márkéken javult. Franciaországban az üzlet kedvelten maradt. Angliában és a többi kontinentális piacon a forgalom gyenge.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza. A malmok kénytelenítve voltak a tulajdonosok felemelt követeléseit figyelembe venni, az üzlet szilárd hangulatban zárul és a 4 napi forgalmat 150.000 métermázsára tesszük.

Rozs. Az árak 15 krajczárral emelkedtek. Minőség szerint helyben 6.85—7.— forintot fizettek.

Árpa (takarmány és hántolási célokra) változatlan. Minőség szerint 5.30—5.85 forint között érhető el. Tiszavidéki árpákért 6.25—6.75 forintot, felvidékiért 6.75—7.— forintot fizettek állomásokon.

Zab. Jó vételkedv mellett tisztaság szerint 5.50—5.95 forintot fizettek helyben.

Tengeri a folyó határidő ára szerint alakult, jobb minőségek 5—10 krajczárral drágábban kelt el.

Hüvelyesek: Babnál (uj) az árak változatlanok maradtak. Trieurt aprószemű bab Gyöngyös-Félegyházán 6.50—6.90 forint, gömbölyű Baja-Zomboron 6.40 forint, barna bab Kalocsán 5.75 forint, Nagy-Károlyban 5.50 forint. Kőles 4.30 forint.

Olajmagvak: Káposztarepcze alig van forgalomban, névlegesen jegyezhetünk 12—13 forintot. Bónátirepcze 11.25—11.75 forint, vadrepcze 5.50—6.20 forint, lenmag 10.—10.50 forint, gomhorka 8.75—9.50 forint. Határidő-káposztarepcze 12.95 forinton zárul.

Vetőmagvak. A lefolyt heti vetőmagforgalom ismét csak azon fajokra szorítkozott, melyek az éazi szükségletre keresteknek, nevezetesen téli búkőny, homokbúkkőny, téli bartó, szent János rozs és biborherére hozamának. Franciaországi jelentések szerint a legutóbbi hetek meleg időjárása ártott a vörös löherének és Oroszországból érkező tudósítások ugyancsak kis termést említenek. Magyar löheréből csak néhány kisebb tétel érkezett a piacra, az eddig elkészített áru sokkal kevesebb semhogy szó lehetne nagyobb üzletről.

Liszt és korpa. A lisztüzlet a lefolyt héten szilárd maradt és a malmok árakat fel is emelték, részben a magasabb buzaárak következtében, részben pedig mert több fajtában általános hiány uralkodik. A külföldi üzletben a javulás szintén tovább tart, s a héten jöttek is létre egyes eladások a külföldre, főleg Angliába. A korpaüzlet a héten szintén szilárdan indult és változatlan árral zárul, mert a malmoknál korpában is hiány van.

Árjegyzéki átlagárak:

0	1	2	3	4	5	6
16.30	15.80	15.30	14.60	14.—	13.20	12.20
	7	7½	8	F	G	
	10.20	8.20	5.80	3.90	4.—	

100 kilónként, zsákostul, Budapesten szállítva.

Cukor és kávé. Budapest, szeptember 17. Cukor. Nagyban, ab Budapest vasut, fogyasztási adó nélkül. Finomítvány 1-a 37.25—37.75 frt, kocka 38.28—38.50 forint, Pile 36.25—36.30 forint, Kristály-cukor 35 forint, Candis fehér 46 forint, Candis, sárga 41.— forint, Szőlőcukor 25 forint. Kávé. Hivatalsos és magánjelenségek egybehangzóan megállapítják, hogy Braziliában az ideai termés sem minőség, sem pedig mennyiség tekintetében nem áll a tavalyi mögött. Hollandi és nyugatindiai fajokban jobb termés volt mint tavaly. Ezeknek tulajdonoson magas ára emiatt megingott. Árak a héten; Santos good average 44—46 forint, Santos superior 45—52 forint, Portorico 102—120 forint, Jáva sárga 90—124 forint, Menado 180—180 forint, Carracas 66—80 forint, Laguayra 88—96 forint, Jamaica 90—110 frt, Salvatore 75—85 frt, Lahat 100 frt, Mocca Hodeida 108—114 forint, Preanger 118 forint, Középamerikai 104 forint, Rio 50—58 forint, W. J. B. 100—140 forint, detto gyöngy 128—145 forint, Viktoria 50—56 forint, Viktoria-gyöngy 68 forint, Santos-gyöngy 72 forint, Bogota 72—75 forint, Lavé-gyöngy 86—92 forint, Guatemala 100—112 forint. Nagyban, ab Triest.

Fűszer és dillgyömböcs. Budapest, szept. 18. Datolya: Kalifa: 28—34 forint, alexandriai 21—24 forint, koszu 15 forint, szabadon

22—26 forint. Füge: koszu 18.—18.50 forint, Calamata 20.50 forint, kosáru 14—15 frt, szabadon 12.—15.— frt, Puglia 9—12 frt. Szmirna 34—38 frt. Maratonisi 14.—13.50 forint. Mogyoró. Szicíliai 23.50 forint, nápolyi hosszú 34.—, isztriai 35.— frt. Levante hámozott 34.50—35.50, Levante 16—17 forint. Szent Jánoskenyér. Puglia új 9.50—10.50 frt, Mandola: Avola courris 89—96 forint, Molfetta 80.— frt, Catania 84 forint, Palma girgen 86 forint, Bari 75—78 forint, édes Pugliai 90—92 forint, dahuat új 78.50—80 frt, armelin 45 frt. Pignol 62 frt per láda. Mazsolaszőlő: Voulia 36—38 forint, Yerli 36—39 frt, Caraburno 45.—56.— frt, Eleme 22 frt, vörös Samos 18 forint, fekete Thyra 16 frt, fekete Samos 22 forint. Szardella 68—70 forint. Ajóka 35—36 frt. Bors. Singapore fekete 50—56, forint Penang fekete 46.— forint, detto fehér 76 frt. Gyömber: bengali 28.50 forint. Szegfűszeg 40 frt. Fahéj 56.— forint, fahéj-törmelék 28, habérlevél 10.— forint, per 100 kilogramm cif. Triest.

Konzervek. Budapest, szeptember 16. A nász szingaporei, az új termék még nem érkezett a kikötőbe. de két hajóval már utban van. Névleges ár: 100 darab 1.25 kilós dohoz 53 márka; detto 100 drb 1 kilós dohoz 45.50 márka. — Tengeri rák: 87 dobozos láda a ¼ kgr. 60 márka, detto 48 dobozos láda a ½ kgr. 52 márka, Sajtok: Viktoria 20—30 kilós darabokban per kilogramm 2.40 márka; Chester 7—30 kilós darabban per kilogramm 2.30 márka; Stilton 4—6 kilós darabokban per kgr. 3.80 márka; Roquefort 2½ kilós darabban 2.30 márka; Neufchatel 37 darabos kosárban 4.75 márka, Eidam 2 kilós gömbben 1.50 márka; hollandi tejszín per 10 kgr. 20 márka. Svájezi per 10 kgr. 18 márka; Parmesan per 10 kgr. 18 márka. Sardines à l'huile francia áru még nincs. Az ideai halászat sokkal jövedelmezőbbnek ígérkezik, mint a tavalyi. Régi évfolyamu elsőrangú áru 1600 ládával érkezett. Az árak változatlanok.

Szész. A szeszüzletben a lefolyt héten változatlan irányzat uralkodott és a szeszárak jobb vételkedv és magasabb kontingens nyersszesz-jegyzések folytán azonnali szállításra 25 kral drágábban, későbbi szállításra változatlanul jegyeznek. Mezőgazdasági szeszárak által kontingens nyersszesz e héten 50—75 kral drágábban volt kínálva, magasabb bécsi kontingens nyersszeszjegyzések folytán, de tizlet a vevők tartózkodása folytán nem létesült. A budapesti piacon finomított szesz helybeli gyárosoktól 55.75 frt, vidéki gyárosoktól 55.25—55.75 frtál volt kínálva nagyban. Kicsinybeni árai 50 kral drágábbak. Élesztőszesz 56 frt. A kontingens nyersszesz árai Budapesten 19—19.25 frt. A kivitel e héten több hétre finomított szeszt vásárolt. Vidéki szeszárak közül: Lonsocz, Kenyérmező, Győr, N.-Várad 50 krajczárral drágábban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 55.50—56.— forint, élesztőszesz 55.75—56.25 forint, nyers-szész adózva 54.50—55.— forint, adózatlan 15.—15.50 forint, denaturált szesz 21.75—22.50 forint. Bécs: Kontingens nyersszesz e héten 20.80 forinton azonnali szállításra. Prága: Adózott triplószesz nagyban, 55.—55.25 forinton, adózatlan szesz 19—19.25 forinton kelt el. A rád: finomított szesz változatlanul szilárdan jegyeztetett. Győr: finomított szesz 56.—56.50 krajczárral kelt el. Kenyérmező: finomított szesz 56.—56.50 forint, denaturált szesz 22.— frt hordóstul. Lonsocz: Élesztőszesz nagyban 57.—57.50 frt azonnali szállításra. Triest: Magyar kiviteli szesz tartályokban szállítva 90 % hektolitereként 12.—12.25 forinton.

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor cég jelentése.) A külföldi szeszpiacok igen szilárd irányzatot követnek. Triest és Bécs szintén áremelkedést jelentenek és miután a kivitelnél gyáraink ma oly magas árakat érnek el, amilyen már évek óta nem volt, ennél fogva az export nagyobb arányokat ölt, úgy hogy máris áruhiány észlelhető. A legnagyobb befolyást az exkontingens szeszre a kivitel gyakorolja, amelynek ára csaknem háromnegyed forinttal szökött fel. Az áremelkedést elősegíti azon körülmény, hogy a tengeri hozama az eddigi várakozásoknak nem fog megfelelni, amennyiben a szárazság e növény fejlődésének igen ártott. Mindeme körülmények befolyásolták a denaturált szesz árát, amely czikk, mint azt korábbi tudósításunkban jeleztük, a lefolyt héten 50—75 krajczárral emelkedett. Mai nagybani jegyzés 22—22.25 forint per 10.000 liter perzent, ingyen hordóban a budapesti vasúthoz állítva, készpénzfizetés mellett, engedmény nélkül. Egyes barrelök 50—75 krajczárig drágábbak. Terpentin. Az eddigi csöndes üzletmenet a hét elején még változatlan volt és csak az utóbbi napokban volt e czikkben egy kis élénk-

ség észlelhető. A forgalom azonban nagyobb arányokat nem öltött. Mai nagybani jegyzések per 100 kilogramm francia áru 41—41.50, galicziai áru 33—33.50, orosz áru 28.50—29 frt, ingyen barrelban, 20 egynegyed göngysúlyengedmény, ab Budapest vasut, készpénzfizetés mellett, engedmény nélkül.

Petroleum. Mi megirtuk, hogy az árak szilárdulását momentán semmi sem zavarhatja meg, ami tényleg be is következett és így a mult héten egy-két kis esti lap bombasztikus vezérczikkei merőben csak nevetséges hangulatot idéztek elő. A prompt megrendelések teljesen kielégítők és a jövő héten még nagy megrendelések vannak előjegyezve.

Nagybani jegyzések. A kőolaj-finomító-gyár: Fiumei egycsillagos (amerikai) petroleum: 22.25 frt. Háromcsillagos (orosz) petroleum: 19.75 forint. Brassói prima: 17.25 frt. — A magyar petroleum-ipar-részvénytársaság: Császár-olaj: 24.— forint. Egykeresztes petroleum 22.25 frt. Orosz háromkeresztes petroleum: 19.75 frt. Kétkeresztes petroleum: 18.75 frt. Budapesten, 100 kilogramm tisztasuly után, netto tara, hordóval együtt (ingyen hordó). Világos hengerolaj I. számú: 32 frt. Sötét hengerolaj II. számú: 30 frt. Könnyű gépolaj III. számú: 16.— frt. Nehéz gépolaj IV. számú: 19.— frt. Keverő olaj (tisztító olaj) X. számú: 12.25 frt. Keverő olaj (nehéz, fajsulya 0.905) XI. számú: 13.25 frt. A X. és XI. számú olaj fénytelen minőségben egy és ¼ forinttal drágább. Budapesten 100 kilogramm tisztasuly után netto tara, ingyenhordóban, per cassa 2 százalék áréngedmenyvel. Orsovai Standard White (salon) petroleum: 10 25 forint. — Az Apolló ásványolajgyár-részvénytársaság: Liliom-császár-olaj: 23.50 forint. Egysziv petroleum: 20.— forint. Háromsziv petroleum 19.— forint. Csillag-kereszt 18.25 forint. Lámpaolaj: 16.75 forint. Budapesten, netto cassa, 100 kilogrammonként, ingyenhordóban, 20% tara. Apollo III. számú gépolaj: 18.— forint Budapesten 100 kilogrammonként, hordóval együtt, netto tara; per cassa 2 százalék áréngedmenyvel vagy váltóval négy hónapra. Egyes hordók 25 krajczárral drágábbak. Üres petroleumos hordók ára: 2.10 forint. Üres olajos hordók ára 1.45 forint. Ásványolajok: Jóllehet az orosz nyersanyagból készült olajok igen kerestettek, főleg a galicziai olajok könnyebb minőségei olcsóbb árrakkal már is erősen tért hódítanak. Orosz nyersanyagból gyártott: Henger-olaj (magas gyulladási fokkal): 26.25 forint. Igen nehéz gépolaj (fajsuly 907—910): 22.25 forint. Nehéz gépolaj (905—908): 20.25 frt. Könnyű gépolaj (900—902): 18.25 forint. Orsóolaj (900): 16.25 forint. Tisztító olaj (885): 13.25 forint. Vulkanolaj: 13.25 forint. Budapesten 100 kilogrammonként, ingyen hordóban, netto tara. Nem orosz nyersanyagból gyártott olajok a minőség szerint két-négy forinttal olcsóbbak.

Gépolajok és kenőcsök. Budapest, szeptember 17. Olivaolaj valódi pugliai 44 frt, gyári olivaolaj 40 forint, Bakuolaj valódi orosz 22 forint, Ragosinolaj 26 forint, transmissioolaj 28 forint, turbinaolaj 33 forint, vulkánolaj 22 forint. Kenőolajok: Cilinderolaj valódi amerikai 38.— forint, egyéb cilinderolaj 22—36 forint, consistens gépkenőcs 30—35 forint, hányalkocsikenőcs 16—18 forint, sodrony- és kenderkötélkenőcs 24—26 forint, valvolinolaj elsőrendű 50—55 forint, fogaskerékkenőcs 20—24 frt, szij- vagy szerszámkenőcs 35—40 frt. Gyantaárak: Serfőzdeszurok 15—17 frt, terpentinolaj fehér orosz 27 frt, amerikai 38 frt, osztrák 38 frt, gyanta 7—11 frt, gyantaolaj 18—20 frt. Kátránytermékek: Carbolineum 12—13 frt, kőszénkátrány 4—4.25 forint, fenyőkátrány 10—12 frt, Vaselin bórkenőcs 20—25 frt, szerszám- és fegyverkenőcs 30—35 frt. Halzsír: svéd 36 frt, grönlandi 35 frt, oroszlanzsír 12—13 frt. Lenolaj: 26 frt, valódi hollandi 30 frt. Lenolajkenőcs: lülepedett 22—30 frt, Vaselinkenőcs 35—40 frt. Faggyú 38—40 frt. Tejszín szappan 22 frt. Kocsikenőcs: fekete vagy sárga 5.50—5.25 frt, fehér finom 6.50—7.— frt, monfalconet 7.50 frt, kék finom 7 frt, uszó 7.50—9.— frt, fehér 7.50 frt, fiakerkenőcs 9.75—10 frt, finom belga paraffin 7.30 frt. Schellack: narancs 116 frt, fél-narancs 88 frt, rubin 88 frt. Szalmiak: fehér angol 56 frt, jegecz 28 frt. Nafitalin: hordóiban 14.50 frt. Glicerín: 48—90 frt. Benzín: fehér 28 frt mind per 100 kilogramm ab Budapest, vasut. Kolofonium: helyföldi 6.75—7.25 forint, amerikai elsőrendű 6.50—11 frt. Szurok: bognárszurok 7.25—8 frt, fenyőszurok bóyor 12.25—12.75 frt, detto fehér 5.50—6.75 frt, vargaszurok 10.50—12 frt, mind per 100 kilogramm ab Bécs. Gummi: arabiai 75—77 frt, detto kevert 39—42 frt. Kereskedelmi 45—48 frt, Litti 34 frt per 10 kgr. ab Triest. Táblaolajok: Hangulat folyton lanya. Albániai tisztított 33—36.25 forint, olasz, finom és szuperfinom 57—68 forint, levantei 33—36 forint per 100 kilogramm vám és hordó nélkül ab Triest.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, vasárnap, 1898. szeptember 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Zárva.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Blaha Lujza assz. első fellépése szabadsága után

A gyimesi vadvirág.

Pályadíjat nyert népszimfó 8 felvonásban. Irta: Géczy István.

Személyek.

Balinka János Horváth Izóné
Orszó felesége Szirmai
Imre Szirmai
Nóra Gazsi M.
Ov. Fábán Julia Siposné
Gyurka Vidor
Rab-Prezmer Péter Lubinszky
Magdolna Blaha L.

Kezdete 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

A hálókocsik ellenőre.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta:
Alexandre Bisson. Fordította:
Zempléni P. Gyula.

Személyek:

Godofroid György Hegedűs
Lucianna felesége Láncri
Montépin, apása Gál
Montépiné, apása Nikó Lina
Godofroid Góth
Est. Madard Balassa
Labadave Szerényi
Charbonneau Rónaszéky
Charbonneau Makroczy
Angalo Berzsefi

Kezdete 7 és fél órakor.

BUDAI SZÍNHŐR

Angyal Bandi a puszták királya.

Kredeti népszimfó 4 szakaszban. Kezdete 7 órakor.

Színházi műsorok a 20. oldalon.

Fehér ló szálloda étterme

VIII. ker., Kerpesi-ut 15. sz. Magyar, francia konyha. jó valódi borok, gyors kiszolgálás, mérsékelt árak.

Esténként kitűnő cigányzene hangversenyez. FARKAS JÁNOS, vendéglő-tulajdonos.

A Kőbányai Király-Sörfőző

Dr. Korányi és dr. Kály egyetemi tanár urak által gyógyszerelőkre ajánlott

„Malátasöre“

Megbajokiban, vérzékenységűnél, emésztési zavaraknál, gyengeségűnél stb. kiváló sikerrel használhatók. Legkellemebb üdítő-ital. Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

Csak fiatal embereket

Érdekelhet tudni, hogy a párisi dr. Boiton Injektio Oriental már néhány napi használat után elcsúsztatja még a legdurvább és legelhanyagoltabb bajokat is... Főraktár: Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest V., Széchenyi-tér és Nagykeresztély utca sarkán, hal üvegekkel 1 forint kapható.

PARFUMERIE ROYALE.

Manicure készítői műtermek és amerikai arozfürdők a legkiválóbb francia és angol illatszerkezetek megőrzésére. Rozskenőcs, fogpaszta, puder, hajfestő, mosdó-víz, fog-, haj-, bajusz- és körömfehérítő, fésű, hajléc, szappan, arczfesték, szobailat és szivacs dug válasszékban. Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek. BUDAPESTEN, VII. ker., Erzsébet-körút 84. szám. Royal-szálloda átellenében.

Ujdonság!

fényképészben. Uj találmányommal a villamos nagytárcsáknál képes vagyok következő igen olcsó árakon minden kis kép után, sőt régi, avult képek után is nagytárcsákat készíteni és pedig: egy fénykép eredeti életnagyságban, mellkép, legfinomabban kidolgozva, passportuálal együtt 24 frt. 3/4 életnagyságban 18 frt. 1/2 életnagyságban 9 frt. Kiváló finom olajfestmény életnagyságban 30 frt. 1/2 életnagyságban 18 frt. Aquarell és platinó-képek legfinomabb kivitelben 4 frtől kezdve 50 frt. A fényképek ára: 12 visit-kártya 5 frt. 12 db Cabinet-kép, egész alak: 18 frt. 12 db Makart-kép 15 frt. Képek, melyek nem felelnek meg, feltűzéses nőknél új felvételre visszasoroltnak. Idegenek kiváló figyelemmel kiszolgáltnak. Tisztelettel KALMAR ndvari fényképész, Andrassy-ut 29.

KALMAR ndvari fényképész, Andrassy-ut 29.

SOMOGYI MÓR tanár, államilag képesített okl. zenetanár, zongoraművész igazgatása alatt álló magán ZENE-CONSERVATORIUMAI IV., Károly-körút 2., I. em. (Kossuth Lajos-utca sarok). VII. ker., Erzsébet-körút 44., I. emelet.

Table with columns for Ének, Ének. Operette, Zongora, Hegedű, Gordonka, Fuvola, Czimbalom, Szavalás, Francia nyelv, Zeneszerzés, Irodalom-történet, Festészet, Zeneélettudomány, Zeneesztétika, Zeneélettudomány, Zeneélettudomány.

BRUNA-kerékpárok. Legjobb gyártmány csupán a legelső rendű angol és svéd acélból, finom és gondos kidolgozással. Rendkívül könnyű és gyors, különösen alkalmas mo-redek utakon. Legnagyobb jótállás. Podmaniczky-utca 8. Schön E. Hugó, Dalszínház-utca 10.

A legszebb Magyar Könyv!

Az összes magyar műkritikusok egyhangú véleménye szerint a legszebb magyar könyv a RÉVAI TESTVÉREK IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG kiadásában megjelent Kiss József költeményei illusztrált díszkiadása.

A legnagyobb negyedért alatti, pompás díszkötésű mű, tiszonyos fényképet (Heliogravur), tizenkét autotypikus színes táblaképet és harminc szoborkepet foglal magában. A képeket a nagybányai művészkolónia tagjai festették: FERENCZY KÁROLY, GRÜNWARD BÉLA, RÉTHY ISTVÁN, HOLLÓSY SIMON és THORMA JÁNOS. A pompás díszmű ára fényes vászon-díszkötésben 24 forint.

A sajtó nyilatkozatai a műről: „A könyv formájáról, egy gondolat, szó nélkül elismerjük, hogy ez a legszebb magyar könyv. A Franklin-Társulat s a müncheni híres Meisenbach cég remekelt ezzel a munkával, melyben a szöveg nyomásánál csak a képek gondosabb s az eredeti képekénél csak a reprodukciójuk szebb. Ezek a képek meg fogják lepni mindenkit, mint ahogy a Révai-ék külön kiállításán meg is lápták a meghívottakat, akik első nap idegentül fordultak af a gyönyörű különlegességektől, másnap azonban eljötték rájuk hoztalmi.” Magyar Hirlap. „Ez a kiadás igazán művészi alkotás és a magyar ipar is bátran kiállhat vele.” Budapesti Hirlap. „Kiss Józsefnek összes költeményeit adták ki Révai Testvérek egy olyan kötetben, aminekhez hasonló fényes talán még nem produkált a magyar könyvgyártás.” Országos Hirlap. „Dialala és büszkesége a magyar irodalomnak, hogy a kiadók becsüvéséget ily magas fokon láthatjuk Mintha költői ábrándot valószínű meg ez a munka, egy irodalmán lelkesen csüggő nemzet ábrándját, mely költőt a dícsőség fényében óhajtja látni. — Ezzel az érzéssel forgattuk a Révai Testvérek kiadásában megjelent díszes könyvet, mely elegancia és művészi érték tekintetében páratlanul áll a magyar könyvpiacra s mely a világ legelőkelőbb könyvpiacain is megkülönböztetett tiszteletre tarthat számot.” Magyarország.

Mint hogy az „ORSZÁGOS HIRLAP” kiadóhivatala módot akar nyújtani, hogy előfizetői ezt a legszebb magyar könyvet könnyű szerrel megszerezhessék, a kiadóhivatal oly megállapodást létesített a mű kiadójával, mely lehetővé teszi lapunk t. olvasóinak, hogy a művet csekély havi részletfizetésre megrendelhesék. Egymásután fizetendő 2 frtos havi részletfizetésre rendelhetik meg a díszművet az „Országos Hirlap” előfizetői, ha a munkát az alábbi rendelőlapon megrendelik és a megrendelő lapot az „Országos Hirlap” kiadóhivatalába beiktatják. Az „ORSZÁGOS HIRLAP” kiadóhivatala Budapest, VIII., József-körút 65.

Az „Országos Hirlap” kiadóhivatala által megrendelem a mű kiadótól Révai Testvérek irodalmi intézet részvénytársaságtól Kiss József költeményei illusztrált díszkiadását díszkötésben 24 frtért és kötelezem magamat a mű átvételétől kezdve havonként 2 frtot mindaddig a munka kiadójának Budapestben fizetni, míg a teljes vételár törlesztve nincs. A részletfizetések be nem tartása esetén az esedékes összegek rajtam postai megbízás útján 430 kr. postaköltség hozzászámítása mellett) beszedhetők. Hely és kelet: Név és állás: Ezen rendelőlapp levelező-lapra ragasztandó és az „Országos Hirlap” címére küldendő.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	N. kir. Operaház	Víg Színház	Népszínház	Magyar Színház	Budai Színház
Hétfő	—	—	—	—	—	—
Kedd	—	—	A végrehajtó	Talmi hercegznő	Áruló	Ötödik László
Szerda	—	—	A végrehajtó	Baba	Áruló	Szép Heléna
Csütörtök	—	—	A végrehajtó	A fehér egér	Áruló	A cornevillei harangok
Péntek	—	—	A végrehajtó	Boszorkányvár	Áruló	Nebántsvirág
Szombat	—	—	A végrehajtó	Varázsgyűrű	Áruló	Donna Juennita
Vasárnap d. u.	—	—	A Prony-utcai ur	—	A gésák	Hőfehérke
Este	—	—	A végrehajtó	A két tacsó	Áruló	Budavár bevétele

**3 tucat
5 forintért**
valódi francia
Gummi
vagy
Halhólyagot

a legfinomabb minőségben szállít a Nagybani gummiárú raktár IX. ker., Üllői-út 21. szám. Szétküldés titoktartás mellett utánvétellel, nem tetszésükért a pénz visszatér.

Küldetve az 1897-iki párisi iparkéltáson.

FÖLDESZ L.
puskműves
BUDAPEST,
Múzeum-körút 3. szám alatt.
Kétsővű Lefauchaux vadászfegyver 16 frt, kétsővű Lancaster 18 frt 50 kr., kétsővű Lancaster kakas közötti kulcsal 23 frt 50 kr., kétsővű Lancaster kakas közötti kulcsal, patkószeg damaszt csővel 24 frt kétsővű Lancaster Pieper-féle 34 frt, kétsővű Lancaster Pieper-féle finom patkószeg damaszt csővel 48 frt, Greenerrendszerű kétsővű Lancaster finom damaszt csővel 58 frt Régi fegyverek ujakra kicserélhetők.
Az összes vadászszettek és fegyverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldök.

Czerny-féle legújabb készítmény:
OSAN
OSAN-szájvíz üvegekben á 88 kr.
A száj és fogak részére a legkitünőbb.
Antiseptikus, konzervál, tisztít, kellemes, egészséges és fájdalomcsillapító a legjobban, eddig ismeretlen fogszereket, OSAN-fogor (Palver) dobozokban á 44 kr.
Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható:
ANTON J. CZERNY, WIEN
XVIII., Carl Ludwigstrasse, 6. (91.) Főraktár L. Wallischgasse 5., a cs. kir. udvari opera közelében. Szétküldés utánvétellel 5 frton felüli megrendelések csomagolási költség nélkül 6; postadíjának különben. Árjegyzékek az összes nagyobb kiskereskedésekről ingyen és bérmentve. Főraktár Budapest: Török lével grófsz., Erdő-utca 12. és Egger A. Fia, Váci-körút 17. szb. stb.

MAJOR J. GYULA
és a
Magyar női karének-egyesület
zeneakadémiája
VII., Akácza-utca 63. sz., II. emelet.
Beiratások szeptember 1-től kezdve naponta.

Zongorák és pianinok
A világ első gyáraiból, valamint saját készítmények, melyek zeneművészek által a zenegyöngyeinek nevezettek el, ez időben legszilárdabban vásárolhatók. 724
Keresztély mintazongora termében
Budapest, Váci-körút 21. sz.
Ócska zongorák becsereztetnek és hangolások valamint javítások lelkiismeretesen eszközöltetnek.
Váci-körút 21. sz. (Ipar udvar).

Legnagyobb raktár rajzeszközökben,
(Korn és társa, Riefler, E. O. Richter és társától stb.)
rajz- és vízfestészeti szerekben
Seefehner J. L.
Cs. és k. udvari papír-, rajz- és festészer-kereskedésben
Budapest, IV., Váci-utca 9.
B* árjegyzékem bárkinél ingyen és bérmentve megküldetik 1384

Meidinger kályhagyár
EHRlich J. és H.
Budapest és Bécs.
Budapest, IX., Lónyay-utca 17. szám.
Meidinger töltő- és szabályozó-kályhák. Kaszárnya-kályhák Siemens-Ehrlich-szabádmála szerint. Meidinger-caloriferek cseréburkolattal, új szerkezettel. Központi légfűtések és szellőzők.

6 arany-, 18 ezüst-érem, 30 tiszteleti és elismerő círat.
Kwizda
Restitutio-fluidja
Cs. és kir. szab. mosóvíz lovakkészítő.
Egy év ár 1 frt 40 kr.
Már 35 év óta az udvari istállóban és nagyobb katonai és polgári istállóknak erősítésül nagyobb fáradalmak előtt és az erők visszaszerzésére farszto menetek után az idegek merevsége s nyílalások esetében, trainirozásnál a lovat rendkívül munkabírásra teszi képessé.

KWIZDA-féle szab. szárszalagvédő gúmbiból
A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér színben, 4 nagyságban állítanak elő, és pedig bal- és jobb lábhoz. A meg erősítéséhez méret a—a-nál.
20—22 cm. ker.-nél megfőtöl 1. sz. nagyságban.
22—24 " " " " 2. " "
24—27 " " " " 3. " "
27—30 " " " " 4. " "
A szab. szárszalagvédők ára szürke színben darabonként: 1. sz. 2.75, 2. sz. 2.95, 3. sz. 3.20, 4. sz. 3.65.
A szárszalagvédők ára fekete, barna és fehér színben darabonként minden nagyságban 20 krral drágábbak, mint szürke színben.

Főra. tár:
Kwizda Ferencz János
cs. és k. osztr. magy., román kir. és bolgár fejedelmi udvari szállító.
Kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

Több kiállítás éremmel kitüntetve
Budapesti Jalousia és ablakredőnygyár
Justus Sándor és fia
Andrássy-út 60. sz. Csengery-u. sarkán.
ajánlja
gördülő faredőnyeit
szécsipánttal vagy hevederrel összekötve.
szabadalmazott hengerverszerkezetével I I
és minden szakra való gyártmányait. Árjegyzék vagy költségvetés ingyen és bérmentve. Telefon 23—04.

Küldetéseik: Budapest 1896., Berlin 1893., Czernowicz 1886. stb. Arany-érem, érdemkeresztel.
Angol sárgaréz-butorokat
sziliszoru, fiam és társ.; kiválóan készíti a HAZAI ELSŐ SZAB. FÉM- és VASBUTOR-GYÁR.
Hochmann Lajos Budapest.
Kőszent és Irónak: Rottenhiller-utca 9.
Angol rézgyak, angol mosdók, angol éjjeli szekrények, angol consol ülők, angol függönytartók (carnis e) Köpez árjegyzék kívánatra küldetik.

MAGYAROK ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB JÜRNEVŐ ÓRAZSÉTE.
Alapítatlan 1847.
Reussweller János
ÓRAK ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE
Közzététel: Budapest, Rottenhiller-utca 9.

Heim-féle Meidinger-kályhnak.
 A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított
HEIM H., Budapest és Bécs.

csász. és kir. udvari szállító.
 Legjobb hírnevű cs. és kir. szabadalm.
KÁLYHÁINK
MEIDINGER-GFEN
H. HEIM

Budapesten, J h o n e i-udvarban kaphatók.
 Ajánljuk továbbá a mi
„HESTIA” szabályozható, töltő- és ventilációs kályhánkat kettőskőpennyvel.
füstemésztő kandallókat.
 Központi légfűtést egész épületek részére. Szárító készülékek ipar és gazdasági célokra.
 Prospektusok és árjegyzékek ingyen.

Cs. és kir. udvari zongora-gyár

Chmel J. és fia

Budapest, Gizella-tér, Haas-palota
 (I. és II. emelet).

Legjobb hírnevűk ürvendő legrégebb és legnagyobb zongora és harmonium-telep Magyarországon. Ajánljuk nagyszabású zongora-, pianino- és harmonium-kécsóniteteleket.
 Tudvalevő, hogy mi csak a legfinomabb hangszereket tartjuk készleten s kölcsönítetelünk nagy kiterjedése folytán, igen jutányos feltételek mellett adjuk bérbe.

LANGEN és WOLF BUDAPEST, VI., László-u. 1.
 Szállítja a világhírű
eredeti „Otto” motorokat
 légszivattyú- és benzín-hozzájárólásra.
 Ezen motorok minden iparágban a legjobb és legmegbízhatóbb üzemgépeknek bizonyultak. Gazdasági gépek üzemelésén ajánljuk a pályaudvaros **„Otto” benzín-mozgonyt**
 Nem kell gépész! Nincs túrvessző!
 Létesít vízfogyasztást!
 Felvilágosítás, prospektus és költségvetés ingyen.

TITKOS BETEGSÉGEKET
 hirtelen bekövetkező és súlyos, az életről való gondoskodást megnehezítő, az egészségűről gondoskodást megnehezítő, az életet veszélyeztető betegségeket, melyeknek a meggyógyítása egy új felfedezés és a betegségek gyógyítását új gyógymód szorít, biztos sikerrel, gyorsan és átmenetesen.

Dr. GARAI ANTAL
 orvos, sebész, szemész- és szülészorvos v. cs. kir. orvosi főorvos
 Budapest, Balváros, IV. ker., Kinyó-utca 1. szám.
 II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.

Rendel naponta délelőtt 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig.
 Biztonságos letelepítés, legújabb, legfinomabb, csiszolt és gyémántszelvényekkel készült műszerekkel.

Nőknél a méhnyak-vérkeringés.
 Ugyanazt megjelenti és gyógyítja Dr. GARAI ANTAL.

NÉPSZERŰ ÜTMUTATÓ.
 Már a 18-ik kiadásban megjelent a némi betegségek és ezek egyszerű gyógykezelésének című könyv, mely 100 kr. most csak 50 kr. A könyv jól becsiszolt, a legújabb, a legkisebb méretű, vagy 50 kr. utatvél mellett.
 A könyv tartalma: I. A nőknél előforduló betegségek. II. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. III. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. IV. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. V. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. VI. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. VII. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. VIII. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. IX. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek. X. A némi életveszélyes, az életet veszélyeztető betegségek.

**Ezernyolczszáz-
 Negyvennyolcz**

A Magyar
Szabadságharcz Története
 képekben.

Szerkesztette jeles írók és művészek közreműködésével
Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor.

ELKÉSZÜLT

ezen díszmű 1000 egykoru képpel, kitűnő kézírások, nevezetes okmányok, kiáltványok s egyéb jellemző nyomtatásokkal a dicső idők érdekes eseményeinek teljes gyűjteménye, mely a nagy korszak lefolyását hű képekben szemléltetően varázsolja elénk.

A képek időrendi sorrendben következnek egymásután, minden kép alatt magyarázó szöveggel, úgy hogy a munka ifjunak és öregnek egyaránt élvezetes olvasmányt nyújt.

A munka dacára rendkívül diszes voltának fölötté olcsó,

30 füzetnek 9 forint,
diszkötésben 12 frt az ára,

külön diszkiadás amerikai simított velin-papíron nyomva 15 frt.

Megrendelhető füzetekben előfizetés után és kötve utánvétellel vagy csekély havi 1 frtos részletre is.

Ílanti rendelőlapot tessék levelezőlapra ragasztva a kiadóhivatalba beküldeni.

Az „Országos Hirlap” kiadóhivatala által megrendelem a mű kiadótól Révai Testvérek irodalmi intézet részvényársaságtól az

Ezernyolczszáznegyvennyolcz
 a magyar szabadságharcz képekben című díszművet füzve 30 füzetben 9 frt, kötve diszkötésben 12 frt-ért, ugyanaz amerikai simított papíron 15 frt-ért és kötelezem magamat a mű átvételétől kezdve havonként 1 frtot mindaddig a munka kiadónak Budapestben fizetni, míg a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetések be nem tartása esetén az esedékes összegek rajtam postai megbízás után (20 kr. postaköltség hozzászámítása mellett) beszedhetők.

Hely és kelet: Név és állás:

Az „Országos Hirlap” tek. kiadóhivatalának Budapest, József-kövt. 63. sz.

Rendelő-lap.
 Alulírott ezennel megrendelem ily című művet:
Ezernyolczszáznegyvennyolcz
 a magyar szabadságharcz 1848/49-ben szerkesztik Jókai Mór, Bródy Sándor, Rákosi Viktor.
 30 füzetben 30 kr-ával a teljes mű átvételének kötelezettsége mellett:

Előfizetek és postautalványon beküldök:
 6 füzetre frt 1.80 24 füzetre frt 7.20
 12 . . . 3.60 30 . . . 9.—

Hely és kelet: Név és állás:

Jókai Mór

Összes művei nemzeti kiadása

100 KÖTET

Diszes kötésben 250 frt

90 kötet már megjelent

Ez év folyamán a nagy munka teljesen elkészül

Beszerezhető csekély havi részletfizetésre is, áremelés nélkül

Az eddig megjelent 9 sorozat, illetve 90 kötet összesen 1787 1/2 nyomtatott ívet tesz ki a következő tartalommal:

1. Erdély aranykora. 2/3. Törökvilág Magyarországon I/II. 4/5. Egy magyar nábob I/II. 6. Kárpáthy Zoltán. 7. A jancsárok végnapjai. — Fehér rózsza. 8. Hétköznapok. 9. A régi jó táblabírák. 10. Csataképek a magyar szabadságharczából. 11/13. Dekameron I/III. 14. Árnyképek. 15. Szegény gazdagok. 16. Népvilág. 17. Politikai divatok. 18. Szomorú napok. 19. Véres könyv. 20. Délvirágok. — Oceaúria. 21. Hangok a vihar után. 22. Vadon virágai. 23. Erdélyi képek. 24. Új földesur. 25. Milyenek a nők. — Milyenek a férfiak. 26/27. Egy az Isten. I/II. 28. Mire megvénültünk. 29/30. A köztívü ember fia I/II. 31. Az elátkozott család. 32/33. Névtelen vár. I/II. 34. Felfordult világ. — Észak honából. —	A debreczeni lunatikus 35. Szélcsend alatt. — Az életből elvesve. 36. A magyar előidőköl. Egy asszonyi hajszál. 37. Novellák. 38/40. Színművek. I/III. 41. Szerellem bolondjai. 42. Fekete gyémántok. 43/44. Eppour si muove. És mégis mozog a föld. I/II. 45—46. Az arany ember. — I/II. 47/48. Enyém, tied, övé. I/II. 49. Virradóra. 50. Föld felett és víz alatt. 51. Rab Ráby. 52/53. A jövő század regénye. I/II. 54/55. Az élet komédiásai. I/II. 56. A Damokoszok. 57. Szép Mihál. 58. Targallyak. 59. Egész az északi pólusig. Ki a szívet a homlokán hordja. 60. Bálványos vár. 61. Megtörtént regék. 62/63. A kik kétszer halnak meg. I/II. 64. Görögtűz.	65. Egyhirhedett kalandor. 66. Szabadság a hó alatt. 67/68. Szeretve mind a vérpadig I/II. 69. Még egy csokrot. 70. Egy játékos, a ki nyer. 71/72. A löcsei fehér asszony I/II. 73. A három márványfej. 74/75. A kiskirályok. I/II. 76. A tengerszemű hölgy. 77/78. A lélekidomár I/II. 79. A gazdag szegények. 80. Rákóczy fia. 81/82. Fráter György I/II. 83. Péter Péter. — Asszonyt kísér. 84. A cigánybáró. — Minden poklokon keresztül. 85. Nincsen ördög. — A Magláy-család. — A ki holta után áll boszút 86. A fekete vér. — Lenczi fráter. 87. A két Trenk, Trank Frigyes. 88. Sárga rózsza. — A Krao. — A háromkirályok csillaga. 89. Magneta. — Tégy jót. 90. De kár megvénülni.
---	--	---

A munkát megrendelni kívánó tisztelt olvasóink szíveskedjenek az alábbi rendelőlapot levágni és kitöltve lapunk kiadóhivatalához beküldeni.

MOST

Pollatschek-féle cipőraktár

VIII., Kerepesi-ut 23. sz.

Van szerencsém
a nagydemű fővárosi és
vidéki vevőimet

szívesen értesítem, hogy a 18 év óta tanuló és legjobb hírnévnek örvendő

cipő-üzletemet IV., Károly-körút 4. sz. helyiségből
VIII., Kerepesi-ut 23. sz.

alá helyeztem. Mivel a vevőimnek bizalmát továbbra kikérem, így kezdem jövőben is az, hogy legjobb és legolcsóbb árukkal, a bizalmukat kiérdemlésem s romélem, hogy a tisztelt nagyszámú **vidéki vevőimet** továbbra is minden tekintetben kielégíteni fogom.
Teljes tisztelettel

POLLATSCHEK E.
cipőraktár Budapest, VIII., Kerepesi-ut 23. szám.
Fióküzlet: VII., Csömör-ut 6. sz.

Mindennemű ócska ajtó

ablakok
mérés után, teljesen befalazásra elkészítve, olcsón kaphatók

Temesváry Géza
Budapest, Ujvársár-tér 4.

Columbus-kerékpárok

A legjobb hangszereket és hurokat **REMÉNYI MINYALY** a m. k. zeneakadémia szállítójánál lehet beszerezni.

Bpest, Király-utca 42. sz.
Javítások kezeség mellett.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hein János

műkertészeti és faiskola.

Budapest,
VII., Csömör-ut 67. sz.
Telefon 62-78.

Különlegesség:
Parkok és kertek
tervezése és átalakítása.
Prospektusok ingyen és bérmentve.

Egy fog 1.50.

Fogak és fogsorok

tiz évi jótállással.

Papoknak, tanítóknak, hivatalnokoknak 40% engedmény.
Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

KOSZTOLÁNYI ARTHUR

fogspezialista
Budapest, Kerepesi-ut 64. szám, II. emelet.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapestben előfizetési felhívást bocsát ki a

JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEI NEMZETI KIADÁSA

című műre, mely 100 kötetben, 2000 íven, erős papíron, szép nyomással, nyolczadrét alakban, kötetenként átlag 20 ívvel rendkívül díszes vászonkötésben jelenik meg.

Előfizetési feltételek: Jókai Mór összes műveinek nemzeti kiadásából eddig 90 kötet jelent meg.

— Az egész mű ára díszes vászonkötésben 250 frt. —

2 havonta havi részletfizetés mellett szállítják az első 10 kötet 20 3 30 4 40 5 50 6 60	7 havonta havi részletfizetés mellett szállítják az első 30 kötet 70 8 80 9 90 10 100
--	--

A további kötetek a teljesített részletfizetések arányához képest, illetve 10—10 részlet befizetése után egy újabb 10 kötetből álló sorozat.

A részletek a szállítástól kezdődően minden hó 1-én a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság postárával Budapestben fizetendőek mindaddig, míg a mű teljes vételére kiegyenlítetté nem tartása esetén a folyótagos kötetek a részletek pótlására visszatartandók; a lejárt és le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll a porló költéség megemlékezésével postai megírásal beszerezni. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételére eszüköztessé válik. A gyűjteménynek a befizetett részletek által még nem fedezett része a részvénytársaság tulajdona marad.

A fentleírt feltételeket tudomásul veszem és ezek alapján megrendelem a fentbevezetett munkát 250 frtnyi vételárért, a teljes mű átvételének kötelezettsége mellett, fizetendő havi frtos részletekben a rendelés keltétől kezdődően. Budapestben a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságnál és kérem az első kötet megküldését.

Lakhely és kelet: _____
Név és állás: _____

Tessék olvasóknak aláírni.

Kérjünk speciális árjegyzéket vízvezetékekről.

Mindennemű vízvezeték és szivattyúk városok, községek, falvak, villák, parkok, majorok, gyárak vízzel való ellátására. Szélmotorok önszabályozással, a viharbiztonság kezesége mellett. Elismert legjobb gyártmány, Hőlégszivattyúgépek, mely kutakhoz is.

Hydraulikus vízemelő-kosok erősbített rugó-szeleppel, önműködő és állandó vízemelőképeséggel minden magassághoz.

kézi szivattyúk minden viszonyhoz, kútmélységhez és nyomomagassághoz.

LAKOS NÁNDOR

hidrotechnikai irodája, szélmotor, szivattyú- és vízvezetési berendezések gyárlata,
Budapest, VIII., Külső-Kerepesi-ut 1